742

नं० ८-६२-घ

१ अभिधानचिंतामणिः नाममाला

(संपूर्णा)

नं० ७५२-च

पत्राणि ५८

हेमचंद्रकोशस्यनाममाला प १२६
३४००

हे
ना
१

ॐ श्रीगणेशाय नमः प्रणिपत्यार्हतः सिद्धसांगशब्दानुशासनः रूढयौगिकमिश्राणां नाम्नां मालां त
नोम्यहम् १ व्युत्पत्तिरहिताः शब्दाः रूढा आखंडलादयः योगोऽन्वयः स तु गुणक्रियासंबन्धसंभवः २
गुणतो नीलकण्ठाद्याः क्रियातः स्रष्टृसन्निभाः स्वस्वामित्वादिसंबन्धस्तत्राहुर्मिश्रनाम तत् ३ स्वात्पाल
धनभुग्नेतृपतिमत्वार्थिकादयः भूपालो भूधनो भूभुग्भूनेता भूपतिस्तथा ४ भूमांश्चेति कवेरूढ्या ज्ञेयोऽ
दाहरणावली न त्वाक्रमकर्तृ संसृष्टविधानकरसमाः ५ ननकायोनिनहृञ्जम्भभूस्तन्वणादयः
पाथोद्यञ्जनासंपायांककमौलिभृद्गणभृन्निभाः ६ शालिशूलिधरमनर्थमालिभर्तृपराश्रयि भोगाङ्कग
र्भोद्भवनलिङ्गपायिपाशासनादयः ७ पत्युः कान्ताप्रियतमावधूप्रणयिनीनिभाः कलत्रात्सहचरमण
प्रणयीश्रियादयः ८ सख्युः सखिसमावासोद्राभिधानासनादयः गतेः स्वसद्दुहिच्चावसानाग्रजानावर
नादयः ९ ग्राह्याद्यात्सपथपायपाथवासिसखादयः वध्याद्भिद्वैषिनिद्रातिध्रुक्शिक्षुविघ्नशासनाः १०
ग्रथनकामिदमनदर्पाच्छित्साशमादयः विवस्वतिनोऽहिसमवगपकनोपिपदान्तकः ११ प्राकधरशीन
समः प्रगणाग्रयोनिनाय ध्याचितम् इष्यपतेर्वलवातानेह्नृषधपञ्चवाहनः १२ सलेयुन्नहेष्यपतिर्हो
लेह्यचलान्हनः ग्रेशोर्हापिवेंशुमालस्त्वेषुपतिभ्ंशुमान १३ वध्यातेः हैरणिहोप्रभीमनेताद्भिभवि

१

ष्टाखो विहितैर्यैर्कैर्मभिर्वद्धकेनोनिशाहोपिवाचकः १४ तथ्यात्यागाक्षिपन्नादिग्दलिलाप्ताप्तासिगायते
पुण्यविषमशाहोत्रिपञ्चसमादिवाचकौ १५ त्रिनेत्रपञ्चेषुसमनपलाशादिषुयोजयेत् गुणशाहोविशेष्यप्र
नत्वाहिरिनितरोन्नरः १६ प्रभियञ्चश्यायाफलः स्यादस्मिनस्मिन्नरः वाङ्गादिषुपदेपूर्ववाङ्गवागर्त्यादिषुन्नरे १७
हूयेपिभस्मरायेषुपथाप्यपशिवतेनम एवंपराहत्रिमहायोगास्युः रितिग्रोमिकाः १८ मिश्राः पुनः परार्ह्यन्तम
हागोवीणामसविभाः शवलन्तेः चलिहद्वन्नेषलिंगानप्रामन्नाम १९ देवाधिदेवाः प्रथमे काण्डे देवा द्वितीयके
नरास्तृतीये तिर्यञ्चस्तुर्य एकेन्द्रियादयः २० एकेन्द्रियाः पृथिव्यम्बुतेजोवायुमहीरुहः कृमिपिपीलिकालूता
मक्षाः स्युर्द्वित्रिचतुरिन्द्रियाः २१ पञ्चेन्द्रियाश्च भेकेकिमत्स्याद्याः स्थलखाम्बुगाः पञ्चेन्द्रियाश्च भेकेकिमत्स्या
एव देवा नरा नैरयिकाश्चापि २२ नारकाः पञ्चमे सांगाः षष्ठे साधारणाः स्फुटम् प्रत्तोषान्तेऽव्ययाश्चात्र
नत्राथाहीनपूर्वगौ २३ अर्हन्जिनः पारगतस्त्रिकालवित्क्षीणाष्टकर्मा परमेष्ठ्यधीश्वरः शंभुः स्वयं
भूर्भगवान्जगत्प्रभुस्तीर्थंकरस्तीर्थकरो जिनेश्वरः २४ स्याद्वाद्यभयदसार्वाः सर्वज्ञः सर्वदर्शिके
वलिनौ देवाधिदेवबोधिदपुरुषोत्तमवीतरागाप्ताः २५ एतस्यामवसर्पिण्यामृषभोऽजितसम्भवौ अभि
नंदनः सुमतिस्ततः पद्मप्रभाभिधः २६ सुपार्श्वश्चन्द्रप्रभश्च सुविधिश्चाथ शीतलः श्रेयांसो वासुपूज्यश्च विम

हे॰ च॰ २

लोऽनन्ततीर्थकृत् २६ धर्मः शान्तिः कुंथुररो मल्लिश्च मुनिसुव्रतः नमिर्नेमिः पार्श्वो वीरश्चतुर्विंशतिरर्हताम
ऋषभो वृषभः श्रेयान् श्रेयांसः स्यादनन्तजिदनन्तः सुविधिस्तु पुष्पदन्तो मुनिसुव्रतसुव्रतौ तुल्यौ २८ अरिष्ट
नेमिस्तु नेमिर्वीरश्चरमतीर्थकृत् महावीरो वर्धमानो देवार्यो ज्ञातनन्दनः ३० गणा नवास्यर्षिसंघा एकादश गणा
धिपाः इन्द्रभूतिरग्निभूतिर्वायुभूतिश्च गौतमाः ३१ व्यक्तः सुधर्मा मण्डितमौर्यपुत्रावकंपितः अचलभ्राता मे
तार्यः प्रभासश्च पृथक्कुलाः ३२ केवली चरमो जम्बूस्वाम्यथ प्रभवः प्रभुः शय्यंभवो यशोभद्रः संभूतविजय
स्ततः ३३ भद्रबाहुः स्थूलभद्रः श्रुतकेवलिनो हि षट् महागिरिसुहस्त्याद्या वज्रान्ता दशपूर्विणः ३४ इ
क्ष्वाकुकुलसंभूताः स्याद्द्वाविंशतिरर्हताम मुनिसुव्रतनेमी तु हरिवंशसमुद्भवौ ३५ नाभिश्च जितशत्रुश्च जि
तारिरथ संवरः मेघो धरः प्रतिष्ठश्च महासेननरेश्वरः ३६ सुग्रीवश्च दृढरथो विष्णुश्च वसुपूज्यराट् कृतवर्मा
सिंहसेनो भानुश्च विश्वसेनराट् ३७ सूरः सुदर्शनः कुंभः सुमित्रो विजयस्तथा समुद्रविजयश्चाश्वसेनः सि
द्धार्थ एव च ३९ मरुदेवा विजया सेना सिद्धार्था च मंगला ततः सुसीमा पृथ्वी लक्ष्मणा रामा ततः परं नंदा
विष्णुर्जया श्यामा सुयशाः सुव्रताचिरा श्रीर्देवी प्रभावती च पद्मा वप्रा शिवा तथा ४० वामा त्रिशला क्रम
तः पितरो मातरोऽर्हताम स्याद्गोमुखो महायक्षस्त्रिमुखो यक्षनायकः ४१ तुम्बुरुः कुसुमश्चापि मातंगो विज

२८

यो जितः ब्रह्मा यक्षेट् कुमारः षण्मुखपातालकिन्नराः ४२ गरुडो गंधर्वो यक्षेट् कुबेरो वरुणोपि च भृ
कुटिर्गोमेधपार्श्वमातंगोर्हदुपासकाः ४३ चक्रेश्वर्यजितबला दुरितारिश्च कालिका महाकाली श्यामा शान्ता
भृकुटिश्च सुतारका ४४ अशोका मानवी चंडा विदिता चांकुशा तथा कन्दर्पा निर्वाणी बला धारिणी ध
रणप्रिया ४५ नरदत्ताथ गान्धार्यम्बिका पद्मावती तथा सिद्धायिका चेति जैनाः क्रमाच्छासनदेवताः ४६
वृषो गजोऽश्वः प्लवगः क्रौंचोब्जं स्वस्तिकः शशी मकरः श्रीवत्सः खड्गी महिषः सूकरस्तथा ४७ श्येनो व
ज्रं मृगश्छागो नंद्यावर्तो घटोऽपि च कूर्मो नीलोत्पलं शंखः फणी सिंहोऽर्हतां ध्वजाः ४८ रक्तौ च पद्मप्रभ
वासुपूज्यौ शुक्लौ तु चंद्रप्रभपुष्पदन्तौ कृष्णौ पुनर्नेमिमुनी विनीलौ श्रीमल्लिपार्श्वौ कनकत्विषोऽन्ये

४९

उत्सर्पिण्यामतीतायां चतुर्विंशतिरर्हताम् केवलज्ञानी निर्वाणी सागरोऽथ महायशाः ५० विमलः
सर्वानुभूतिः श्रीधरो दत्ततीर्थकृत् दामोदरः सुतेजाश्च स्वाम्यथो मुनिसुव्रतः ५१ सुमतिः शिवगतिश्चैवा
स्तागोऽथ नमीश्वरः अनिलो यशोधरोऽथ कृतार्थोऽथ जिनेश्वरः ५२ शुद्धमतिः शिवकरः स्यन्द
नश्चाथ संप्रतिः भाविन्यां तु पद्मनाभः सूरदेवः सुपार्श्वकः ५३ स्वयंप्रभश्च सर्वानुभूतिर्देवश्रुतोदयौ
पेढालः पोट्टिलश्चापि शतकीर्तिश्च सुव्रतः ५४ अममो निष्कषायश्च निष्पुलाकोऽथ निर्ममः चित्रगुप्तः

है॰ व २ 3

समाधिश्चसंवरश्चयशोधरः ५५ विजयोमल्लदेवौचानंतवीर्य्यश्चभद्रकृत् एवंसर्वावसर्प्पिण्युत्सर्प्पिणीषुजिनोत्तमाः ५६
तेषांचदेहोद्भुतरूपगंधोनिरामयःस्वेदमलोज्झितश्च श्वासोब्जगंधोरुधिरामिषन्तुगोक्षीरधाराधवलंह्यविस्रं ५७
आहारनीहारविधिस्त्वदृश्यश्चत्वारएतेऽतिशयाःसहोत्थाः क्षेत्रेस्थितिर्योजनमात्रकेपिनृदेवतिर्य्यग्जनकोटिकोटेः ५८
वाणीनृतिर्य्यक्सुरलोकभाषासंवादिनीयोजनगामिनीच भामण्डलंचारुचमौलिपृष्ठेविडम्बिताहर्पतिमण्डलश्रीः ५९
साग्रेचगव्यूतिशतद्वयेरुजावैरेतयोमार्य्यतिवृष्ट्यवृष्टयः दुर्भिक्षमन्यस्वकचक्रतोभयंस्यान्नैतएकादशकर्म्मघा
तजाः ६० खेधर्मचक्रंचमराःसपादपीठंमृगेंद्रासनमुज्ज्वलंच छत्रत्रयंरत्नमयध्वजोंघ्रिन्यासेचचामीकरपंकजा
नि ६१ वप्रत्रयंचारुचतुर्म्मुखांगताचैत्यद्रुमोऽधोवदनाश्चकंटकाः द्रुमानतिर्दुन्दुभिनादउच्चकैर्व्वातोनुकूलःशकुनाः
प्रदक्षिणाः ६२ गन्धाम्बुवर्षंबहुवर्णपुष्पवृष्टिःकचश्मश्रुनखाप्रवृद्धिः चतुर्व्विधामर्त्यनिकायकोटिर्जघन्यभावाद
पिपार्श्वदेशे ६३ ऋतूनामिंद्रियार्थानामनुकूलत्वमित्यमी एकोनविंशतिर्दैव्याश्चतुस्त्रिंशच्चमीलिताः ६४ सं
स्कारवत्त्वमौदात्त्यमुपचारपरीतता मेघगंभीरघोषत्वंप्रतिनादविधायिता ६५ दक्षिणत्वमुपनीतरागत्वंचमहार्थ
ता अव्याहतत्वंशिष्टत्वंसंशयानामसम्भवः ६६ निराकृतान्योत्तरत्वंहृदयंगमितापिच मिथःसाकांक्षताप्रस्तावौ
चित्यंतत्त्वनिष्ठता ६७ अप्रकीर्णप्रसृतत्वमस्वश्लाघान्यनिन्दिता आभिजात्यमतिस्निग्धमधुरत्वंप्रशस्तता ६८ अ

मर्म्मवेधितौदार्य्यं धर्म्मार्थप्रतिबद्धता कारकाद्यविपर्य्यासो विभ्रमादिविमुक्तता ६९ चित्रकृत्त्वमद्भुतत्वं तथानतिवि
लम्बिता अनेकजातिवैचित्र्यमारोपितविशेषता ७० सत्वप्रधानता वर्णपदवाक्यविविक्तता अव्युच्छित्तिरखेदित्वं पञ्च
त्रिंशच्च वाग्गुणाः ७१ अन्तरायदानलाभवीर्य्यभोगोपभोगगाः हासो रत्यरती भीतिर्जुगुप्सा शोक एव च ७२ कामो मि
थ्यात्वमज्ञानं निद्रा चाविरतिस्तथा रागो द्वेषश्च नो दोषास्तेषामष्टादशाप्यमी ७३ महानन्दोऽमृतं सिद्धिः कैवल्यमपुन
र्भवः शिवं निःश्रेयसं श्रेयो निर्वाणं ब्रह्म निर्वृतिः ७४ महोदयः सर्वदुःखक्षयो निर्याणमक्षरं मुक्तिर्मोक्षोऽपवर्गो॥
ऽथ मुमुक्षुः श्रमणो यतिः ७५ वाचंयमो व्रती साधुरनगार ऋषिर्मुनिः निर्ग्रन्थो भिक्षुरस्य स्वं तपोयोगशमादयः

मोक्षोपायो योगो ज्ञानश्रद्धानचरणात्मकः अभाषणं पुनर्मौनं गुरुर्धर्मोपदेशकः ७७ अनुयोगकृदाचार्य उपाध्या
यस्तु पाठकः अनूचानः प्रवचने साङ्गेऽधीती गणिश्च सः ७८ शिष्यो विनेयोऽन्तेवासी शैक्षः प्राथमकल्पिकः सतीर्थ्यास्त्वे
कगुरवो विवेकः पृथगात्मता ७९ एकब्रह्मव्रताचारा मिथः सब्रह्मचारिणः स्यात्पारम्पर्य्यमाम्नायः सम्प्रदायो गुरुक्र
मः ८० व्रतादानं परिव्रज्या तपस्या नियमस्थितिः अहिंसा सूनृतास्तेयब्रह्माकिञ्चनता यमाः ८१ नियमाः शौचसन्तो
षौ स्वाध्यायतपसी अपि देवताप्रणिधानञ्च करणं पुनरासनं ८२ प्राणायामः श्वासप्रश्वासरोधनं प्र
त्याहारस्त्विन्द्रियाणां विषयेभ्यः समाहृतिः ८३ धारणा तु क्वचिद्ध्येये चित्तस्य स्थिरबन्धनं ध्यानन्तु विषये तस्मिन्नेक

हे॰च॰
५

प्रत्ययस्सन्नतिः ८४ समाधिस्तु तदेवार्थमात्राभासनरूपकं एवं योगो यमाद्यंगैः रष्टभिस्सम्मतोऽष्टधा ८५ स्वस्त्यय
नं शुभमत्रेव कल्याणं श्वोवसीयसं श्रेयसः लोमभावुकभविकं कुशलमंगलभद्रशस्तानि ८६ इत्याचार्यहेमचं
द्रविरचितायामभिधानचिन्तामणौ नाममालायां देवाधिदेवकाण्डः प्रथमः १ ॥ स्वर्गस्त्रिविष्टपं द्योदिवौ भ्रविस
विषताविषौ नाकः गौस्त्रिदिवमूर्ध्वलोकः सुरालयस्तत्सदस्त्वमराः १ देवास्सुपर्वसुरनिर्जरदेवतर्भवः बर्हिर्मुखानिमि
षदैवतनाकिलेखाः वृन्दारकास्सुमनसस्त्रिदशा अमर्त्याः स्वाहास्वधाक्रतुसुधाभुज आदितेयाः २ गीर्वाणा मरुतोऽस्व
प्ना विबुधा दानवारयः तेषां यानं विमानोऽन्धोऽमृतं च सुधा ३ असुरा नागास्तडितः सुपर्णकाश्च वह्नयोऽनिलास्त
निताः उदधिद्वीपदिशो दश भवनाधीशाः कुमारान्ताः ४ स्युः पिशाचा भूता यक्षा राक्षसाः किन्नराः किंपुरुषा म
होरगा गन्धर्वा व्यन्तरा अष्टभेदाः ५ ज्योतिष्काः पञ्च चन्द्रार्कग्रहनक्षत्रतारकाः वैमानिकाः पुनः कल्पभवा द्वादश ते त्व
मी ६ सौधर्मैशानसनत्कुमारमाहेन्द्रब्रह्मलान्तकजाः शुक्रसहस्रारानतप्राणतजा आरणाच्युतजाः ७ क
ल्पातीता नव ग्रैवेयकाः पञ्चानुत्तराः निकायभेदाद्देवाः स्युः किल चतुर्विधाः ८ आदित्यस्सविताऽर्यमा खरसहस्रो
स्रोष्णांशुरंशुः रविर्मार्तण्डस्तरणिर्गभस्तिररुणो भानुर्नभोऽहर्मणिः सूर्योऽर्कः किरणो भगो ग्रहपुषः पूषा पतङ्गः ख
गो मार्तण्डो यमुनाकृतान्तजनकः प्रद्योतनस्तापनः ९ ब्रध्नो हंसश्चित्रभानुर्विवस्वान् सूरस्त्वाष्ट्रो द्वादशात्मा च हेलि

५

लिः मित्रोध्वान्तारातिरब्जांशुहस्तश्चक्राह्वबान्धवस्तमस्तमित्रिः ९ दिवादिनाहर्दिवसप्रभाविभाभासःकरस्ता
न्मिहिरोविरोचनः ग्रहाब्जिनीगोपतिर्विकर्तनोहरिः शुचीनौगगनाध्वजाब्जगौ १० हरिदश्वोजगत्कर्मसाक्षीभास्वान्विभा
वसुः त्रयीतनुर्जगच्चक्षुस्तपनोऽरुणसारथिः ११ शैचिःकस्वविशेषाचित्रंभुर्मार्तण्डोनिरंशुविरूपाक्षःपूर्णभीषवः प्रद्योहंसशुविम
रोचिर्दीप्तिपामकेतनःशुक्तिरावृमिसहस्रपः १२ पारदीप्तिनिकरसृतिसुतोऽभ्रविरोककिरणालिषिविश्वःभाःप्रभावसुग
भस्तिभानवोभामयूखेनहमीच्छविविभा १३ प्रकाशस्तेजउद्योतआलोकोवर्चआतपः मरीचिकामृगतृष्णामंडल
मुपसूर्यके १४ परिधिःपरिवेषश्चसूरसूतःसकाश्यपिः अनूरुर्विनतासूनुररुणोगरुडाग्रजः १५ रेवन्तःस्वर्करेतोजः
ऽश्ववर्गो हयवाहनः प्रह्लादमाठरौयामस्थविरःपारिपार्श्विकाः १६ चंद्रमाःकुमुदबान्धवोदशश्वेतवाज्यमृतसूः
श्लिष्टिप्रणीःकौमुदीकुमुदिनीभर्तृदक्षजारोहिणीद्विजनिशौषधीपतिः १७ जैवातृकोग्लौश्चकलाशशोर्णाछायाभृ
दिन्दुर्विधुरत्रिदृग्जः राजानिशारत्नकरौचचंद्रसोमौः मृगःश्वेतहिमद्युतिग्लौः १८ षोडशोंशःकलाबिम्बंलतणं
लक्ष्मलांछने अङ्ककलङ्कौअभिज्ञानंचन्द्रिकाचन्द्रगोलिका २० चन्द्रातपःकौमुदीचज्योत्स्नाबिम्बन्तुमण्डलं नक्षत्रा

न्तारकातारा ज्योतिर्धिष्ण्यमुडुग्रहः २१ तिष्यःपुष्यस्तसिध्योऽश्विन्यश्वयुक्किनीदस्रदेवता अश्वयुग्बालिनीवाप्यभरणीयमदेवता २२
कृत्तिकाबहुलाश्चाग्निदेवाब्राह्मीतुरोहिणी मृगशीर्षंमृगशिरोमार्गशीर्षात्रुमंसंमृगः २२ इल्वलास्तन्मृगशिरःशिरस्याः

हैम
५
5

अश्वतारकाः ग्राहान्कालिनी रोहिणी पुनर्वसू [illegible] २४ आश्लेषा च पुष्यस्तिष्यः सिध्यो गुरुदैवतः सार्पाश्ले-
षा मघा पित्र्या फाल्गुनी योनिदेवता २५ सा[illegible]दैवा हस्तः सावितृदैवतः त्वाष्ट्री चित्रा निली स्वाति विशाखेन्द्रा-
ग्निदेवताः २६ राधानुराधा मैत्रा ज्येष्ठैन्द्री मूलमा[illegible]ऽप्यः पूर्वाषाढाम्बुसोत्तराषाढा वैश्वी श्रवणः श्रुतः २७ हरिदे-
वः श्रविष्ठा धनिष्ठा वसुदेवता वारुणी शतभिषक् अहिर्बुध्न्यदेवताः २८ पूर्वोत्तराभाद्रपदा द्वयाः प्रोष्ठप-
दाश्वताः रेवती पौष्णं दालायापस्तवीः शशिप्रियः २९ रिशानामदयो लग्नं ग्रहप्रभृतयस्ततो ग्रहो वक्रो लो-
हितो मंगलोऽङ्गारकः कुजः ३० आषाढभन्नेवाहिपस्तदुपसौम्यः बुधः पुलः ज्ञः पञ्चार्चिः प्रविष्णुः श्रुण-
मांगो रोहिणीसुतः ३१ बृहस्पतिः सुराचार्योऽज्यो वक्रिराङ्गिरसः वाचस्पतिर्द्वादशार्चिर्धिषणः फाल्गु-
नीभवः ३२ गीर्बृहस्पतिः पतिरुत्तथ्यानुजो गिरसो गुरुः शुक्रो मघाभवः काव्य उशना भार्गवः कविः ३३ षोडशांशु-
र्दैत्यगुरुर्धिष्ण्यः स्वरूपानेश्चरः शनिः छायासुतोऽसितः सौरिः सप्तार्चिर्देवतोभवः ३४ मन्दः क्रोडो नीलवासाः रे-
वतीभवः विपुलः तमो राहुः सैंहिकेयो भरणीभूः स्वर्भानुः सिंहिकः ३५ धूम्रो ध्वजः शिखी केतुः अश्लेषाभूः तनः
सुगलो गालिः योनासोत्ता पिहिकुटोद्भवः ३६ मैत्रेवरुणिरागस्त्य अग्स्त्यः पीतान्धिः कुम्भयोनिः कुम्भसम्भव
कोष्णीनकीवरप्रदा ३७ मरीचिप्रमुखाः सप्तर्षयश्चित्रशिखण्डिनः ध्रुव उत्तानपादजः ध्रुवकेतुः प्रशिभाक्

रो ऽं गन्नयाहोः ऋं हेयो रहऽपगाऽयाम्नवः ऽपलिंगान्नविरिहंस्याडुपसगाऽऽपडूवः २४ सुजन्मनीति त्रिपानेवाम्नवो
नऽपाहतः स्यात् कालस्समयो दिष्टानेहसौ सर्वमूषकः ५० कालो द्विविधोऽवसर्पिण्युत्सर्पिणीविभेदतः सागरको
टिकोटीनां विंशत्या स समाप्यते ५१ अवसर्पिण्यां षडरा उत्सर्पिण्यां त एव विपरीताः एवं द्वादशभिररैर्विवर्त्तते कालचक्रमिदं ५२ त
त्रैकान्तसुषमारश्चतस्रः कोटिकोटयः सागराणां सुषमा तु तिस्रस्तत्कोटिकोटयः ५३ सुषमदुःषमा ते द्वे
दुःषमसुषमा पुनः सैका सहस्रैर्वर्षाणां द्विचत्वारिंशतोनिता ५४ अथ दुःषमैकविंशतिरब्दसहस्राणि तावती
तु स्यात् एकान्तदुःषमापि ह्येतत्संख्याः परेऽपि विपरीताः ५५ प्रथमेऽरे मनुष्यास्त्रिद्व्येकपल्यजीविताः त्रिद्व्येक
गव्यूत्युच्छ्रायास्त्रिद्व्येकदिनभोजनाः ५६ कल्पद्रुफलसंतुष्टाश्चतुर्थे तु नराः पूर्वकोट्यायुषः पञ्चधनुःशत
समुच्छ्रायाः ५७ पञ्चमे तु वर्षशतायुषः सप्तकरोच्छ्रायाः षष्ठे पुनः षोडशाब्दायुषो हस्तसमुच्छ्रायाः ५८ ए
कान्तदुःखप्रचिता उत्सर्पिण्यामयो दशाः पश्चानुपूर्व्या विज्ञेया अरेषु किल षट्स्वपि ५९ अष्टादशनिमेषास्तु
काष्ठा काष्ठाद्वयं लवः कलास्तैः पंचदशभिर्लेशस्तु द्वितयेन तु ६० लेशैः पंचदशभिः क्षणस्तैः षड्भिर्नाडि
का सा धारिका घटिका च मुहूर्त्तस्तद्द्वयेन तु ६१ त्रिंशता तैरहोरात्रस्तत्राह्नो दिवसो दिनं दिवं द्युर्वासरो घस्रः
प्रभातं स्यादहर्मुखं ६२ व्युष्टं विभातं प्रत्यूषं कल्यं प्रत्युषसी उषः काल्यं मध्याह्नस्तु दिवामध्यं मध्यंदिनं च सः

१३
९

दिनावसानमुत्सूरो विकालसबलोऽपि सायं संध्या पितृप्रसूः संध्यानुपर्वेणापरं ५४ प्राह्णकाले स्तुकृत्यपि

दुर्मेघमासोऽहिनस्पृः निशा निशीथिनी रात्रिस्त्रिप्रमा शर्वरी क्षणदा तथा ५५ त्रियामा यामिन्यो भौती तमी तमा

विभावरी रजनी वसतिः श्यामा वासतेयी तमस्विनी ५६ उषा दोषेन्दुकान्ताः स्युस्तमिस्रा दर्शयामिनी गौरी

ज्योत्स्नी पूर्णिमारात्रिर्गणरात्रो निशागणः ५७ पक्षिणी पक्षसंलग्ना महोभयं विस्तृता निशा गर्भकं रजनी

द्वे द्वे प्रदोषो रजनीमुखं ५८ यामः प्रहरो निशीथस्त्वर्धरात्रो महानिशा उच्यते [illegible] तिमिरं

तमः ५९ ध्वान्तं भूच्छायान्धकारं तमसं समवान्यतः [illegible] दिने काले [illegible] ६० पञ्च

दशाहोरात्रः स्यात्पक्षः स बहुले सितः तिथिस्तिथिः पुनः कर्मवाट्यप्रतिपत्तातिसमे [illegible] पञ्चदशी का

लोपपत्तान्तोपवेशोऽपि तत्र वैमल्यभूतिप्राप्यपञ्चदश्योर्यदन्तरं ६१ सपर्वसंधिः प्रतिपत्पञ्चदश्योर्यदन्तरं

पूर्णिमा पौर्णमासी सा राका पूर्णे निशाकरे ६२ कलाहीने त्वनुमतिः [illegible] अमावास्या

मावस्या दर्शः सूर्येन्दुसंगमः ६४ अमावस्या [illegible] नष्टेन्दुः कुहूः कुहूः [illegible]

[illegible] ६५ [illegible] ६६

मार्गशीर्षः [illegible] फाल्गुनिक [illegible] माघवो ६७ [illegible]

९

मुकोऽथाषाढे शुचिरस्मिन् श्रावणो नभाः श्रावणिकोऽथ नभस्यः प्रौष्ठभाद्रपदः पदः १८ भाद्रश्चाथाश्विने
ऽश्वयुजेषावथ कार्तिकः कार्त्तिकिको बाहुलोर्जौ द्वौ द्वौ मार्गादिकावृतुः १९ हेमन्तः प्रालेयोत्कोऽथ शि
शिरोऽथ शिशिरौ समौ वसन्तः पुष्पसमयः सुरभिः ग्रीष्मकालो वलामकः २० उष्णा उष्णागमो ग्रीष्मो निदाघस्तप उष्म
कः वर्षास्तपात्ययः प्रावृण्मेघकालागमोऽस्त्री २१ प्रावृडुत्तात्ययोऽयनं शिशिराद्यैस्त्रिभिस्त्रिभिः अयने द्वे ग
तिरब्दस्तु हायनोऽङ्कः संवत्सरः २२ समसमा वर्षाब्दो वर्षो हायनोऽस्त्री समाः शरत् भवेत्पैत्रे त्वहोरात्रं मासेनाब्दे
न दैवतं २३ दैवे युगसहस्रे द्वे ब्राह्मं कल्पौ तु तौ नृणां मन्वन्तरं तु दिव्यानां युगानामेकसप्ततिः २४ कल्पो यु
गान्तः कल्पान्तः संहारः प्रलयः क्षयः संवर्तः परिवर्तश्च समस्तस्थितिहानकः २५ तत्कालस्तु तदात्वं स्यान्त
न्त्रं सांदृष्टिकं फलं आयतिस्तूत्तरः काल उदर्कोऽलिङ्गं फलं २६ व्योमान्तरिक्षं गगनं घनाश्रयो विहायसश्चा॰
काशमनन्तं पुष्करं अभ्रं सुराध्वमरुतां पथाम्बरं वियोगितिर्विष्णुपदं वियत्तमः २७ नभस्वत्केतनान्यदिवो
घनाघनोऽम्बुभृन्मेघोऽतिस्तनयित्नुर्मेघः जीमूतपर्जन्यबलाहकाम्बुवाधाराधरो वाहदमुग्घनाजलान २८
कादम्बिनी मेघमाला ह्रादिनी मेघजं तमः आसारो वेगवान्वर्षो वातासारवारिशीकरः २९ वृष्टिर्वर्षणमवर्षेन
दिवेग्राहग्रहावग्राहा घमोपलस्तनकवकः काष्ठाशा दिशा दिक्ककुप् ३० पूर्वप्राग्वाचीतिदक्षिणावाचीप्रतीचीतिपश्चिमा

देव·
३
।

ग्रपणयोन्तरोदीची विदिक्स्त्रोपदिशं प्रदिक् ॥ पर दिश्यं दिग्भवं ववस्त्वपागपाचीनमुदग्रोदीचीनं प्राक्प्राचीनन्त्वसमे
प्रत्यक्स्यात्प्रतीचीनं १२ तिर्यग्दिशां तु पतयः इन्द्राग्नियमनैरृताः वरुणो वायुकुबेरावीशानश्च यथाक्रमं १३
ऐरावतः पुण्डरीको वामनः कुमुदोऽञ्जनः पुष्पदन्तः सार्वभौमः सुप्रतीकश्च दिग्गजाः १४ इन्द्रो हरिर्दुश्च्यवनोऽच्यु
तावग्रजो वज्री बिडौजा मघवापुरंदरः प्राचीनबर्हिः पुरुहूतवासवौ संक्रन्दनाखण्डलमेघवाहनाः १५ सुत्रामवा
स्तोष्पतितल्पिशक्राः सुनासीरसहस्रनेत्रौ पर्जन्यहर्यश्वऋभुक्षदिवस्पतिर्वृत्रहा सुराषाट् १९
स्वर्गभर्तृपत्नोजिष्णुर्वृषशतक्रतुः कौशिकः पूर्वदिग्देवाश्वरस्त्वगोत्रशचीपतिः १७ सुततनाशतुरुग्रधन्वा
महेन्द्रमघवाश्वपतिद्विषः पाकोदयो वृत्रपुलोमानमुचिबलाः १८ जम्भः प्रियापि शचीन्द्राणी पौलोमी जयवाहि
नी तनयस्तु जयन्तः स्यात्पदजो जयन्तः ऋषभः १९ सुता जयन्ती तवीषी ताविष्णुर्वैश्रवा हयः मातलिः सारथि
र्देवनन्दी द्वाःस्थो गजः पुनः २० ऐरावणोऽभ्रमातङ्गाचलहस्तीन्द्राङ्कुसोदराः ऐरावतो हस्तिमल्लः श्वेतगजोः
भ्रमुप्रियः २१ वैजयन्तो मन्त्रप्रासादः धूर्जो सुधर्म सभावती मरीतदो मरुः पर्षत्सुधर्मा नन्दनं वनं २२ पुरुतः क
ल्पः पारिजातो मंदारो हरिचन्दनः संतानः पुष्पवृक्षाः पुथ्वहृज्जरो हिते २३ दीर्घं तैरावतं बन्नं तपशाने ह्रा
दिनीस्वरुः शतकोटिः शम्बो दम्भोलिर्भिदुरं भिदुः २४ व्यायामः कुलिशः सास्थिरतिभास्फूर्जथुहादिनिः

८

सर्वे यावश्विनौ पुत्रावश्विनौ वडवासुतौ ५५ नासिक्यावर्क्कजौ दस्रौ नासत्यावाश्विनेयमौ विश्वकर्म्मा तु त-
त्वष्टा विश्वकृद्देववर्द्धकिः ५६ स्त्रियां वह्वीष्वप्सरसः स्वर्वेश्या उर्वशीमुखाः हाहा हूहूश्च गन्धर्वा गन्धर्वा देव-
गायनाः ५७ यमः कृतान्तः पितृदक्षिणाशाप्रेतानां पतिर्द्दण्डधरोऽर्क्कसूनुः कीनाशमृत्यू समवर्त्तिकालौ शीर्ण-
पाद्धरिर्हर्यन्तकधर्म्मराजाः ५८ यमराजः श्राद्धदेवः शमनो महिषध्वजः कालिन्दीसोदरश्चापि धूमोर्णा तस्य वल्ल-
भा ५९ पुरी तु संयमनी द्वारस्तु वैवस्वतः दासौ च ण्डमहाचण्डौ चित्रगुप्तश्च लेखकः १० स्याद्राक्षसः पुण्यजनो
नृचक्षा यातनामरः कौणपयातुधानौ रात्रिञ्चरो रात्रिचरः पलादः कीनाशरक्षो निकषात्मजाश्च ११ क्रव्यादकर्व्बु-
रनैर्ऋतावसृक्पो वरुणस्त्वाशामन्दिरः प्रचेताः जलपारःपतिः पाशी मेघनादो जलेश्वरः वारस्याम्पतेरञ्जनश्च
प्रीरः सितोदरः कुहेशो साम्बापिधौ शाचाकोऽम्बुवाहसिन्धुधिरप्येलेविलेक पिंगाः पौल- स्त्यैश्रवणारत्नक-
राः कुबेरयक्षोत्र्यम्बकसखो धनदो नरवाहनश्च १२ कैलासौका धनपतिर्न्निधिपः किंपुरुषेश्वराः विमानं पुष्पकं चैत्-
त्ररथं चवनं पुरी प्रभा १४ अलका वस्वौकसारा स्यात्ः स्यान्नलकूबरः विन्नेरिको स्यापनेयं रास्मारं विभवो व-
सु १५ पुष्पकं वायुरत्नाद्यकं समुद्राणां पतं हिरण्यायेति धानेनं कृताभिगो वयि त्रिधिः १६ महापद्मश्च पद्म-
श्च शंखो मकरकच्छपौ मुकुन्दकुन्दनीलाश्च खर्व्वश्च निधयो नव १७ यक्षः पुण्यजनो गुह्यको वटवासी

१०२

हे॰ वे
१८
8

पि किन्नरस्त्वाकिंपुरुषस्तुरंगवदनो मयुः १८ शम्भुः पशुपतिरीशानः शिवो हरो महेशो वामदेवो मृडो
कः कण्ठेकालः शंकरो नीलकण्ठः श्रीकण्ठः श्रीभूर्जटिश्च भर्गो १९ मृत्युञ्जयः पञ्चमुखोऽष्टमूर्तिः
श्मशानवेश्मा गिरीशः स्थाणुः कपर्दीश्वर ऊर्ध्वलिङ्गो गणपः कान्तो हरो भालदृगेकपादः २० मृडेशः अट्टहासी य
नवाहनो ऽहिर्बुध्न्यो विरूपाक्षस्त्रिलोचन महाव्रती वामो हरिहिरण्यरेताः शिपिविष्टः स्थिरधन्वा शूलखड्गमाली २१
स्याद्व्योमकेशः शिपिविष्टो भैरवो दिक्कृत्तिवासा भवो नीललोहितो सर्वज्ञो नाट्यप्रियः खण्डपरशुर्वामो महाप
रादेवो नटेश्वरो हरः २२ पशुः प्रमथभूतेशो उमापतिः पिङ्गजटो दन्तगः पिनाकपाणिर्वृषगः कृत्तिवासाः हिरण्यकपालभृत् ॥ २३
गजपृष्ठचर्मा नाकः कालान्तकमखस्मरहरः कपर्दीः स्वजटाजूटः खट्वाङ्गी स्मरहरो लिङ्गी ॥ २४ पिनाकं स्या
दाजगवमजगवं चन्द्रहन्तः मात्स्या मातरः सप्रमथाः पार्षदा गणाः २५ लक्ष्मीर्माहेश्वरी शिवा स्यात्कात्य
महिमाः गौरी पञ्चकामावसायित्वं शक्तिरैश्वर्यमष्टधा २६ गौरी काली पार्वती मातृमाताः पर्णा रुद्राणी हैम
वत्युमा दुर्गा चण्डी सिंहयाना मृडानी कात्यायनी दाक्षायणी गिरिजा अम्बिका शर्वाणी २७ सती शिवा महादेवी शाकम्भरी
सर्वमङ्गला भवानी कृष्णा मेनकात्मजा मेनाद्रिजेश्वरी २८ निशुम्भशुम्भमहिषमर्दिनी भूतनायिका नन्दा
सिंहासना नन्तमङ्गला सर्वात्म(?)विजया जया २९ चामुण्डा चर्चिका चर्ममुण्डा मार्जारकर्णिका कर्णमोटी महा

गंधभैरवी च कपालिनी ॥ ११ ॥ हेरम्बो गणाधिपो विघ्नेशः परशुपाणिर्विनायकः द्वैमातुरो गजास्यैकदन्तो लंबो
दरो गुहाग्रजः ॥ १११ ॥ स्कन्दः स्वामी महासेनः सेनानीः शिखिवाहनः षाण्मातुरो ब्रह्मचारी गांगेयो मातृकृत्तिकासुतः १२२
द्वादशाक्षो महातेजाः कुमारः षण्मुखो ग्रहः विशाखः शक्तिभृत्क्रौञ्चतारकारिः प्रभावाग्निभूः ॥ ११३ ॥ भृंगी भृंगि
रिटिर्भृंगिरीटिर्न्द्रो ह्यस्थिविग्रहः कूष्माण्डः केलिकिलो नन्दीशः तंडु नन्दिनौ ॥ ११४ ॥ द्रुहिणो विरिंचिर्विडुघणो
विरञ्चिः परमेष्ठ्यजः स्रष्टा वाणीसम्भूः कमनः कविलासनिकवदनो नाभिस्थविश्रुतानामेष पितामहो
कः ॥ ११५ ॥ धाता विधाता विधिर्वेधसो पवः पुराणगो हंसगा विश्वरेतसौ प्रजापतिश्चैवनन्तस्तु विभवाः
न्न कृष्ण माकन्दे सरोरुहासनौ ॥ ११६ ॥ शम्भुः स्वातन्त्र्यतिस्स्वयम्भूरमेष्ठो विरञ्चनः हिरण्यगर्भो लोकेशो
नाभिपद्मात्मभूरभि ॥ ११७ ॥ विष्णुर्जिष्णुर्जनार्दनो हरिर्हृषीकेशोऽच्युतः केशवो दाशार्हः पुरुषोत्तमः पि
शायनो पेंद्रावजैशानुजो चक्रेन नरायणोऽजलशायो नारायणः श्रीपतिर्दैत्यारिस्सुपुराणापत्ता पुरुषो
नार्दन्धुरोऽधोक्षजः ॥ ११८ ॥ गोविन्दः षड्बिन्दुः प्रकुन्दः कमलावैकुण्ठ एव पद्मेशायं पद्मनाभः वृषाकपिर्माधवो
महादेवो विश्वम्भरः श्रीधरो विश्वरूपो ॥ ११९ ॥ दामोदरः शौरिः सनातनो विधुः पीताम्बरो मार्जितो कुमोद
कः त्रिविक्रमोऽजहैलोवनमाली जोगुणनवमस्तनाव नैगराजो स्वभूः ॥ १२० ॥ मुकुन्दकेशिबलवमाली पुण्डरीकात व

हेव
५

भगवान्विष्णुर्वेधसः पृश्निशृङ्गः परात्परात्मभूः पाण्डवायनसहवसतिर्विटङ्कवः १३१ श्रीवत्सो देवकीनन्दनो गोविं-
दो विष्टरश्रवाः सोमसिन्धुर्जगन्नाथो गोवर्द्धनधरोऽपि च १३२ पद्मनाभो गदाशार्ङ्गचक्रश्रीवत्सशङ्खभृत
मधुधेनुकचाणूरपूतनायमलार्जुनाः १३३ कालनेमिर्हयग्रीवशकटारिष्टकैटभाः कंसः केशी मुरः सा-
ल्वमैन्दद्विविदराहवः १३४ हिरण्यकशिपुर्बाणः कालियो नरको बलिः शिशुपालश्चास्य वध्या वैनते-
यः पत्रवाहनः १३५ शङ्खोऽस्य पाञ्चजन्योऽब्जः श्रीवत्सोऽसिर्नन्दकः गदा कौमोदकी चापं शार्ङ्गं चक्रं
सुदर्शनं १३६ मणिः स्यमन्तको हस्ते भुजमध्ये तु कौस्तुभः वसुदेवो भूकश्यपोऽङ्गद्वरानकदुन्दुभिः १३७
रामो हलो मुसली सात्वतकामपालाः सङ्कर्षणः प्रियमधुर्बलरौहिणेयौ ताक्षिप्रलम्बयमुना-
भिदनन्तताललललदैमकुण्डलसितनामसितरेवतीशाः १३८ बलदेवो बलभद्रोऽनीलवस्त्रोऽच्युताग्रजः
मुसली त्वस्य सैनन्दं हलं संवर्तकाह्वयम् १३९ लक्ष्मीः पद्मा रमा मा या माता श्रीः कमलेन्दिरा हरिप्रिया
पद्मवासा क्षीरोदतनयापि च १४० मदनोन्तराभोस्मरनंगमन्मथोकमनः कलाकेलिरनन्यजोऽङ्गजः म-
धुदीपमारो मधुसारथिस्मरो विषमायुधो दर्पककामरूक्ष्मयाः १४१ प्रद्युम्नः श्रीनन्दनश्च कन्दर्पः पुष्प-
केतनः पुष्पबाणास्त्रेषुबाणस्त्रारिर्गौरवसरध्यपकौ १४२ केतनं मीनमकरौ बाणाः पञ्च रतिः प्रिया

॥

मनःशृंगारसंकल्पात्मको यो निस्त्सम्भवः १४३ स तेजोऽनलहेतोर्भक्षकं कर्षको ब्रह्मलक्षणस्मृतः गतङः प्रा
ल्मलप्रतगाणावरजो विषावाहनः १४४ सोऽगौणो वै गातेनपस्मप्तास्मणिमा निर्वैद्य जिहुत्वतपङः पतिस्वामे
काश्यपिः सविताकायस्तादेः कामायुगीहन्मानस्तपायन्तः १४५ बुद्धस्वगतोपस्मि त्रिकालज्ञो पात्रजिनः बो
धिसत्वं महत्त्वे बोधिराधप्रस्थाप्ता नयागनः १४६ पञ्चज्ञानोघडभिज्ञोदशाहोदशभूमिगः वज्रसिंह शान्ताक
नोदशपारमितापरः १४७ ह्यादशातोदशबलस्त्रिकायः श्रीघनाह्वयो समन्तभद्रः संगुप्ताद्यास्कन्धो
विनायका १४८ मारलोकविजिद्धस्थावाने विज्ञानमातृकः महामैत्रीमयतीदश्रुवहास्मस्मपतेनवमो १४९
विपश्वीशिखीविश्वभूः क्रकुच्छन्दश्चकाञ्चनः काश्यपस्तस्मप्तमस्तशाकसिंहोऽर्कबान्धवः १५० तथा
राहुलसत्वमस्सर्वार्थसिद्धो गौतमान्वयः मायासुतोदनसुतोदेवदत्तार्जनस्मृतः १५१ ब्रह्मरात्रिदत्ता ज्ञाः
पातालोकः स्तूरारयः पूर्वदेशावाश्शक्रशिक्षाविधादिवा स्तवषोडशा १५२ रोहिणी प्रस्त्रभावन्नषृक्लाकु
लिशांकुशाः वक्रेष्वीनरत्नाकालन्धाःसोमहापरा १५३ गौरी गान्धारी सर्वाभासा महाज्वालाच मानवी वै
रत्नांकुशमामानसी महामानसिकेतिताः १५४ वाग्न्याहरी भारती गोमी वागीशा भाषा सरस्वती स्तुतदेवी वच
नंतव्याहारो भाषितेवचः १५५ सविशेषणामाख्यातं कारकं साध्यन्तं कंपदं एह सिद्धस्तक्ते भ्योत प्राप्तोक्कोस्त

पे.ना. २

10

समवायागमौ १५६ आचारांगं सूत्रकृतं स्थानांगं समवाययुक् पञ्चमं भगवत्यंगं ज्ञाताधर्मकथापि च १५७
उपासकान्तकृदनुत्तरोपपातिकाद्दशाः प्रश्नव्याकरणं चैव विपाकश्रुतमेव च १५८ इत्येकादश
सोपांगान्यंगानि द्वादशं पुनः दृष्टिवादो द्वादशांगी स्याद्गणिपिटकाह्वया १५९ परिकर्म सूत्रपूर्वानु
योगपूर्वगतचूलिकाः पञ्च स्युर्दृष्टिवादभेदाः पूर्वाणि चतुर्दशापि पूर्वगते १६० उत्पादपूर्वमग्राय
णीयमथ वीर्यतः प्रवादं स्यात् अस्तेर्ज्ञानात्सत्यात्तदात्मनः कर्मणश्च परं १६१ प्रत्याख्यानं विद्या
प्रवादं कल्याणनामधेयं च प्राणावायं च क्रियाविशालमथ लोकबिन्दुसारमिति १६२ स्वाध्याय
श्रुतिराम्नायश्छन्दो वेदस्त्रयी पुनः ऋग्यजुःसामवेदाः स्युरथर्वा तु तदुद्धृतिः १६३ वेदान्तः स्यादुपनि
षदोंकारप्रणवौ समौ शिक्षा कल्पो व्याकरणं छन्दो ज्योतिर्निरुक्तयः १६४ षडंगानि धर्मशास्त्रं स्या
त्स्मृतिर्धर्मसंहिता आन्वीक्षिकी तर्कविद्या मीमांसा तु विचारणा १६५ सर्गश्च प्रतिसर्गश्च वंशो मन्व
न्तराणि च वंश्यानुवंश्यचरितं पुराणं पञ्चलक्षणं १६६ षडंगा वेदाश्चत्वारो मीमांसान्वीक्षिकी
त्रयी धर्मशास्त्रं पुराणानि विद्या एताश्चतुर्दश १६७ सूत्रं सूचनकृद्भाष्यं सूत्रोक्तार्थप्रपञ्चकं प्रस्ता
वस्तु प्रकरणं निरुक्तं पदभञ्जने १६८ ग्रन्थान्तरस्थकरणं विश्रामे शीघ्रपाठतः आह्निकमधिकरणं

२

वेकस्यपोपपादनं ९ उक्तानुक्तदुरुक्तार्थचिन्ताकारि तु वार्त्तिकं टीका निरन्तरव्याख्या त्वाख्यायिकोप
लब्धिकाऽर्थमात्रिका १० निबन्धसूत्री ग्रन्थे संग्रहस्तु समाहृतिः परिशिष्टं तु पाठीन्यथानेव
मवमयेत ११ कारिका तु स्वल्पवृत्तौ बहोर्थस्य सूचनी कलानिका संधिविग्रहालि प्रत्याहारो समस्य
हः १२ इतिहासः पुरावृत्तं प्रवह्लिका प्रहेलिका जनश्रुतिः किंवदन्ती वार्त्ता निर्व्युदारानती १३
वार्त्ता प्रवृत्तिर्वृत्तान्त उदन्तोऽथाह्वयः अभिधा गोत्रसंज्ञा नामधेयाख्याभिधाख्ये च नाम च १४ स
म्बोधनमामन्त्रणमाह्वानन्ताम मन्त्रणं हूत्याकारणं हवो हूतिः संहूतिर्बहुभिः कृता १५ उ
दाहार उपोद्घात उपन्यासस्तु वाङ्मुखे व्यवहारो विवादः स्यात् शपथः शपनं शपः १६ उत्तरं
प्रतिवचः प्रश्नः पृच्छाऽनुयोजनं कथंकथिकता चाथ देवप्रश्न उपश्रुति १७ वद्वादः प्रियप्रा
यं प्रियवस्तुनन्तु सूनृते सत्यकामकामीवीतमन्तं तथ्यं पथ्यानथ्य १८ पथ्याश्लिष्टस्तु सन्दृष्टेऽश्ली
लेतु विलयावृत्ते ग्राम्यास्लिष्टं संकुलन्तु परस्परपराहते १९ सान्त्वे तु मधुरं ग्राम्यमश्लीलेऽश्लि
ष्टमस्फुटे लुप्तवर्णपदं ग्रस्तमवाच्यं स्यादनक्षरं २० अम्बूकृतं सनिष्ठ्यूतकारं निरस्तन्त्वरयोदितं ग्रा
मेडितं द्विस्त्रिरुक्तमबद्धन्तु निरर्थकं २१ एडमांसासनेन यत्परीते देवकीर्तनं मिथ्याभियो

हे.ना.
११

षेः व्याख्यानं संगतं हृदयंगमं १८२ परुषं निष्ठुरं रूक्षं विक्रुष्टमथ घोषणा उच्चैर्घुष्टं वर्णना तु ईडा स्तवः स्तो-
त्रं स्तुतिर्नुतिः १८३ श्लाघा प्रशंसार्थवादः सा तु मिथ्या विकत्थनं जनप्रवादः कौलीनं विगानं वच-
नीयता १८४ स्यादवर्ण उपक्रोशो वादो निःपरिवादरः गर्हणा धिक्क्रिया निन्दा कुत्साक्षेपो जुगु-
प्सनं १८५ आक्रोशाऽभीषंगावाक्षेपाः शापस्त्वाक्रोशनं मतं विरुद्धशंसनं गालिरश्लीलमह्वलशंसनं ११९
श्लोकः कीर्तिर्यशोऽभिख्या समज्ञा हृषतोघुनः अशुभा वाक् अशुभा कल्या चर्चरी चर्मले समे १८७
यस्सनिन्द उपालम्भस्तत्र स्यात्परिभाषणं आभाषणमालापस्त्वभाषोऽनुलापस्स्यान्मुहुर्वचः १८८ प्र-
नर्थकं त्वप्रलापो विलापः परिदेवनं उल्लापः काकुवाक् अन्योन्योक्तिः संलापः संकथे १८९ विप्रलापो-
विरुद्धोक्तिरपलापस्तु निह्नवः सुप्रलापः सुवचनं संदेशवाग् वाचिके १९० आज्ञाशिष्टिर्निदेशो नि-
र्देशो नियोगः शासने ऽववादः स्याद्वाहूयाहूय प्रेषणं प्रतिशासनं १९१ संवित्संधा स्यादुपायः
सम्मुखाद्भवः परश्रवः अंगीकारोऽभ्युपगमः प्रतिश्रवसमाहरः १९२ गीतवाद्यनृत्यत्रयं नाट्यं तौर्य-
त्रिकं च तत् संगीतं प्रेक्षणार्थेऽस्मिन् शास्त्रोक्ते नाट्यधर्मिका १९३ गीतं गानं गेयं गीतिर्गान्धर्वम
ध्वनद्वैतं नदनन्द्नध्वनन्द्वलास्यमध्यान्त्वनातोद्यं १९४ मार्दलेनततपन्नृत्ततांडवं लास्यमकन्द

११

नन. पानगोष्ठ्यामस्त्रत्वं तालरंवीरनयमिका १९५ स्यानयानमस्यरंगस्थानस्यवंरंगउपक्रमः ग्रहःस्रा
रोः हः विदैपोयमस्त्रकोः भिनयस्समौ १९६ सचवर्गविंयग्राहायौरवितोमभूषणादिना नवसायाचिकोंगे
नांगीकस्सवेनसात्विकः १९७ स्यान्नाटकंप्रकरणंमुखाः प्रहसनंडिमः आयोगस्समवाकारोविथ्य
ङ्केहामृगाइति १९८ ग्रभिनेयप्रकारास्युर्भाषाः षट्संस्कृतादिकाः भारतीसात्वतीकैशिक्यारभटीच
वृत्तयः १९९ नाय्यांवाद्विमानोयपत्काद्यन्नरंस्तरधूजः ततंवीणाप्रभृतिकंतालप्रभृतिकंघनं २०० वं
शादिकन्तुसुषिरमानद्धंमुरजादिकं वीणातुनयौषवतीविपञ्चीकाण्ठकूणिया २०१ वल्लकीसाघनः
त्रीभिः परिवादिनी शिवस्यवीणापालस्त्रीनरदस्यनास्तकच्छपी २०२ नारदस्यतुमहतीमणाणान्तु
प्रभावती विश्वावसोश्चबृहतीतुम्बुरोस्तुकलावती २०३ वाणज्ञलानान्तुकाष्ठोलवीणाघाटोलि
काचसा कायःकोलम्बकस्तस्याउपनाह्यतिबन्धने २०४ दण्डःपुनःप्रवालस्स्यात्ककुभस्तुप्रसेवकः मूले
वंशशलाकास्यात्कालिकाकूणिकापिच २०५ कालसंक्रियपामानन्तालस्सास्यमनेह्वयः द्रुतंविल
म्बितंमध्यमोघलनंघनंक्रमात २०६ मृदंगोमुरजःसैकालिंग्यूर्ध्वकइतित्रिधा स्याद्यशःपटहोढक्का
भेरीडुंडुभिरानकः २०७ पटहोऽस्यशारिकास्यात्कोणोवीणादिवादनं शृंगारहास्यकरुणारौद्रवीरभया

हैना॰
१२

नकाः २०६ बीभत्साद्भुतशान्ताश्च रसा भावाः पुनस्त्रिधा स्थायिसात्त्विकसञ्चारिप्रभेदैः स्याद्रतिः पुनः २०७ रा
गोऽनुरागोऽनुरतिर्हासस्तु हसनं हसः घर्घरो हासिका हास्यं तत्रादृष्टरदे स्मितं २०९ वक्रोष्ठिकाऽथ हसि
तं किंचिद्दृष्टरदांकुरे किंचिच्छ्रुते विहसितमट्टहासो महीयसि २११ अतिहासस्त्वनुस्यूतेऽपहासोऽका
रणात्कृते सोत्प्रासे त्वाच्छुरितकं हसनं स्फुरदोष्ठके २१२ शोकश्शुक्शोचनं खेदः क्रोधो मन्युः क्रुधा रुषा
क्रुत्कोपः प्रतिघो रोषो रुडुत्साहः प्रगल्भतः २१३ अभियोगोद्यमौ प्रौढिरुद्योगाः कियदेतिका अध्यवसा
य ऊर्जोऽथो विस्मयोऽतिशयान्वितः २१४ भयं भीतिरातंकस्त्रासः शंका साध्वसं दरः भिया च तस्त्राहि भयं भूपतेनोन्न
पतन्ने २१५ ग्रहहृद्भवहिनेताप्यदेहेदृप्तं रुपरवकृतं भयंकरं प्रतिभयं भीष्मं भयानकम् २१६ भीषणं भै
रवं घोरं दारुणं ज्ञमयावहं जुगुप्सा तु घृणा स्यादाश्चर्यं चित्रमद्भुतं २१७ चोद्याश्चर्यविस्मयशान्ते
प्रशमश्चोपशमावपि तथा तपः स्यापितोऽमीरसानां कारणं क्रमात् २१८ स्तम्भो जाड्यं स्वेदो वमः तिला
योपुलकः पुनः रोमाञ्चः कण्टको रोमविकारो रोमहर्षणं २१९ रोमोद्गमोद्धर्षणं मल्लासनकमित्यपि
स्वरभेदस्तु कल्लत्वं वैस्वर्यं कम्पस्तु वेपथुः २२० वैवर्ण्यं कालिका वाष्पमश्रु नेत्राम्बु रोदनं अश्रुमस्रुप
लयस्तु चेष्टते सात्त्विकाः २२१ धृतिस्सन्तोषस्वास्थ्यस्याद्याध्यानं स्मरणं स्मृतिः मतिर्मनीषा

१२

शुद्धिर्धीर्धिषणाप्रज्ञामेधेचेतने २२१ प्रतिभाप्रतिपत्प्रज्ञप्तिज्ञाविज्ञपलब्धयः संवित्प्रेक्षामनस्त्वोहदृष्टिस्मामेधाधारणात
मा २२२ धारणतत्त्वाववगमोतेतानेवितानमनसतः शुश्रूषाश्रवणंचैवग्रहणंधारणंतथा २२४ ऊहोपोहोऽर्थवि
ज्ञानंतत्त्वज्ञानंचधीगुणाः श्रीशालन्वामनवातंहीनपास्मापत्रपानथा २२५ जाड्यंमौर्ख्यंविषादोऽवसादस्सादोविष
षणता मदोसम्नोहसम्भेदोव्याधिर्न्नाधिर्जनाकरः २२९ निद्राप्रमीलाशयनसंवेशाः स्वापसंलयाः नंदीसंवि
त्स्वाप्नइतिमत्त्वास्वप्नमनसाधिका २२७ आलस्यंकौरणमारणाकोलस्यंपठयापलकारतो घेरवीरवोनकलिकेवाथा
वहित्याकारगोपने २२८ शंकाविशत्यैदतांस्माधापलंवनवाससितिः आलस्यंतन्द्राकौसीद्यंहर्षप्रमस्र्मद
सन्नता २२९ ह्लादःप्रमोदःप्रमदोमुदायोत्सामोदसमम्मदाः आनंदानंदथुर्गवस्तहंकारोऽवलिप्तता २३० दर्पोऽ
भिमानोममताभानश्चित्तोन्नतिस्मयः समिथ्याहमहमिकायास्त्संभावनात्मनि २३१ दर्पोन्मादाधृतःस्ति
का स्यादहमपूर्विकास्तुनः अहम्पूर्वमहम्पूर्वमितिशमवन्नवाहमिता २३२ प्रबोधस्तुविनिद्रत्वंग्लानिस्तुवलदौश्च
ना दैन्यंकार्पण्यमेश्रमःक्लमः क्लेशःपरिश्रमः २३३ प्रयासश्चायासव्यायामाउन्मादश्चित्तविभ्रमः मोहःसम्मू
र्छाविचिन्ताध्यानमम्हश्चक्रोधसम्भवः २३४ गुणोनिर्गोधोत्साहःवीर्यमस्ताकस्मिकंभयं अपस्मारस्स्यादावेशो
निर्वेदस्स्वावमाननं २३५ आवेगस्तत्वरिस्तंभोसंवेगसम्भ्रमःत्वरा वितर्कस्स्याडूहनंपरामर्शोवि

देव
१२
13

मशाने २२६ शुण्डा धाराहारस्तर्कुजरोः स्युः स्यादूषणौ मृतिसंस्थामृत्युकालो परलोकगमोऽत्ययः २२७
पञ्चत्वं निधनं नाशो ऽर्थी श्रेनिष्ठा निमीलनं दिष्टान्तोऽन्तकालयमौऽवसानं मानसंवेगा २२८ मरको मारि
स्त्वथ लिङ्गशस्त्री सूक्ष्माभिचारिणः स्युः कारणानि कार्माणि महत्वा शीतिपातनिव २२९ इत्यादेः स्थापितो लोके
नाभिधेयत्वाल्लकात्ययोः विभाषाद्युक्तभावाच्च व्यभिचारिण एव च २३० वाक्यस्मैतन्निभावा येस्याप्यभावो
भवेद्भुमः पात्राणि तालैः पिच्छकास्तन्त्रे ह्वास्तत्वमिकाः २३१ शैलूषभरतैतस्कवेवेशी भरतपुत्रकः पात्री
पुत्रो रंगजायाजीवो रंगावतारकः २३२ नटः कथाज्ञो शैलालीचारणस्त्र कृशोलवः स्वधुमभ्यरः कु
शीलव स्त्रीवेषधारकः २३३ वेषाचार्योः पीठमर्दः सूत्रधारस्तु सूचकः नान्दीनपाठको नन्दाः पार्श्वस्थः
पारिपार्श्विकः २३४ वसन्तिकाकेलिकिलो वैहासिको विदूषकः प्रहासो प्रीतिरस्थाः स्याद्विदूषकः पल्लविको वि
टः २३५ पितानावुकरचावुत्तभावुको भगिनीपतेः भावो विद्वान्युवराजः कुमारो भर्तृदारकः २३६ बा
लावासम्माधिस्त्राण्यौ देवो महाराजो नृपः राष्ट्रियो नृपतेः श्यालो राष्ट्रहिता भर्तृदारका २३७ देवी कृताभिषे
कोऽन्याभट्टिनीगणिकाज्जुका नीचावेदीसखोहतो हलेहञ्जेहलाक्रमात् २३८ युवराजस्तु भवथ कौमा
रमीनस्वमा स्यान्निका मर्नार्यपुत्रो मानाम्बामदत्ताम्सौगतातयः २३९ पूजेनत्रभवानत्रभवच्छभगवान

पि पातालभट्टारकोऽशेषवृद्धोऽनन्तः पुच्छनामतः २५ ॥ ॥ इत्याचार्यहेमचंद्रवि
रचितायां नाममालायां द्वितीयः काण्डः ॥ ॥ मर्त्यः पञ्चजनो भूस्पृक्पुरुषः पूरुषो नरः मनुष्यो
मानुषो ना विट् मनुजो मानवः पुमान् १ बालः पाकः शिशुर्डिम्भः पोतः शावः स्तनन्धयः पृथुकोऽर्भो
त्तानशयाः स्तनपाः कारः कुमारकः २ शिशुत्वं शैशवं बाल्यं वयस्थस्तु तरुणो युवा तारुण्यं यौवनं वृद्धः
प्रवयाः स्थविरो जरन् ३ जरी जीर्णो यातयामो जीनोऽथ विस्रसा जरा वार्द्धकं स्याद्विद्वान्नपि धीमान्सू
रीन्मति ४ विद्वान्सुधीः कविर्विचक्षणो लब्धवर्णो ज्ञः प्राज्ञः प्रेक्षावान् अभिरूपधीराः मेधावी कोविद
विशारद सत् दोषज्ञाः प्राज्ञ पण्डित मनीषि बुध प्रबुद्धाः ५ व्यक्तो विपश्चित्संख्यावान्सत्प्रज्ञो ज्ञानी
लितः निष्णातो विदग्धोऽस्तकर्मा हस्तलघु विज्ञातनात ६ कुशलस्तु वरोऽभिज्ञो विज्ञो वैज्ञानिकाः पटुः
छेको विदग्धः प्रौढः प्रगल्भः प्रतिभान्वितः ७ कुशाग्रीयमतिः सूक्ष्मदर्शी तत्कालधीः पुनः प्रत्युत्प
न्नमतिर्हेयाः पक्षे हीदर्शं पशो ८ स्यादालस्यात्कृदत्यश्रुत्कृतोऽथ यथा सत्कृते द्युम्न प्रहतव्यासाग्रज
वो निष्णातशास्त्रवित् ९ वाग्मी वाग्वी वाक्पतिर्वाग्मी वावदूकोऽतिवक्तरि प्रवाक् समुल्लोवावदूको ऽथवक्षाव
ज्ञावदावदः १० स्याज्जल्पाकस्तु वाचालो वाचाटो बहुगर्ह्यवाक् यद्वदोऽनद्दारो हुं वाक्ककदहेसा द

वेरे॰
१४
14

ध्याधरः ११ हीनवादिन्येडमूकौ ऽनवाकश्रुतौ रवणश्शब्दनस्तल्यौ कुवादकुचरौ समौ १२ लोहलोऽस्फु
टवाग्मूकोऽवागसौम्यस्वरोऽस्वरः वाचिनाविद्युतोविंद्रुर्वन्नाहतस्तमिगादकः १३ ग्राम्यांश्वाश्रुसितरिकद्ध
दस्तनिकृन्तितः निराकरिष्णुः क्षिप्नुः स्यादरिकामोनविकस्वरः १४ दुर्मुखेलिमुखराबद्धमुखौ शाक्लः प्रियं
वदः दानशीलस्सवदान्योवदन्योऽथवालिशः १५ मत्ते मन्दोपथ्यानातोवालोमावहस्तौजडः मूर्खौः
मेधाविविद्वान्नौवैद्येयोमातृशासितः १६ देवानांप्रियजाल्मौ च दीर्घसूत्रश्चिरक्रियः मन्दः क्रियास्वकुण्ठ
स्यात्क्रियावानकर्मसूद्यतः १७ कर्मक्षमोऽलंकर्मीणः कर्मशूरस्तु कर्मठः कर्मशीलः कर्म
ग्रायः मूलकर्मीणाकर्मकृत् १८ सिंहसंहननः स्वङ्गः स्वतन्त्रो निरवग्रहः यथाकामी स्वरुचिस्वच्छं
दः स्वैरिणोऽपावृतः १९ यदृच्छावैरितास्वेच्छानाथवान्निमगृह्यकौ तन्त्रायत्तवशाधीनच्छन्दवन्तः परान्व
ये २० लक्ष्मीवाल्लक्ष्मणः श्रीलः इभ्याढ्योधनेश्वरः ऋद्धोविभूतिस्स्यान्निःस्वस्त्वीः शून्योहिमन्दः २१ हरि
द्रोऽविधेयोऽविधेयोऽस्याद्धीनोनिस्वकोकटौ युक्तिज्ञतोऽपिपन्नीशोऽनेनापरिवृढोऽधिभूः २२ पतीङ्ग
स्वामिनाथार्याः प्रभुर्भर्त्तेश्वरोविभुः ईशितेनेनानायकश्चनियोज्यः परिचारकः २३ किङ्करः किंकरोभृत्य
स्सेतोगोप्यः पराचितः दासः प्रेष्यः परिस्कंदो भुजिष्यपरिकर्मिणौ २४ परान्नः परपिण्डादः परजातः

१४

पैरेपितः भृतको भृतिभुग्वैतनिकः कर्म्मकरोऽपि च २५ सनिर्भृतिः कर्म्मकरो भृतिस्स्यात्रिक्रियः
पणः कर्म्मण्यपरवेतनं मूल्यं निर्वेशो भरणं विधा २६ भर्म्मण्या भर्म्म भृत्या च भोगस्तु गणिकाभृतिः
सतु पुंस्याद्द्वरूकरो भारवाहस्तु भारिकः २७ वार्त्तावहो वैवधिको भारे विविधवीवधौ काचः शि
क्यन्तदालम्बो भारयष्टिर्विहङ्गिका २८ मृगयारभसो वैधिको लुब्धव्याधवनेचरः दरितश्चकितो
भीतो भीरुर्भीरुकभीलुकाः २९ विहस्तव्याकुलौ व्यग्रे कान्दिशीको भयद्रुते उत्पिञ्जलसमुत्पिञ्ज
पिञ्जला भृशमाकुले ३० महेच्छेनड्डेदारोदात्तौ महाशयाः महामना महात्मा च कृपणस्तु
मितम्पचः ३१ कीनाशस्तु द्वनलुट्कदर्य्यो हृच्छमसुहृदयः किम्पचानो दयालुस्तु कृपालुः करुणापरः ३२
सूरतोऽथ दयामूकः कारुण्यं करुणा घृणा कृपाऽनुकम्पाऽनुक्रोशो हिंस्रस्तु शरारुर्घातुकौ ३३
व्यापादनं विशारणं प्रमयः प्रमापणं निःस्यन्दनम्प्रमथनं कदनं निबर्हणं निसूदनं विशसनं तारण
मारणं सनमोज्ज्ञासनं प्रशामनं प्रतिघातनं वधः ३४ प्रवासनोद्वासनयातनानि निर्वासनानि संज्ञपि विश्र
म्भहिंसाः निर्वापणालम्भनिसूदनानि निर्ग्रन्थनोन्माथसमापनानि ३५ ग्रुपासनं वर्जनमारिपि
न्नानि कारणाक्राथविशारणानि स्युः कन्नेमकल्पनवर्हणेनवच्छेदस्सयानोद्यतस्स्नातनापी ३६ सपी

देव· ५५
15

षष्ठेतिकः श्राद्धिकः षष्ठेऽयोपोऽवधमर्हति ऊमोऽनऊपसमानः परेतप्रेतसंस्थिताः ३७ नामालेख्ययशाः श्रो
त्रोऽध्यापन्त्रोऽप्रमत्तोऽमृतः परास्त्रलदहे दाननन्दयितमोर्ध्वदेहिके ३८ मृतस्नानमपस्नानं निवापः पितृ
तर्पणं चितिचित्याचिताः स्तु ल्याऽऽक्रन्दस्तु प्रधान्तलेजनः ३९ दन्तिलोऽमरलोकोऽगौशाठस्तु ल्याचेलनेज
निकृतोऽनृजुः क्रूरे नृशंसनिस्त्रिंशपापा धूर्तस्तु वञ्चकः ४० व्यंसकः कुहको दाण्डाजिनिको मायिजा
लिकौ माया तु शाठ्यं कुसृतिर्निकृतिश्च सा ४१ कपटं कैतवं दम्भः कूटं छद्मोपधिश्छले
व्यपदेशोऽभिख्यं लक्ष्यं निभं व्याजोऽथ कुक्कुटिः ४२ कुहना दम्भचर्या तु वञ्चनं तु प्रतारणं व्यली
कमतिसंधानं स्याद्योऽभ्यसूयासमन्वितः ४३ दोषैकदृक् पुरोभागी कर्णेजपस्तु दुर्जनः पिशुनः
सूचको नीचो द्विजिह्वो मत्सरो खलः ४४ व्यसनार्तस्तूपरक्तश्चौरस्तु प्रतिरोधकः दस्युः पाट
च्चरः स्तेनस्तस्करः पारिपन्थिकः ४५ परिमोषिपरास्कन्दि ऐकागारिकमलिम्लुचाः यः पश्यतोह
रेत्स्वं स चौरः पश्यतोहरः ४६ चौर्यन्तु चौरिकास्तैन्यं लोप्त्रमपहृतं धने यद्वा विज्ञो देवयोः स्था
लस्यः शीतकोऽलसः ४७ मन्दस्तुन्दपरिमृजोऽनुष्णोऽथ दक्षस्तु पेशलः पटूत्सोष्णकस्तुल्यानवद्
राश्चाः स्यात्तत्परः ४८ आसक्तः प्रवणप्रह्वप्रसितानाम्रपरायणाः दातोदारः स्थूललक्षो दानशौण्डो

१८

वहुप्रदे ४९ दानमुत्सर्जनं त्यागः प्रदेशनविसर्जने विहापितं वितरणं स्पर्शनं प्रतिपादनं ५०

विश्राणनं निर्वपणमपवर्जनमंहतिः ग्रंथियमपत्तस्मकुलो याचकल्पवनीयकः ५१ मार्गणो

र्थी याचनकल्लक्षौकोऽर्थार्थिनेषणा ग्रहेताश्रुताशोयाज्ञायाचनाध्येषणामतिः ५२ उत्पतिष्णुरु

त्पतिताऽलंकरिष्णुश्चमण्डनः भविष्णुर्भविता भूष्णुस्स्त्रीमाववन्निनौ ५३ विसत्वरो विसृमरः प्रसारीच

विसारिणि लज्जाशीलोऽपत्रपिष्णुस्स्याद्धिंस्रः सहिता क्षमी ५४ तितिक्षुस्सहनः क्षन्ता तितिक्षा

त्तेन क्षमा ईर्ष्यालुः कुहनोऽसानिरीर्षाक्रोधनोऽमर्षणः ५५ अमर्षणः कोपनश्चण्डस्त्वत्यन्त

कोपनः शुभंयुस्तिनस्यात्तात्पर्यतो नियन्त्ररश्मनायितः ५६ भवन्तापमशानायानियन्त्रात्रोचको

हविः पिपासुस्तृषितस्तृष्णकलातर्षोपलासिका ५७ पिपासातृट्तृषोदन्यायीनिःपानेऽथा

शोषणी रसादानं भक्तकल्पघस्मरोऽन्नाशिता ५८ भक्ष्यमन्नं कूरमेघो भिस्सादीदिविरोधनः अ

न्नं जीवनकं जन्य याज्ञो वाजः प्रसादनं ५९ भिस्सटा दग्धिकामण्डवेरसामग्रमत्रमचत दधिजमस्तुम

क्रोध्येनिः स्वावावाममासराः ६० ग्रासाणाविलीपीतललापवागृहृषिाकर्षिच मूपस्मान्याहितंस

हेयव्यञ्जनमूलनादिके ६१ तल्योतिलान्नेकृशरस्त्रिसरावष्यपिष्टकः पूपोऽपूपः पूलिकाचयोलि

हैना॰
१९
16

कापोतलिप्सिकाः ९२ पूपलाघ्येघनकेस्रर[illegible] मण्डकः प्रोक्षपोलिकः निष्ठानन्तु तेमनं स्यात्करम्भो
दधिसक्तवः ९३ हैनम्रोहूतवरापिष्टपूरस्त्रग्रालिकः चमसिः पिष्टवर्तिः स्याद्वटकस्त्ववसेकिमः ९४
भृष्टा यवाः पुनर्धाना धाना चूर्णानि सक्तवः पृथुकश्चिपिटस्तुल्यौ लाजास्स्युः पुनरक्षताः ९५ गोधू
मचूर्णे समिता यवक्षोदे तु चिक्कसः गुडस्त्विक्षुरसः क्वाथः शर्करा तु सितोपला ९६ सिता च मधु
धूलिस्तत्खण्डस्तु विकृतिर्गुडः मत्स्यण्डिका फाणितं वा रसाला पानमार्जिता ९७ शिखरि
ण्यथ पयः क्षीरं स्तन्यं जीवनमौमतं गोरसः क्षीरमस्त्र पयस्यं तत्समं पुंस्यवनीपयः ९८ पयस्यं तु न दध्यादि
पेयूषोऽभिनवं पयः उभौ क्षीरस्य विकृतौ किलाटी कूर्चिकापि च ९९ पायसं परमान्नं च क्षैरेयी
क्षीरान्नं तु पि गोरसस्तु तदध्यनेनस्तु माज्यलमिन्यपि ४० घृतं हविर्घृतमाज्यं तु हविस्सर्पिः समस्त्यपि
ह्योगोदोहोद्भवं हैयंगवीनं घ्रातत्रस्मृतः ४१ दधिसारं नवक्षीरं नवनीतं नवोद्धृते दध्नोद्धृते काल
शेयगोलानिष्ठानिर्गोरसः ४२ रसायनमस्यास्तु मस्त्विक्षेतं समोदकं तक्रमुक्तं पादजलं मथि
तं वारिवर्जितं ४३ शाण्डिक्यं दार्विकं मस्त्विहृत्यम्लोमस्कृतं कमान लवणो लवकाभामुदकं लाव १६
लिकमस्तदाश्वितं ४४ श्रोतस्थितमोहश्चितकेलवणो लावणा पेटरोघोडशामिष्टं प्रपन्नमसे

स्कृतं २५ पक्वोनाहंवसिहन्वमहंपक्वोविनाम्बुना मृष्टामिषमालिवेसाङ्गतिस्भिन्नतवकन्व

तनं २६ शूल्यशूलाकृतं मांसं निष्ठानो योरसकसमौ शणानभपसमन्वेस्विथमसृणाविक्कणं ११

पिच्छिलन्तु विजिविलंविज्जलविजलज्वलतत भावितन्तुवासितं स्यात्तुल्यं संमृष्टशोधिते ३८

काञ्जिकंकाञ्जिकधान्याम्लारनालेतषोदकं कुल्माषाभिषुतावन्तिसोमस्तुल्कानिकुञ्जल

लं ३९ चुक्रंत्वम्लमम्लवाहंवतोग्रेकुल्गोलकं महारसं स्ववेतसं सौवीरं स्यात्तवणापुनः ९०

सैन्धवंहेः भन्ननन्ववेषवारउपस्करः स्यात्तिन्तिडीकंचुक्रंवृक्षाम्लंवेतसे ९१ हरिद्रका

न्वनोपीनानिशाह्वावरवर्णिनी तवःह्वनाभिन्ननतोग्निकाधानसंघिकः ९२ कुस्तुम्बुरुकालिका

यासैकुस्तुम्बुरुनयानकं पञ्चायन्याकयान्याकं मरीचं कृष्णमूषणम् ९३ कोलकं वेल्लुजमथा

स्मधन्ननपञ्चवनशिषं शुण्ठी महौषधी विश्वा नागरं विश्वभेषजं ९४ वैदेही पिप्पली कृष्णोपकु

ल्यानागमीकणा तन्मूलं ग्रन्थिकं सर्वग्रन्थिकं चटकाशिरः ९५ त्रिकटुत्र्यूषणं व्योषमना

नीजीरकःकाणा सहस्रवेधि जतुकं बाह्लीकं हिङ्गु रामठं ९६ मारस्स्वदनंवादनमशानेनि

घसोवस्मनमहारः नखिजंतामम तणालेहाः प्रनवसानेयमिराहाराः ९७ शानावकाणाय

दैच०
१२
17

ह्मणाभोजनमन्नमनाशने चर्वणान्त्वणनंस्यैनिर्ह्मात्साखादलेहने ४८ कल्यवर्त्तःप्रातराशा
स्सपीतिस्तुसहभोजनं ग्रासोगृहेरकः पिपासोगारोस्त्रः कवकोगुरुः ४९ गारोसलाकवल
स्तुमेन्वागानस्तुहितागुप्ताः नमिसौहित्यमात्राणामथश्रद्धामभजितले ५० फेलाफि
लोलिफेलवस्वोदरपूरकेपुनः कुक्षिम्भरिस्थय ५१ आद्यूनस्यादौदरिकोविजिगीषाविव
र्जिते उदरम्भरिप्रारस्मर्गोवीनस्त्वीत्वमत्तकः ५२ ग्राष्कुलःपिपासितापुन्नादिल्ब्ल
म्मादस्तंपुतः गृह्नुस्तगार्द्धनस्तुलालिसुद्योऽभिलाषुकः ५३ लोलुपोलोभसत्तृष्णालिप्सा
वाञ्छास्पृहा कांक्षाशाहगर्द्धेवाञ्छोत्कण्ठेहायनामनोरथाः ५४ कामोऽभिलाषोऽभि
ध्यानपरसङ्गेहोहतःपुनः ग्रविनीतोविनीतस्तुविभृतःप्रसृतोऽपिच ५५ विधेयोविनय
स्यस्याद्ग्राह्यवचनेस्थितः वृष्णुःप्रगल्भोहृष्टस्तुविपातोधृष्टधृष्णजा ५६ वीतापत्रा
विलक्षोऽध्यात्ववैलालीनाप्राप्तदो प्रभुभेदप्रापभसंपुक्तस्यादहंपुरहंकृतः ५७ कामुक
कमिताकम्रोऽनुकःकामयिताऽभिकः कामनःकामनोऽभीरुकः पञ्चमहस्ताविज्ञाताः ५८
व्यसनेहर्षमानस्तुप्रमनाः सुमनायमानसः विकुर्वाणोविचेतास्तुदुर्मनाविमनोमनाः ५९

१२

मत्ते शौण्डोत्कटक्षीबा उत्कस्तून्मनक उन्मनाः उत्कण्ठितोऽभिपन्नस्तेन्द्रवाच्यदारिनहृषितः १०
गुणैः प्रतीते त्वाहतलक्षणः कृतलक्षणः निष्ठितगाण्कपाण्डरगूहसंकसुको ऽस्थिरे ११
नृशंसो शीतलनृस्मौ कोविवशोऽरिष्टदुष्टधीः वशीनिगडितो नद्धः कीलितो यन्त्रितः स्मितः १२
संदानितस्सयुजैनद्धस्यात्कुहाननवन्मवे मनोहरः श्रमिहरः प्रतिवहोहरतन्ममः १३ प्रतिसिलिप्तोः
सिसितोः वक्रहृनिष्क्रामितो समौ श्रान्तगावेः भिभ्मतोऽवधुतोन्यकृतौ १४ निकृतस्त्वविक्रमोन
क्रारक्लनिरन्त्रिया परिभाकोविद्धकारापराधपितो भवः १५ ग्रस्ताकरो निकारस्त्वविद्धलब्धक
वन्वितः समकृपाणाभ्यवन्निसलमृणीतेप्रवलापितः १६ निष्ठानपाणापितस्समोनागाकृतकस्त
नागरो नागर्थापास्यात्नागारणोनागरोःपिव १७ विश्वगाम्वतिविश्वमदृरेवडाउदेवमस्मृति सहा
वतिवसध्यादृस्यान्निर्ध्यादृपुनस्तिरोःन्वति १८ संशयालस्सपुष्पितास्रहयालस्प्रहातरिपात
यालवपातकस्यात्समौरोषिणा रोषिणौ १९ दन्तुरा दंष्ट्रलानिगीर्णोः श्यदाशितः लापितस्मा
पितोवत्सलप्रतोवः प्रतितोः स्वितः २० नमस्यितो नमसितोः पितिनावस्वितोः स्वितः प्रजाहेः
णासमपक्षाद्वाउपहारवलीसमौ २१ विह्रलोविह्रलस्थूलः पिवापीनस्तुपीवरः वतष्ठ

देव.
१९
18

स्यमभ्रगोहेच्छो: त्रिगतो: थांसलो बली ॥११२ हिनिरिंस्योमांसलस्योपविनो: थडुवेल: कृशु:
ताम: तेभाप्लनश्लानस्तलिनामांसपेलवा: ॥११३ पिचण्डिलो बृहत्कुक्षितुन्दिलस्तुन्दिकलभेला:
उदरपुष्टेलेपिचिविविभिस्तुविञ्चापुत्रनासिके ॥११४ नतनासिके: अवनाट: अवटीट: अवभ्रट: पिव खरणा:
स्याखरणसोन: तदु: तदुनासिका ॥११५ खुरणा स्यात् खरणास उन्नस उच्चनासिका पंग: श्रोणा:
खेलतिस्ताखलबाटपेंडलाभिक: ॥११६ शिपिविष्टो भ्रुरथ: काणा: कननयकहूक पृश्निरल्प
तनौ कुञ्जे गडुल: कुकरे कुणी: ॥११७ निर्खर्व: खहृत: खर्व: खर्वशाखश्ववामने प्रकंणपसेव
पिरोकुब्रसमानहिनप्रक: ॥११८ बालस्त्रशिपिविलिहस्त्रखोडखोरोलकन्ने के विकलांगस्त्वपोग
एडऊर्ध्वस्तुह्यूर्ध्वजानुक: ॥११९ ऊर्ध्वज्ञस्त्राथयप्रप्रत्तप्रतोतिरन्त्रजानके संज्ञसनौ प्रज्ञजानौव:
लिनोवलिभसंसौ ॥१२० उदग्रदोस्तस्त्रवस्यात्प्रलंबाण्डस्तु मुष्कर: प्रम्नगनातत उन्नपष्ड न्मवो
पोस्नखस्नवाट् ॥१२१ मृगात्मनमगाजिन: केशीकेशव: केशिको: पिव वलिर: केकरो हृदना
भौनन्दिलनश्रिभौ ॥१२२ ग्रामपाव्यापदुग्लौनो ग्लानश्च विकृतग्रातर: व्याधितो: भामितो: भामि
तो: भाव्यो दद्रुरोगी नदद्रुणा: ॥१२२ पामन: कच्छुरस्कौ स्त्रसौ भातिसारो: तिसारको वातकोवात

१८

रोगी स्याच्छ्लेष्मलः श्लेष्मणः कफी १२४ क्लिन्ननेत्रे चिल्लचुल्लौ च्याघ्रौ गुगाग्रौमः मा ह्रिन्नेम छेम
क्लिलौ सिध्मलस्तु किलासिनि १२५ पिञ्जमाग्रुः कफः श्लेष्मा बलाशः स्नेहभूः खेटः रोगो रुजा रुगातं-
कोमो यक्ष्मा व्याधिरपाटवं १२६ आमआमयआकल्यमुपतापो गदस्तमाः क्षयशोषो रोगराजयक्ष्माथयक्ष्मा
पल्नतरस्वंतवः १२७ कामस्तु तपःशुः पामा खसः कच्छूर्विचर्चिका । कण्डूः कण्डूयनं खर्जूः क-
ण्डूयाः ग्रलत्तव्रणाः १२८ शर्करीर्मेतथा वश्मरुग्धृदध्वणा पदं किणः श्लीपदं पादवल्मीकः पादस्फो-
टो विपादिका १२९ स्फोटकः पिटको गण्डः हूहूत्रुसिः ग्रन्थिग्रन्थिः विद्रेस्यान्नाडीव्रणः क्षतं केश्यार्।
ऽलिन्दूलसर्कं १३० सिध्मा किलासमन्नकत्वं पंसि क्षेपकोठमण्डलं गलगण्डो गण्डमाला रोहिणी
तु कलकः रः १३१ हिक्का हेक्का च तल्लासः प्रतिश्यायस्तु पीनसः श्वोथस्तु श्वयथुः शोफः कण्डूत्रामाशौ-
गुदांकुरः १३२ छर्दिः प्रच्छर्दिका छर्दिर्वमथुर्वमनं वमिः गुल्मः स्यादुदरग्रन्थिरुदावर्तो गुदग्रहः १३३
न विन्मूत्रो ऽश्मरी मूत्रकृच्छ्रः श्वेतप्रमेहो बहुमूत्रता १३४ मूत्राघा-
तस्तु निरोधः स्यान्मूत्रकृच्छ्रवर्तिका व्याधिप्रभेदा विद्रुधिभगंदरज्वरादयः १३५ दोषज्ञस्तु भिषग्वैद्य-
आयुर्वेदी चिकित्सकः रोगहार्यगदंकारो भेषजं तन्त्रमौषधं १३६ भैषज्यमगदो जायुः शिक्षिकित्सारुक्-

हैव॰
१५
19

प्रतिक्रिया उपचारोपचार्यौ वलंगम स्वपनध्वेणं १४७ जांगलिके विषभिषक् स्त्रासंवाद्रेमनाम

पं सहारोग्यपट्टूलो घवान्नेकुल्यात्मनो करुजि १४८ कुम्भस्थाविभस्ते पीया श्वकास्मिन्मे जीवकः स

कन्यालंकृतांकर्मो योरथातिसकुब्रदः १४९ वपलश्चिक्रीवीलीशमस्कास्थिरसोद्यदः ननोहविहा

राणोः स्यस्मान्नस्त्रिगयस्त्रमेडरः १५० गेहेन हैगेहेस्थूरः पिजिम्बूसेः प्रिमानधीः स्वस्थानस्थः परं

द्वेषो गोष्ठश्वोऽथापरिस्थितः १५१ आपन्नोऽथापद्विपन्नो विपत्तिग्यस्त्र वत्सलः उपाध्याभ्यथाविकै

तकुट्टम्ब व्यापृतेनारे १५२ जैवातृकस्तदीर्घायुस्त्रात्सलयीत्प्रांकरः प्रभिपन्नप्रशारणार्थोकार

णिकः परीक्षकः १५३ समर्द्धकस्त्ववरदोजातीनास्संगजीविनः सभ्यासदस्याः पार्षद्यास्सभा

स्ताराः सभासदः १५४ सामाजिकास्सभास्सार्द्धिनस्सभाजः पारिषत्सदोम स्थागोष्ठीस्थाग्रास्थानं स

मतिर्वेदा १५५ सार्वेस्मरोमौतिषिकोभौहूर्त्तिकानिमित्तवित् दैवज्ञगणकादेशिकानिकार्त्तान्ति

कास्त्रुपि १५६ विप्रश्निपतनाणिकोचवैमेहान्तिकस्तताश्विकः लेखकेः तरपर्ज्ञस्यघुस्रणाजीवक

वन्नवः १५७ वर्णिकोलिपिकरस्यात्तरन्यासेलीपिर्लिबिः सविधानेसघकोपिमलिनास्तुमसी

मसी १५८ कुलिकस्तकुलश्रेष्ठीसभिकोद्यूतकारकः कितवोद्यूतकृद्हतौः स्यभत्रेस्थातदेविति १५९ १५

दुरोदरं कैतवं स्याद्द्यूतमक्षवती पणः । आशुकः पाशकोऽक्षस्तु देवनस्तत्पणो ग्लहः ॥ १५० ॥ अष्टापदं

शारिफलं शारः स्याच्छारिरप्यथ केवली । परिणायस्तु शारीणां नयनं स्यात्समन्ततः ॥ १५१ ॥ समाह्वयः प्राणिभिर्द्यू

तं व्यालग्राहाहितुण्डिकः । स्यान्मनोजवसस्तातकल्पश्च शास्ता तु देशिकः ॥ १५२ ॥ सुकृती पुण्यवानथ

योगी मित्रयुर्मित्रवत्सलः । क्षेमंकरोऽरिष्टतातिः शिवतातिः शिवंकरः ॥ १५३ ॥ श्रद्धालुरास्तिकः श्राद्धो

नास्तिकस्तद्विपर्यये । वैरंगिको विरागार्हो वीतदम्भस्त्वकल्कनः ॥ १५४ ॥ आनायोऽनं मतो नैशाखप

घस्मरस्तस्मरः शाक्रः शङ्कुर्धृष्णुर्धृतो नेत्रा विगर्हितशिथिलः ॥ १५५ ॥ संवाहकोऽङ्गमर्दः स्यान्निधूतो वञ्चल

निश्चलः । आसीनस्तूपविष्टः स्यादूर्ध्वस्तूर्ध्वं समुत्थितः ॥ १५६ ॥ अध्वनीनोऽध्वगोऽध्वन्यः पान्थः पथिकदेशि

कौ । प्रवासी तत्समो ग्राहारिः पाथेयं सम्बलं समे ॥ १५७ ॥ जंघालोऽतिजवो जंघाकरिको जांघिको जवी

जवनस्तु रितेवेगी त्योरंहस्तरसस्पदः ॥ १५८ ॥ जवोऽराजा श्रमरस्त्वनन्यगामी तमसन्यरः । कामंगामि

नगामीनोऽत्यन्तिकोऽत्यन्तगामिनि ॥ १५९ ॥ सहायोऽनुचरोऽभिचरोऽनोऽनुजीवि तिगामिचरसेवकः से

वकोऽथ सेवाभक्तिः परिचर्या प्रसादना ॥ १६० ॥ शुश्रूषाराधनोपास्तिवरिवस्यापरिष्टयः । उपचारः

पदातिपत्तिपदगः पदातिकः पादातिकपदो नारीपदाजिपदिकावपि समः । पुरोगतोऽग्रेसरः पुरस्तोग

हेच
२
२०

मिता मिताः १९२ प्रष्ठोऽग्यावेशिकागन्तुप्राघुर्णाः ऽभ्यागतोऽतिथिः प्राघुर्णिके प्रवेशिकमातिथ्यं

वातिथेयपि १९३ सूर्णो ऽकल्पमसम्याभोयसमैः ऽन्यागतोऽतिथिः पादार्थं पाद्यमर्घार्थमर्घ्यं वाथ्य

थगौरवं १९४ गुरुस्थाने व्यथकलत्रसान्तमभि सगसन्ततः ग्रामेयके न समेणग्रामेयो लोकोजनः

प्रजाः १९५ स्यात्सामुष्यायणोऽमुष्यपुत्रः प्रख्यातवप्तकः कुल्यः कुलीनोऽभिजातः कौलेयक

महाकुले १९६ माहाकुलीनो गोत्रसन्तानोऽन्ववायोऽभिजनः कुले अन्वयो जननं वंशः स्त्री नारी व

निता वधूः १९७ वशा सीमन्तिनी वामा वर्णिनी महिलाऽबला योषा योषिद्विशेषा काम्या काभीरु

नितम्बिनी १९८ प्रमदा सुन्दरी रामा रमणी ललनाऽङ्गना स्वगुणेनोपमानेन मनोज्ञादिपदेन च १९९

विशेषितांगकर्माद्या यथा तरललोचना अलसेक्षणा मृगाक्षी मत्तेभगमनापि च २० वामाक्षी

सुस्मिता प्राक्तमानलीलाभ्यस्ताद्यः लीला विलासो विच्छित्तिर्विब्बोकः किलकिञ्चितं २१ मोट्टायि

तं कुट्टमितं ललितं विहृतं तथा विभ्रमश्चेत्यलंकाराः स्त्रीणां स्वाभाविका दश भावः सात्त्विकास्तु पञ्च

भावहावौ हेला शोभा कान्तिदीप्तिर्मुग्धता २३ साकोपना भामिनी स्यात्कुद्धा मन्ता च वाणिनी कन्या कनी कु

मारी च गौरी तु नग्निकाऽरजाः २४ मध्यमा तु दृष्टरजास्तरुणी युवतिः समे तलुनी दिक्करी च व्याथ

२०

पतिंवरा स्वयंवरा १७५ सुवासिनी वधूर्ज्ञातिसद्मस्था चिरंट्यपि पत्नी सधर्मचारिणी पाणिगृहीती गृहिणी

गृहाः ७६ दाराः क्षेत्रं वधूर्भार्या जनी जाया परिग्रहः द्वितीयोढा कलत्रं च पुरंध्री तु कुटुम्बिनी १७७ प्र

जावती भ्रातृजाया सूनोः स्नुषा जनी वधूः भ्रातृवर्गस्य या जाया यातरस्ताः परस्परं ७८ वीरपत्नी वी

रभार्या कुलस्त्री कुलपालिका प्रेयसी दयिता कान्ता प्राणेशा वल्लभा प्रिया ७९ हृदयेशा प्राणसमा

प्रेष्ठा प्रणयिनी च सा प्रेयस्याद्याः पुंसि पत्यौ भर्ता सेक्ता पतिर्वरः ८० विवोढा रमणो भोक्ता रुच्यो वर

पिनाभवः नन्नात्तन सास्य स्यादोविवाहः पाणिपीडनं ८१ पाणिग्रहणमुद्वाह उपयामस्य यमावपि

दारकर्मपरिणयो जामाता दुहितुः पतिः ८२ उपपतिस्तु जारः स्याद् भुजंगो गणिकापतिः जन्या

मीढ्मती भार्यापती जम्पती दम्पती समा ८३ पौतकं पुनर्योर्द्वयं स्वदारापहरणाद्व्रतनन कृताः मिथोका

महिषी भोगिन्योः स्यान्नृपस्त्रियः ८४ सैरंध्री यान्यवेश्मस्था स्ववशा शिल्पजीविनी असिक्नी त्वन्तःपुरः

प्रेष्या हृतास्वन्वारिके समे ८५ प्रान्तोपृत्ता प्रजाता नेतां प्रासूताप्रसृता यान्विता स्यादामीरी महाशूद्री

जातिपुंयोगयोः समे ८६ पुंयुक्ताचार्याचार्यान्याणि मातुलानी तु मातुली उपाध्यायान्युपाध्यायी

तत्रियक्षत्रियाच शूद्राणि ८७ स्वतन्त्राचार्यामशूद्रा च स्वस्त्रियात्स्त्रियाक्तापि उपाध्यायाप्युपाध्याया स्यादार्यया।

हैव
२१

ध्यातोपुनः समे १८८ दिधिषूस्तु पुनर्भूर्द्विरूढास्यादिधिषुः पतिः स तु द्विजोऽग्रेदिधिषूर्यस्य स्यात्से
वगेहिनी १८९ ज्येष्ठेऽनूढे परिवेत्ताऽनुजोदारपरिग्रही तस्य ज्येष्ठः परिवित्तिर्जायानु परिवेदिनी १९०
वृषस्यन्ती कामुकी स्यादिच्छायुक्ता तु कामुका कृतसापत्निकाध्यूढाधिविन्नाथ पतिव्रता १९१
एकपत्नी सुचरित्रा साध्वी सत्यवतीनरी पुंश्चली धर्षिणी बंधक्यविनीता च पांशुला १९२ स्वैरिणी
कुलटा स्यादित्वरी च याभिसारिका वयस्यालिस्सखी सध्रीची शिश्वी वाशिशुर्विना १९३ पतिवत्नी जी
वत्पतिर्विश्वस्ता विधवा समे निर्वीरा निष्पतिसुता जीवत्तोका तु जीवसूः १९४ नष्टपत्या मृतिकानु
स्याच्छ्मश्रुर्नरमालिनी कात्यायनी त्वर्द्धवृद्धा काषायवसनाधवा १९५ श्रवणाभिक्षुकी मुण्डा पोटा तु स्त्री
नरलक्षणा साधारणस्त्री गणिका वेश्या पण्यपणांगना १९६ भुजिष्या लञ्जिका रूपाजीवा वारवधूः
पुनः सा वारमुख्याथ चुन्दी कुट्टनी शम्भली समा १९७ पोटा वोटा च चेटी च दासी च कुटहारिका नग्ना
तु कोटवी वृद्धापलिक्नाथ रजस्वला १९८ पुष्पवत्यविरात्रेयी स्त्रीधर्मिणी मलिन्यवी उदक्यार्तवमती च पु
ष्पहीना तु निष्कला १९९ राका त्वसञ्जातरजाः कन्या स्त्रीधर्मः पुष्पमार्त्तवं रजस्तत्कालस्तु ऋतुः सुरतं मो
हनं रतं २०० संवेशनं सम्प्रयोगः सम्भोगश्च रहो रतिः ग्राम्यधर्मो निधुवनं कामकेलिः पशुक्रिया २०१

२१

व्यवायो मैथुनं स्त्रीपुंसौ द्वंद्वं मिथुनमन्त्वनत अन्तर्वत्नी गुर्विणी स्याद्गर्भवत्युदरिण्यपि २०२ आपन्नसत्त्वा गु
र्वी च श्रद्धालुर्दोहदान्विता विजाता च प्रजाता च जातापत्या प्रसूतिका २०३ गर्भस्तु गरभो भ्रूणो दोहदलक्ष
णन्त्वमः गर्भाशयो जरायुः स्यादुल्वं च कललोऽल्वं पुनस्समे २०४ दोहदं दौहृदं श्रद्धा लालसा सूतिमासस्तु वै
जननो विजननं प्रसवो नन्दनः सुतः २०५ उद्वहोऽङ्गात्मजस्सूनुस्तनयो दारकस्ततः पुत्रे दुहितरि स्त्रीत्वे स्तो
कापत्यप्रसूतयः २०६ तनयप्रजोभयोर्भ्रात्रीयो भ्रातृव्यो भ्रातुरात्मजे स्वस्रीयो भागिनेयश्च जामेयः कुल
पश्चमः २०७ नप्ता पौत्रः पुत्रपुत्रो दौहित्रो दुहितुस्सुतः प्रतिनप्ता प्रपौत्रस्स्यात्तत्पुत्रस्तु परःपरः २०८ पैतृ
ष्वसेयस्स्यात्पैतृष्वस्रीयश्च पितृष्वसुः मातृष्वस्रीयस्तु मातृष्वसुर्मातृष्वसेयवत् २०९ वैमात्रेयो वैमा
त्रेयो द्वैमातुरो द्विमातृजः सत्यास्तु तनये सांमातुरवद्भद्रमातुरः २१० सौभागिनेयकानीनौ सुभगाक
न्ययोः सुतौ पौनर्भवपारस्त्रैणेयौ सुभगाकन्ययोः सुतौ पौनर्भवपारस्त्रैणेयौ पुनर्भूपरस्त्रियोः २११ दा
सेरो दासेरदासेयौ नाटेरस्तु नटीसुतः बन्धुलो बान्धकिनेयः कौलटेरोऽसतीसुतः २१२ सतकौलटिने
यस्स्याद्यो भिक्षुकसतीसुतः द्वावप्येतौ कौलटेयौ देवरान्देवरादिजः २१३ स्वजाते त्वौरसोरस्यौ मृते भर्तरि
जारजः गोलकोऽथ्यामृते तु कुण्डो भ्राता तु स्यात्सहोदरः २१४ समानोदर्यसगर्भसहजास्सोदर्यसगर्भसहजाश्च

हेम॰
२२

पि सोदरस्तत्तनयेषु स्याद्भ्रातृव्यः पूर्वजोऽग्रजः २१५ जघन्यजे यविष्ठः स्यात्कनिष्ठोऽवरजोऽनुजः सपत्नीयात
कनीयांश्च पितृव्यः पितृभ्राता मातुलः २१६ पितुः पत्न्याश्च मातुश्च भ्रातरो देवृदेवरौ देवावा चावरे नेपत्न्यो मिलिताभ
गिनी स्वसा २१७ ननान्दा तु स्वसा पत्युर्ननन्दा नन्दिनीत्यपि ज्येष्ठापत्न्याश्च भगिनी ज्येष्ठश्वश्रूः कुलीश्वसा २१८
कनिष्ठा शालिका हालीयालिका केलिकुञ्चिका केलिद्रवः परीहासः क्रीडा लीला च नर्म च २१९ देवनं कूर्द
नं खेला ललनं वर्कुरोऽपि च स्यात्तु जनकस्तातो वीजी जनिता पिता २२० पितामहस्तस्य पिता तत्पिता प्रपिता
महः मातुर्मातामहाद्येवं माता त्वम्बा जननी प्रसूः २२१ सवित्री जनयित्री च कृमिला तु बहुप्रसूः धात्री तु स्या
दुपमाता वीरमाता तु वीरसूः २२२ श्वश्रूस्तु माता पत्युः स्याच्छ्वशुरस्तत्पिता पिता पितरस्तत्पितृवंश्या मातुस्तु मा
तामहाः कुले २२३ पितरौ मातापितरौ मातरपितरौ पितरौ पिता च माता च श्वश्रूश्वशुरौ श्वशुरौ पुत्रौ पुत्रश्च दुहिता
च २२४ भ्राता च भगिनी चापि भ्रातरावथ बान्धवः स्वो ज्ञातिः स्वजनो बन्धुः सगोत्रश्च निजः पुनः २२५ आत्मीय
स्वस्वकीयश्च सपिण्डास्तु सनाभयः तृतीया प्रकृतिः षिड्गः षण्ढः क्लीबो नपुंसके २२६ इङ्गियापतनमंग
विग्रहो देहो गात्रं तनुर्भूघनो नाम तनूः मूर्तिमत्करणं कायस्त्रेयो बेरं संहननं देहः संचरः २२७ घनो वृत्यः पुरं पिण्डो
वपुः पुद्गलवर्ष्माणौ कलेवरं शरीरेऽस्मिन् जीवत्काये तु प्राणवः २२८ मृतकं कुण्डं कबन्धोऽपशीर्षं क्रियायु

२२

ति वयांसि त्वदशाः आण्यस्यामुद्गन्येहलतागे २२१ एकदेशे प्रतीकोऽगावयवापघनाश्चपि उत्तमांगं शिरो
मूर्द्धा मौलिर्मस्तकमित्यपि तन्त्राः केशस्तीर्थवाकाश्चिकुराः कुन्तलाः कचाः २२१ मस्तके २२· वरांगक
रणोत्रांगं शीर्षं मस्तकमित्यपि तन्त्राः केशास्तीर्थवाकाश्चिकुराः कुन्तलाः कचाः २२१ वालास्युस्तत्पराः प
शीर्षवनाभारउच्चयः हस्तः पक्षः कलापश्च केशभूयस्त्ववाचकाः २२२ अलकस्तत्कके वालः लेवरसूर्णि
कुन्तलः सन्तभाले भ्रमरकाः कुरुलोमभगालकाः २२२ धम्मिल्लस्सयतैः केशाः केशवेशाः कवर्यथ देव
न्मैसोमंतः पलितं पाण्डुरः कचः शेखाकेशी केशपाशी शुल्लोशिखा शिखिकासमाः २२४ साबालानां काक
पक्षात्रिशिखाखण्डकशिखण्डकौ नत्समास्य सुखंवक्त्रंलपवदनानने २२६ भालेगोधालिकालीकलला
टनिस्रुनोऽस्रवः घ्राणघ्राणविघ्राणनपैंनंषमहानादध्वनिग्रहाः २२७ कर्णश्रोत्रं श्रवः श्रान्नवेष्टनं कर्णशष्कुली प
लिस्तुकर्णपालितिकाश्चंखो भालः प्रवीनते २२८ वत्स्वनेत्रानने नेत्रनयने दृष्टिरम्बकं लोचनं दर्शनं दृष्टितत्
त्रामस्तककनीनिका २२९ वामनन्नानयनं सौम्यं भानवीयन्नरक्षिणी शुक्रसौम्यैः सितापनतिः स्याद्वेतनाग
न्नतिशामनं २४० निभालनं निशामनं निध्यानमवलोकनं दर्शनं द्योतनं निवर्णनं चाक्ष्याद्वेवोक्षणं २४१
वृथंगंगदर्शनं कटाक्षकटाक्षाः हि विक्षणीतं स्यादुन्मीलनमुन्मेषो निमेषस्तु निमीलनं २४२ अक्षोवीक्षा

है व:
२२

लाटकं गोधि भ्रूरैरमपद्धतिः तत्कोपभ्रूविकारे स्याद्भ्रुभ्रूभराकुटिः २४२ कूर्चं कूर्पं भ्रुवोर्मध्ये पक्ष्म
स्यान्नेत्ररोमणि । तमस्ता नासिका नासा घ्राणा गोणा विकूणिका २४४ नक्रो नर्कुटकं सिंहाणोऽन्नोष्ठोऽधरो
रदच्छदः दन्तवसंवदन्त्यान्नैष्ठस्त सृक्कणी ग्रासिकस्मथः २४५ ग्रुसिकाधः स्याच्चिबुकं स्याज्जलुः स्कन्धः
परः गल्लान्तरः कपोलस्तु परो गण्डः कपोललः २४६ नतोहन्नश्मश्रुकूर्चं मास्यलोमचमाहदी ला
कादंष्ट्रिका तालुच्छावेष्टान्जम्भोहि नारदः २४७ रदना दशना दन्ता दंष्ट्रालोदनमल्लकाः राजदन्तौ तन्म
ध्यस्थावुपरिश्रेणिकौ क्वचित् २४८ रसज्ञा रसना जिह्वा लोला तालु तु काकुदं सृक्वाग्रं वाधिकलिका
वलग्गुरिका २४९ कन्धरा धमनिर्ग्रीवा ग्रीवा शिरोधिस्तुग्रीवो परा स्मातिशिरावोकं तु ग्रीवा वस्याघाटा कृका
लिका २५० हृत्क्कण्ठ कन्धरामध्यं कृकाटा पास्त्रीन्नवीनतौ ग्रीवा धमन्यो आग्रीलेप श्चान्मन्येकलं
विके २५१ गलो निगरणः कण्ठः काकलकस्तु तन्मणिः पुंसेऽधस्तत् शिरः स्कन्धो नत्रु सन्धि
हृत्तोमगः २५२ भुजो बाहुः प्रविष्टोदो दो हस्तास्थ भुजकोटरः दोर्मूले खलिकः कक्षापार्श्वमासे तयोरयः २५२
कफोणिस्तु भुगामध्यं कफोणिः कफिस्तुमः प्रगुतत्स्यामणिबन्धान्यकोहस्यात्कलाचिका २५४ २२
प्रगण्डः कूर्परस्यान्तः पञ्चशाखः शयः शमः हस्तः पाणिः करस्तस्मिन्मणिबन्धो मणिस्तुमः २५५

करभोऽस्मादाकनिष्ठं करशाखांगुली समे अंगुलिष्वंगुलोऽंगुष्ठस्तर्जनी तु प्रदेशिनी २५६ ज्येष्ठा तु म
ध्यमा मध्या सावित्री स्यादनामिका कनीनिका त्वकनिष्ठाः प्रहस्तो हस्तप्रपतः २५७ कामांकुशो महारा
जः करजो नखरो नखः करशूको भुजाकंटः पुनर्भवपुनर्नवौ २५८ प्रदेशिन्यादिभिस्सांगुष्ठैर्विततैस
ति प्रादेशतालगोकर्णवितस्तयो यथाक्रमं २५९ प्रसारितांगुलौ पाणौ चपेटः प्रतलस्तलः प्रहस्तास्ता
लिकस्तालः सिंहतलस्तु तौ युतौ २६० संक्षिप्तांगुलिः पाणिर्मुष्टिर्मुस्तमुष्टिः संग्राहस्त्वादृढविस्र
न्दविस्रिकः काकिष्कुतः पुनः २६१ पाणिप्रसृतः प्रसृतिस्तौ युतावंजलिः पुनः प्रसृते बद्धे जलाधारे गण्डूषश्चुलु
कश्चुलुः २६२ हस्तः प्रमाणं कोन्मध्ये मध्यमांगुलिकूर्परे बद्धमुष्टिरसौ रत्निररत्निर्निष्कनिष्ठिकः २६३
व्यामो व्यायामन्यग्रोधौ स्यात्तिर्यग्बाहू प्रसारितौ ऊर्ध्वीकृतभुजापाणिनरमानं तु पौरुषं २६४ दृष्टहृदयम
मात्राक्षनाल्वादेस्तत्रङ्डिमते शिठकः प्रपूर्वशाखाग्रमध्यदेकवरमल्लतोः २६५ पूर्वभागउपस्योकः
क्रोडं तस्याप्यमपि क्रोडे गोहृत्ययस्पातं रेतोवक्षोभुजान्तरं २६६ स्तनान्तरं हृद्वत्स हृदयं क्षोमे स्तनौ कु
चौ पयोधरौ उरोजौ च वक्षोजौ कन्धस्तनाहृत्त्रिशोलोमस्ववः २६७ तत्स्तन्ये गर्भकृतोपि चूचुको न्नठमेर
रे कालखण्डं कालाक्लेयं कालेयं कालकं यकृत् २६८ दक्षिणे तिलकं क्लोम वामे स्यात्तत्र फुफ्फुसे

देव·
२४
24

मजः पुच्छमः स्यादयष्टी ह्याङ्गुल्यां अनन्तपुरीनकिः २६९ रोमावली रोमलता नाभिस्स्यात्तन्कूपिका नाभेर
धोमूत्रपुटं वस्तिर्मूत्राशयाः पिव २७० मलोः वलग्नं विलग्नं मध्यमोऽस्त्री कटः कटिः श्रोणिः कलत्रं कटीरं
काञ्चीपदं ककुद्मती २७१ नितम्बारोहौ स्त्रीकट्याः पश्चान्नितम्बमग्रजः त्रिकं वंशाधरं त्वस्य पार्श्वे कूपकौ तु कुकु
न्दरे २७२ स्फिचौ स्फिजौ कटिप्रोथौ वरांगं कव्युतिर्धुलिः भगोऽपत्यपथो योनिः स्मरागारं दिवकूपिके २७३ स्त्री
चिह्नमथ पुंश्चिह्नं मेहनं शेफः शेफसी शिश्नं मेढ्रः कामलता लिङ्गं ध्वजं हृदयमथ्यदः २७४ गुह्यं प्रजननं तोपस्थो
गुह्यमध्यं गुल्मो मणिः सीवनी तद्धः स्त्रं स्यादपस्पेलमाक्षिकः २७५ मुष्कोऽण्डकोशो वृषणः तोऽस्याने पायुः
मुद्देह्युतिः अपानमस्मिन्नाक्रन्दं त्रिवलीकवलीसुपि २७६ विटपं तमहाबीनमन्तरामङ्क वंदनाः ऊरु
संधिर्वंक्षणः स्यान्मक्कपक्रमस्मपर्वे २७७ जानुनलकीलोष्ठीवानपश्चाद्भागोऽस्मन्दिरा कपोलीन्त
भिमाजंघा प्रसृतानलाकिनापि २७८ प्रतिजंघा नु अग्रजंघा पिण्डिका पिण्डिका गुल्फस्तु चरणग्रन्थि
घुटिको घुण्टिको घुटः २७९ चरणः क्रमणः पादः पदंघ्रिः स्खलनः क्रमः पादमूलं गोहिरं स्यात्पार्ष्णिस्त
पुटयोरधः २८० पादाग्रं प्रपदं तिर्यक् अंगुष्ठांगुलिमध्यतः कूर्चं तिर्यक्षेपणं हि क्षिपः कूर्चं शिरः समे २८१
नलकं स्यात्तलं मध्यं पादतलं स्मृतम् तिलकः कालकः पिप्लुर्न्तरलतिलकालकः २८२ रमा लक्ष्मी

२५

स्यमेदोः स्थिमज्ञ शुक्राणि धातवः सप्तैव दश वैके ऽपि रोमत्वक् स्नायु भिः सह २८३ रसस्त्वाहाररसेनोःग्निरस्थम
वःषड्समावः प्राज्ञैयोः स्मन्करोधात्वर्थेनमललमहापरः २८४ रक्तं कफपित्तमांसेभ्यं विस्ते तेन्नोमलं वरसान श्रो
णितं लोहितमसृक्कधास्रं प्राणदासरे २८५ तत्ततनं मांसकव्यास्त्रमांसंपललजंगाले रक्तात्तेजोभवेक्र
व्यं काश्यपं नरमामिषं २८६ मेदस्तुभिस्सिनेकोनं पलमेशुण्यल्तनलता बुक्काग्रमांसं हृदयं वृक्कामस्तिसंचित
ग्रिमं २८७ शुष्कं वल्लूरमुतनेमेयच्यथैपुनः सप्त मेदोःस्थि क्रूरपयमांससाजैजोजेगौत मंवसा २८८ गोर्दन
मस्तकस्नेहोम स्तिष्कोमस्तलुंगकः पुरस्कालभारह्यजमेदस्नेजमप्पमन्नहक २८९ मांसं पित्तं स्थ
दपितं कर्बुरो देहभारकं मेदोजं कीकसं सारं करोटिः शिरस्कोःस्थनि २९० कपालकर्परौ त्र्यल्याः पृष्ठ
स्यास्थिकसेरुकाशरीरास्थिनिस्यात्कलं कंपार्श्वास्थिपंक्तपशुके २९१ शरीरास्थिकरंकः स्यात्कंकाल
लमस्थिपञ्जरः मज्जाकौशिकः शुक्रकरोःस्यःस्नेहसमप्रभौ २९२ शुक्रं रेतो बलं बीजं वीर्यं मज्जस
मुद्भवं प्राणं दर्भ मवं पुंस्त्वमिन्द्रियं किट्टवर्जितं २९३ पौरुषं प्रधानधातु श्लेष्माम रोमतनूरुहं वक्षः स्त्यारे
नीरुक्तेस्त्रमाजिनमसृगपरा २९४ वक्ष्यमाणत्वसाम्नायुर्स्त्राग्रोपमनयः शिराः कण्डराक्षमहास्नायुर्मा
लेकिट्टनदस्तिजे २९५ हृष्टिकाद्दूषिकाजैहुकुलिकं पिप्पिकापुनः स्नायु कार्णाम्नपित्तषःसिंकाणी

हैना
२५
25

घ्राणसंभवं २६९ मस्तोकासिंदिनीलालास्यासवः कफकूर्चिका मूत्रंवस्तिमलंमेहः अस्रवोन्नजलंस्रवः २६० दूषिकानेत्रलिंगमलंविड्विष्ठाःवस्करःशकृत गूथंपुरीषंशमलोच्चारौवर्चस्कवर्चसी २६८ वेषोनेपथ्यमाकल्पः परिकर्मांगसंस्क्रिया उद्वर्तनमुत्सादनमंगरागोविलेपनं २६९ चार्चिक्यंसमालभनं चर्चास्यात्मण्डनंप्रसाधनं प्रतिकर्मप्रसाधिः स्यान्माल्यंनामस्रजा २७० वासयोगस्तुचूर्णंस्यात्पिष्टातःपटवासकः गन्धमाल्यादिनायस्तुसंस्कारःसोधिवासनं २७१ निवेशउपभोगःस्यात्स्नानंसवनमाप्लवः कर्पूरागुरुकक्कोलकस्तूरीचंदनद्रवैः २७२ स्याद्यक्षकर्दमोमिश्रैर्वर्तिर्गात्रानुलेपनी चन्दनागुरुकस्तूरीकुंकुमैस्तुचतुःसमं २७३ अगुर्वगुरुराजार्हंलोहंकृमिजवंशिके प्रवालाग्निजेनांगकञ्च मंगल्यामल्लिगन्धियत २७४ कालागुरुःकालनागः श्रीखंडोरोहणोद्रुमः गन्धसारोमलयजेचंदनेहरिचंदनं २७५ तैलपर्णिकगोशीर्षेपीतंगंरक्तचंदनं जयचन्दनंत्वमृतसारंरक्तंतैलपर्णिका २७६ जातिकोशंजातिफलंकर्पूरोहिमवालुका घनसारःसिताभ्रश्चंद्रोऽथमृगनाभिजा २७७ मृगनाभिमृगमदःकस्तूरीगन्धधूल्यपि काश्मीरजन्मघुसृणंवर्णलोहितचन्दनं २७८ वाह्लीककुंकुमंवाहलिकंकालीयजायकौ शंकोचपिशुनंरक्तंधीरपीतनदीपने २७९ लवंगन्देवकुसुमंश्रीसंज्ञमथ

२५

कोलकं कक्कोलकं कोशफलं कालीयकं तु जायकं २१० यक्षधूपो बहुरूपः सालवेष्टोऽग्निवल्लभः
सर्जमणिः सर्जरसो रालः सर्वरसोऽपि च २११ धूपो वृत्तान्तकृत्रिमा यावनस्तुरुष्कः सिह्लपिण्डकौ पायसस्तु
तद्धूपः श्रीवासः सरलद्रवः २१२ स्नानात्तस्नानाम्बरेणाच्छन्नधूपो गन्धपिशाचिका सामकस्तु हस्तवि
म्बमलंकारस्तु भूषणं २१३ परिष्कार आभरणो च चूडामणिः शिरोमणिः नायकस्तरलो हारान्तर्मणिस्पृक
टंकनः २१४ मौलिः किरीटं कोटीरं मकुटोष्णीषमुकुटं दामन मञ्जिमाल्यं माला स्रक् कुसुमगर्भकः केशमध्यगं २१५
प्रम्लष्टकं शिखालंबि पुरोन्यस्तं ललामके तिर्यग्न्यस्तं वैकक्षं प्रालम्बमृजु लंबि यत् २१६ संस्पृष्टैस्त
नाग्रमूकः स्वस्थानं ग्रथितं स्रग्माः तिलके तमालपत्रचित्रपुंड्रविशेषकाः २१७ द्वितीयं प्रावेयोर्नेमावतं
साः शिरसः स्वनि उत्तरीयकर्णपूरेः पत्रलेखा पत्रलता २१८ अंगदं केलीलतांगुल्यः पत्रपाण्याललाटि
का बालपाशपारितथ्याकर्णिकाकर्णभूषणं २१९ ताडंकस्तु ताडपत्रं कुण्डलं कर्णवेष्टकम ऽ
त्रिसिकाल्पकर्णान्दुबालीकाकर्णपृष्ठगा २२० ग्रैवेयकं कण्ठभूषा लम्बमाना ललन्तिका प्रालम्बि
काकुनाहेमेयः सूत्रिकान्तमौक्तिकैः २२१ हारो मुक्तावलिः प्रालम्बः कलापाथ लीलता देवच्छन्दः शतं
मौक्तं विंशत्यूनं सहस्रकं २२२ नदंष्ट्रं विजयच्छन्दो हारः स्वष्टोत्तरं शतं गुच्छार्धमिकलापोः सहारस्याद्धे

हेव
२९
७८

माणवः २२२ द्विद्वादशाद्वेगुच्छः स्यात्पञ्चहारफलललनाः अर्द्धहारस्स्तनः षष्टिर्गुच्छमाणवमन्दराः २२४
गुणिगोस्तनगोपुच्छावर्द्धमहंप्यथान्तरे इतिहारयष्टिभेदादेकावल्येकयष्टिका २२५ कण्ठिकाथय
नक्षत्रमालातत्सप्तविंशमौक्तिकैः केयूरमंगदं बाहुभूषाथ करभूषणं २२६ कटको वलयं पारिहार्यावा
पोत्कंकणं हस्तसूत्रं प्रतिसरऊर्मिकांगुलीयकं २२७ साक्षरांगुलिमुद्रा स्यात्कटिसूत्रं च मेख
ला कलापो रसना सारसनं काञ्ची च सप्तकी २२८ मा शृंखले पुंस्कटी स्यात्किंकिणी क्षुद्रघण्टिका
नूपुरस्तु तुलाकोटिः पादतः कटकांगदे २२९ मञ्जीरं हंसकं शिंजिनीयं शुकं वस्त्रमम्बरं सिचयो वस
नं चैलाच्छादो सिचेलवाससी २३० पटस्त्रान्तोञ्चलोऽस्याद्दशा वर्त्तिस्तु तद्दशाः पत्रोर्णं धौतकौशेय
मसीषाम्बुद्वेविघूने २३१ तत्स्यादुद्गमनीयं यद्धौतयोर्वस्त्रयोर्युगं त्वक्फलक्रिमिरोमभ्यस्सम्भवत्वा
त्तच्चतुर्विधं २३२ क्षौमं कार्पासकौशेयरांकवादिविभेदतः क्षौमं दुकूलं दुकूलं स्यात्कार्पासं तत्तु वादरं २३३
कौशेयं कृमिकोशोत्थं राङ्कवं मृगरोमजं कम्बलः पुनरूर्णायुराविकोऽथ्वरल्लकाः २३४ नवे वाससि
नाहतं स्यात्तन्त्रकं तनिः प्रवाणि च प्रच्छादनं प्रावरणं संव्यानं चोत्तरीयकं २३५ वैकक्ष्यं प्रावारोत्तरासं
गो बृहतिका पि च वराशिस्स्थूलशाटः स्यात्परिधानक्षयोंशुके २३६ सुत्रमीयं निवसनमुपसंव्यान २९

सिन्नापि नद्युस्थिरस्त्वयोनीवीघरस्त्वाद्दैरकोशुकं २२७ चालनकंचलनकंलोचलनोत्तिनरस्त्रियाःचो
लःकञ्चुलिकाकूर्पासकोगिकावकञ्चुके २२८ शालेवोत्यथनीशारोहिमवातपहांशुके कक्षककह्लो
लिकाख्यकनागविधानाधराख्वले २२९ कताटक्लकोपीनेसमैानन्तककक्ष्यैलै निचोलःप्रच्छदपटोनिचु
लस्त्रानरच्छदे २४० उल्लवेष्णुप्रतङ्डिप्येदूलाद्याकृष्ण्यशूपने वस्त्रमाल्यादितन्मूलापाउंपूर्णनकंचनत २४१
तत्त्समादाश्रपदेनेत्याग्यात्पात्रवंहेरयत् चीवरंभित्लसंघातेगेनीणवसंपटम्बरे २४२ शात्रीगोत्रीद्वि
ढूवस्त्रजलाद्हाच्छिन्नवासम्सि पट्टिलिकापरेकरःपर्यंकस्यावसक्थिका २४३ कुथवर्णापरिस्तोम
प्रवेणीनवतास्तराःप्रपटीकाणपटःस्यात्तिसारनवायापि २४४ तिरस्करिण्येषालीचोवितान
नेकरेकोःपिच वंशोल्यप्यलेद्रष्यकेणिकापटकुलापि २४५ गण्डोलपत्तिकायंस्यान्नेत्तरस्त्वल
रोमशमीनलंशाण्याशायनोयंशापनंनलिनंचनन २४६ मंचमञ्चकपर्यंकपल्यंकाःखट्वयासमाः
उच्छीर्षकमपधानहानवहींपालेपनष्कृः २४७ प्रतिग्राहोपतद्ग्रहःस्मदर्शातर्शोत्तर्पणोत्तोसाद्वेत्रासन
मासंदीविष्टरःपीठमासनं २४८ कशिपुर्भोजनाच्छादनेवीसीरंगशयनाशयने लालादुमामयोराक्षा
रंगमानालपलंकषा २४९ गन्धत्वनमप्राङ्कुमिजापाद्मलकौतलतद्मः गुञ्जनंकज्जलंदीपःप्रदीपः

हेम·
२१

कम्बलधनः २५० स्नेहप्रियोग्रहमगीताहृष्टाकर्षोदशोभनः वेणुवंनतालहृन्नेतद्दविवेमृगावयलम २५१
आलापवेत्रनवस्तमकंपनः केशमार्जने प्रसाधनआप्यबालक्रीडनकेगुडोगिरिः २५२ गिरियकोगिरिगु
डः समीकगुडकगोलकौ राजाराट्पृथिवीशक्रमध्यलोकेशभूभृतः २५३ महीक्षित्पार्थिवोमूर्धाभि
षिक्तोभूप्रजानृपः मध्यमोमण्डलाधीशः सम्राट्तुशास्तियोनृपान् २५४ यस्सर्वमण्डलस्येशोराजसू
यञ्चयोऽयजत् चक्रवर्तीसार्वभौमस्तेतुद्वादशभारते २५५ आर्षभिर्भरतस्तत्रसगरस्तुसुमित्रभूः
मघवावैजयिरथाश्वसेननृपनंदनः २५६ सनत्कुमारोऽथशान्तिःकुन्थुररोजिनाअपि सुभूमस्तुका
र्तवीर्यः पद्मः पद्मोत्तरात्मजः २५७ हरिषेणोहरिसुतोजयोविजयनंदनः ब्रह्मसूनुर्ब्रह्मदत्तस्सर्वे
पीक्ष्वाकुवंशजाः २५८ प्रजापतिसुतस्त्रिपृष्ठोथद्विपृष्ठोब्रह्मसम्भवः स्वयंभूरुद्रतनयस्सोमभूः पुरुषो
त्तमः २५९ शैविः पुरुषसिंहोऽथमहाशिरस्समुद्भवः स्यात्पुरुषपुंडरीकोदत्तोऽग्निसिंहनंदनः २९·
नारायणोदाशरथिः कृष्णस्तुवसुदेवभूः वासुदेवाअमीकृष्णानवशुक्लाबलास्त्वमी २६० अचलो
विजयोभद्रः सुप्रभश्चसुदर्शनः आनंदोनंदनःपद्मोरामोविष्णुद्विषस्त्वमी २६१ अश्वग्रीवस्तारक २१
श्चमेरकोमधुरेवच निशुम्भबलिप्रह्लादलंकेशमगधेश्वराः २६२ जिनैस्सहत्रिषष्टिःस्युःशलाका

काः पृथुः पृथी आदिराजः पृथुर्वैण्यो मान्धाता युवनाश्वजः २९४ धुन्धुमारः कुवलाश्वो हरि
श्चन्द्रस्त्रिशङ्कुजः पुरूरवा बौध ऐल उर्वशीरमणश्च सः २९५ दौष्यन्तिर्भरतः सर्वदमः शकुन्तला
त्मजः हैहयस्तु कार्तवीर्यो दोःसहस्रभृदर्जुनः २९६ कौशल्यानन्दनो दाशरथी रामोऽस्य तु प्रिया
वैदेही मैथिली सीता जानकी धरणीसुता २९७ रामपुत्रौ कुशलवावेकयोक्त्या कुशीलवौ सौमि
त्रिर्लक्ष्मणो वाली वालिरिन्द्रसुतश्च सः २९८ आदित्यसूनुः सुग्रीवो हनूमान्वज्रकङ्कटः मारुतिः
केसरिसुत आञ्जनेयोऽर्जुनध्वजः २९९ पौलस्त्यो रावणो रक्षोलङ्केशो दशकन्धरः रावणि
शक्रजिन्मेघनादो मन्दोदरीसुतः ३०० अजातशत्रुः शल्यारिर्धर्मपुत्रो युधिष्ठिरः कङ्को
जमीढो भीमस्तु मरुत्पुत्रो वृकोदरः ३०१ किर्मीरकीचकबकहिडिम्बानां निषूदनः अर्जुनः फाल्गु
नः पार्थः सव्यसाची धनञ्जयः ३०२ राधावेधी किरीट्यैन्द्रिर्जिष्णुः श्वेतहयो नरः बृहन्नलो गु
डाकेशः सुभद्रेशः कपिध्वजः ३०३ बीभत्सुः कर्णजित्तस्य गाण्डीवगाण्डिवं धनुः पाञ्चाली द्रौ
पदी कृष्णा सैरन्ध्री नित्ययौवना ३०४ वेदिजा याज्ञसेनी च कर्णश्चम्पाधिपोऽङ्गराट् राधासुतोऽर्क
नन्दनः कालपृष्ठं तु तद्धनुः ३०५ गाकस्तुभंगामारो हालः स्यात्सातवाहनः कुमारपाल

हैच. २९

च्चौलुक्यो राजर्षिः परमार्हतः २७६ मृतस्वमोक्ता धर्मात्मा मारिव्यसनवारकः राजबीजी राजवं
श्यो बीज्यस्तु वंश्योऽन्ववंशजे २७७ स्वाम्यमात्यः सुहृत्कोशो राष्ट्रदुर्गबलानि च राज्यांगानि प्रकृतयः
पौराणां श्रेणयोऽपि च २७८ तंत्रं स्वराष्ट्रचिन्ता स्यादावापस्तु परचिन्तनं परिस्पन्दः परिकरः परि
वारः परिग्रहः २७९ परिच्छदः परिबर्हस्तंत्रोपकरणे अपि राजशय्या महाशय्या भद्रासनं नृपास
ने २८० सिंहासनं तु तद्धैमं छत्रमातपवारणं चामरं वालव्यजनं रोमगुच्छः प्रकीर्णकं २८१
स्थगी ताम्बूलकरंको भृंगारः कनकालुका भद्रकुम्भः पूर्णकुम्भः पादपीठं पदासने २८२ प्र
मात्यः सचिवो मंत्री धीसखः सामवायिकः नियोगी कर्मसचिव आयुक्तो व्यापृतश्च सः २८३ द्र
ष्टा व्यवहाराणां प्राड्विवाकोऽक्षदर्शकः महामात्रः प्रधानानि पुरोधास्तु पुरोहितः २८४ सौ
वस्तिकोऽथ द्वारस्थः क्षत्ता स्याद्द्वारपालकः दौवारिकः प्रतीहारो वेत्र्युत्सारकदण्डिनः २८५
रक्षिवर्गोऽनीकस्थः स्यादध्यक्षाधिकृतौ समौ पौरोगवः सूदाध्यक्षः सूदस्त्वौदनिको गुणः २८६
भक्तकारः सूपकारः सूपारालिकवल्लवाः भौरिकः कनकाध्यक्षो रूप्याध्यक्षस्तु नैष्किकः २८७ २९
स्थानाध्यक्षः स्थानिकः स्याच्छुल्काध्यक्षस्तु शौल्किकः शुल्कस्तु घट्टादिदेयं धर्माध्यक्षस्तु धार्मि

कः २८८ यष्टिकाधिकर्णिकावाध्यहस्ताध्यक्षोऽधिकर्मिकः बलांगबलाध्यक्षः सेनानीर्दण्डनायकः २८९
स्थायुकोऽधिकृतो ग्रामे गोपो ग्रामेषु भूरिषु स्यान्नामरक्षः पुराध्यक्षोन्तर्वंशिकावरोधिकौ २९० षण्ढा
न्तःस्यात्पन्नः पुरमवरोधोऽवरोधनं सौविदल्लाः कंचुकिनः स्थापत्याः सौविदाश्च ते २९१ षाण्ढो वर्षव
रः शात्रौ प्रतिपक्षः परो रिपुः शात्रवः सपत्नः स्यात्तात्प्रत्यनीकोऽभियात्यराः २९२ दस्युः सपत्नोऽसह
नो विपक्षोऽहितो द्विषन्वैरी द्वेषी हितो निर्वासः दुर्हृन्नरेपस्याकपाप्यितोऽहितः इमनाशोमित्राः वयस्यमा नमसती २९३
वैरं विरोधो विद्वेषो वयस्यः स्नवयाः स्नहम स्निग्धसहचरो मित्रं सालोम सख्यं मैत्रोऽजरं २९४ सौ
हार्दं साप्तपदीनं मैत्र्यमजर्यं संगतं ते अनुरोधोऽनुवर्तनं स्यात्समाजनमभिनयि २९५ विषयान
न्तरो राजा शत्रुर्मित्रमतः परं उदासीनः परतरः पार्ष्णिग्राहस्तु पृष्ठतः २९६ अनन्तरमरिन्नरो धोहे
रिके गूढपुरुषः प्रणिधिर्यथार्हवर्णः स्वमपोमन्त्रिविवरः २९७ चारश्चापतः स्पशश्चाराग्रामपसन
र्पितोसमौ सचिवास्याद्रूपतिहृन्नसन्देशहारकः २९८ सन्धिर्विग्रहयानान्यासनद्वैधाश्रयाग्रौ
षड्गुणाः शक्तयस्तिस्रः प्रभावोत्साहमन्त्रजाः २९९ सामदानभेददण्डा उपायाः साम सान्त्वने उपजापः
पुनर्भेदो दण्डः स्यात्साहसं दमः ३०० मतं छोकनलेलोकोचः कोशालिकामिषि उपाकारः प्रदानमाह

हेव·
२५

सेनास्याणने युधि ५१ माठोपेदें इन्द्रजालातिलहोपाया इमे त्रयः मृगयाक्षाः स्त्रियः पानं वाक्पारुष्यार्थदू-
षणे ५२ दण्डपारुष्यमित्येतद्व्यसनसप्तकं पौरुषं विक्रमः शौर्यं शौटीर्यं च पराक्रमः ५३ प्रको-
शदण्डजं तेजः सप्रभावः प्रतापवत् भियाय स्याच्छकामे त्रुपरीयान्तायाल सोपधा ५४ तन्त्रमन्त्राप
षडक्षीणं यत्तृतीयाद्यगोचरः रहस्यालोचनं मन्त्रो रहश्छन्नमुपह्वरं ५५ विविक्तविजनैकान्तनिः-
शलाकानि केवले गुह्ये रहस्यं न्याय्यस्तु देशरूपं समञ्जसं ५६ कल्पाभ्रेषोऽनयो न्याय्यमुचितं युक्ते
साम्प्रते लभ्यं प्राप्तं भजमानाभिनीतौपयिकानि च ५७ अक्रियात्वविकारोऽथ मर्यादा धारणा स्थि-
तिः संस्थायां राजनीतिः मन्त्रं त्यलीकं विप्रनागमी ५८ बलिः करो भागधेयो द्विपाद्यो द्विगुणो दमः
वाहिनी पृतना सेना बलं सैन्यमनीकिनी ५९ कटकं ध्वजिनी तन्त्रं वरूथोऽनीकं पताकिनी वरू-
थिनी च मृधं चक्रं स्कन्धावारो ऽसनस्थितिः ५१० शिबिरं रचना तु स्याद्व्यूहः संस्थाविशेषो युधि प्रत्यासारो
व्यूहपार्ष्णिः सैन्यपृष्ठे प्रतिग्रहः ५११ एकेभैकरथा त्र्यश्वा पत्तिः पञ्चपदातिका सेनामुखं गुल्मो
वाहिनी पृतना चमूः ५१२ अनीकिनी च पत्त्याद्यैस्त्रिगुणैः क्रमात् दशानीकिन्यक्षौहिणीम २५
न्नतन्त्रप्रमत्तां ५१३ वैजयन्ती पुनः केतुः पताका केतनं ध्वजः प्रस्तोवूलावचूलाख्यो मूर्द्धापोस

वैकक्षिकौ ४१४ गजो वाजी रथः पत्तिः सेनांगं स्याच्चतुर्विधं युद्धार्थे चक्रवद्याने शतांगस्स्यंद
नो रथः ४१५ सः क्रीडार्थाः पुष्परथो देवार्थस्तु मरुद्रथः योग्यारथो वैनयिकोऽध्वरथः परियानिकः ४१६
कर्णीरथः प्रवहणं डयनं रथगर्भकः अनस्तु शकटोऽस्त्री स्याद्गन्त्री कम्बलिवाह्यकं ४१७ रथे काम्बल
वास्त्राद्यास्तैस्तैः परिवृते रथे स पाण्डुकम्बली यः स्यात्संवीतः पाण्डुकम्बलैः ४१८ सकहुपोवेपास्त्र
स्रयोग्भ्रोहिविवस्मिणा रथांगरथपादोऽरिस्तु चक्रं धारा पुनः प्रधिः ४१९ नेमिरन्तोऽग्रकीलकान्
णीनाभिस्तु पिण्डिका युगन्धरः कूबरस्स्याद्युगमीशान्तबन्धनं ४२० युगकीलकस्तु शम्या प्रासंग
स्तु युगान्तरे अनुकर्षो धावेयास्मनुवीयानमूलं वरूथः ४२१ रथगुप्तिस्तु वरूथो रथांगानि त्वपस्कराः
शिबिका याप्ययाने स्याद्दोला प्रेंखादिका भवेत् ४२२ वैनीतकं परम्परावाहनं शिबिकादिकं यानं
युग्यं पत्रं वाह्यं वहनं धोरणं ४२३ नियन्ता प्राजिता यन्ता सूतः सव्येष्ठसारथी दक्षिणास्थश्च
तारोत्तन्ना रथकुटुम्बिका ४२४ रथारोहिणि रथी रथिको रथिरो रथी अश्वारोहास्त्वश्ववारः सा
दी अश्ववारगीवसः ४२५ हस्त्यारोहे सादिवन्महामात्रनिषादिनः आधोरणा हस्तिपका जाजीवे
भपालकाः ४२६ योद्धारस्तु भटा योधाः सेनारक्षास्तु सैनिकाः सेनायां समवेतास्ते सैन्यास्सै

३३ वे॰
३

30

निकायश्च ४२७ येमहस्तेणायोद्धारस्तेसा हस्त्याप्तहस्तिनः ध्वजधाकारस्तुध्वजः पताकी वैजयन्ति
कः ४२८ पारिपार्श्वः परिचरः प्रतिमुक्तवत् अपिनद्धः पिनद्धोऽपि समं सन्नद्धो व्यूढकंकटः ४२९
दंशितो वर्मितः सज्जः सन्नाहो वर्मकंकटः जगरः कवचं दंशस्तनुत्रं माउरश्छदः ४३० निचोल
कस्याच्छादनं वारवाणश्च कंचुकः सारसनन्त्वधिकांगं हृदि धार्यं सकंचुके ४३१ शिरस्त्राणेऽथ
शीर्षण्यं शिरस्कं शीर्षकञ्च तत् नागोदमुदरत्राणं जंघात्राणन्तु मत्कुणं ४३२ बाहुत्राणं बाहुलं
स्यात्तालिकाङ्गरक्षिणि जलत्राणायसीस्यादायुधीयः शस्त्रजीविनि ४३३ काण्डपृष्ठायुधिकौ
यत्नलेप्यासिकौ परश्वधिकः पारश्वधः परश्वधायुधः ४३४ नैस्त्रिंशिकः शाक्तीकः पाष्टि
काकान्तिदायुधाः तूणी धन्वी धनुष्मांश्च स्यात्काण्डीरस्तु काण्डवान् ४३५ कृतहस्तः कृतपु
ङ्खः सुप्रयुक्तशरो हि यः शीघ्रवेधी लघुहस्तोऽपराद्धपृषत्कः ४३६ च्युतेषुर्दूरवेधी तु दूर
पातास्युः पुंसि हेतिः प्रहरणं शस्त्रमस्त्रमायुधं च ४३७ शक्तिर्दीर्घायसी यष्टिः शक्ति
रिकं शूलं तु शक्तिः कालिकायां धन्वा धनुश्चापः ४३८ धन्वन्तमाण्डीवं कोदण्डं कार्मुकं धन्वका
र्मुकं इष्वासो लस्तकोऽस्याग्रं तु अटनी ४३९ मौर्वी ज्या गुणो ... शिञ्जिनी ...

३

नङ्गणा शिञ्जिनी ज्या च मौर्वी गोधा तलं ज्याघातवारणे ४४० स्यात्प्रत्यालीढमालीढमित्यादिस्थानपञ्चकं

समपादन्तु वैशाखं मण्डलं लक्ष्यं शरव्यकं ४४१ बाणोह्यिषुः पृषत्को विशिखो जिह्मगखगाशुगपत्रीकाण्डकलम्बशरस्सायकः

पत्रवाहाः पत्रीष्वजिह्मगशिलीमुखकङ्कपत्रवाणाः कलम्बशरमार्गणाश्चित्रपुङ्खाः ४४२ प्रक्ष्वेडनस्त्वथलो

हनाराचपृषत्कास्त्रमतः निरस्तप्रहितेबाणो विषाक्तेदिग्धलिप्तकौ ४४३ बाणास्तुनिषङ्गश्च तूणीरोपासङ्गस्स

तोक्षतावरपतन्द्रलाहिङ्कनाराचग्याम्लत इति ४४४ पत्रोवाजस्तुपत्राङ्गोनाम्नः पुङ्खस्तुकर्तरी तूणीनि

षंगास्तूणीरतूणास्त्रंगः शराश्रयः ४४५ शरधिः कलापोऽथखड्गश्चन्द्रहासः करवालनिस्त्रिंशकृपाणासिः

नरवालिकौक्षेयकमण्डलाग्रमसिपुत्रिकाश्रिष्टिःऋष्टिः ४४६ त्सरुःखड्गादिमुष्टिः कोशः खड्ग

पिधानकं मुष्टिः फलकं चर्म खेटकावरणं स्फुरः ४४७ मुष्टिग्राहः संग्राहः द्रुघणोमुद्गरघनौ

प्रासस्तुमेयैनद्रुघणोच पत्रपालस्समायता ४४८ तल्मोपहिस्त्रिलपरः स्यादीलीकरवालिका भिन्दिपाले

सृगः कुन्तेप्रासोऽथ शङ्कुपरिघातनः ४४९ गुहस्त्वात्कुठारस्तु परशुः परश्वधः स्यात्पारश्वधः स्वधितिस्तु परशुः

परिघातनः ४५० सर्वलानोमरे शल्यं शङ्कौ स्थूले त्रिशीर्षकं शाङ्गिपरिशूलः स्फोटकः काष्ठाः प्रासवनान

यः ४५१ खेटलीनश्रुमा योग्याभ्यासः स्तेहुरुवलिका सर्वाभिसारस्सर्वौघः सर्वसंहननास्समाः ४५२

हेव
२१
31

लोहाभिसारो नैरोगस्त्रभृतां विधिर्नीराजनात्परः प्रस्थानं गमनं व्रज्याभिनिर्याणं प्रयाणकं ४५३ यात्राभि
षेणनं स्यात्सेनयाभिगमो रिपौ स्यान्नासारोहलमासारः प्रचक्रं चलितं चले ४५४ प्रसारस्तु प्रसरणं तृ
णकाष्ठादिहेतवे अभिक्रमो रणे यानमभीतस्यारिपून्प्रति ४५५ युद्धमित्रोऽनः भाविमित्रोऽथः भाविमित्रतोः
परिव्रजनं स्यात्स्वरास्यासिल ... लोमभो ४५६ सौप्तिको मारणो सुप्तानां जेताजिष्णुर्जितकरः
स्वप्नायः शाकुनैर्नैर्मेयोजेतव्यमाख्यके ४५७ वैतालिका बोधकराश्चक्रिकास्तौ सुखशायिकाः घाण्टि
काश्चाक्रिकाः स्तोत्रं मङ्गलपाठकाः ४५८ मागधो मगधः संशप्तकाः युद्धादनिवर्तिनः नक्षत्रलोक
स्यसम्प्रयोगावलीभवेत् ४५९ ग्रामस्यासमरः पराक्रमबलयुद्धानि शौर्यं धीनसौयुक्तं युद्धं वश
निरूढेनसहर्षो युद्धं समाख्येकलिः संग्रामाहवसम्प्रहाराः समरानीकयुद्धायोधनेसंस्फोटः कलहोऽथ
रणो हन्तो मयहुणो विग्रहः ४६० द्वन्द्वं समायानं समागमभियान संमर्दं समभिन्यायाता ग्रास्कन्दना
नि रणाजिरमनीकमभ्यागमसम्प्रविदारणं च ४६१ समसम्परायसमत्ययोधादिः समितिसंगरौ आभ्यामर्दः स
मरावसानं कंसाम्परायिके ४६२ आक्रन्दः संयुगस्त्वाथनियुद्धं तद्भुजोद्भवं पटहाडम्बरौ तत्स्वलेरणे स
कुलं ४६३ नासीरं तत्प्रयाणे स्यादवमर्दस्तु पीडने प्रयानमस्त्वभ्यवस्कन्दो धाटी स्यासनं च समः ४६४ न

२१

ग्लौ त्रैमैत्र्यग्निरागांसमं स्यान्निर्भीकाभ्रमः निग्रहम् रतलवान्तेमोहोमूर्च्छा वकश्मलं ४९५ हन्नेमाविनि
वायुर्द्वेपानेस्यौ हीरणाख्यं पालायनमपयानं संदावद्रपविद्रवाः ४९६ उपक्रमः स्मृतोभ्योद्रावोः
यविजयोजयः पराजयोरणोभंगो ऽस्मरेविलविष्लवौ ४९७ वैरनिर्यातनं वैरशुद्धिर्वैरप्रतिक्रिया
बलात्कारस्तु प्रसभं हठोऽथ स्खलितं छलं ४९८ पराभवस्तिरस्कारो जितो भग्नः पराजितः पला
यितस्तु नष्टः स्याद्धीनतिरोहितः ४९९ जितास्त्वो जितकामोऽयस्कन्नः पतितस्समौ वारः कारागु
प्तिर्वंधो ग्राहकः प्रपातो ग्रहः ४९० बाणवेधोऽपि हिंसनं तं वधं रणः पूत्तानज्ञाणभिदः व्रणकवारीग्रहो वा
रा वस्त्रो भिदा रिपितक्रमात ५१ बन्धरज्जुराशुमालं च बंधनीस्यात् दुरस्वाधीनता मेघा शुभं गहन बिधोग्रहस्य
स्थानकोमहो ५२ वैलोमतेमावानवस्त्रोणमिन्दः सोन्यभिकोयतिः कर्मनीरः कवमन पोरिव्रानक
नायमौ ५३ पराशूरीपथी कोत्तीमस्को रीपार्थी रतनकः स्यात्तिस्यामस्पणा रिलश्मधीपः श्रेनेस्योरि
लेवनातन ५४ नपः लेशामहोरनः श्रान्तः श्रान्ता जितेन्द्रियः श्रुवदानेकर्मशुद्धे श्रारजणालंवये
मत्वः ५५ भूदेयावाकवोवैविशोद्यग्राभ्यांनातिमन्ममाः वणिजोपण्युः सत्रकारिः घट्टकर्मा बलसंभ
वः ५१९ वेदनाभं शा मीनभं सानिवेदमे वपवमः वङ्ग पुनमा णवकोभिताम्यापामासमात्रके ४

यतीयथा सुमिरिंयनमेयेखनयोतेयांसिमस्वव ४९० स्याद्रुनिर्भसितेरदादाःपाजंस्त्रवातिकं स
वस्तुगयिराम्रोपमन्नहः पुवकन्नेरा ४९१ यवाबमर्षसंतार्थ्रुकस्पामाध्यंविधीपले पोःसिमस्वानिहमेन
मस्यातमपुकृपाकृतः ४९२ परम्परांकेप्रामतेशेतत्पान्नुवर्णामाते हिंसार्थेकर्माविवारस्मापताईन्नय
त्निंय ४९४ हविस्माताद्याप्यमामितामृतोललीरजंदर्थे तीरशुः पपस्मावतनस्मल्तिनिलवाजिवं ४९५
गुढंव्रतेभ्योदातत्वंपिवृमः कव्यमोदते ग्राम्पन्तदायिसेपुक्रोप्रहलाजंप्रशानके ४९६ दमानमपुसेपु
क्रेमपुपकैमहोदयः हविर्जीनहोमकुलहव्यपाकःपुवश्रुः ४९७ गुरुतेयतेपोवेस्मादिवसेभ्रुकेपो
घके यतोताःवमपुः पतेवाथ्यासीहेमलिविपा ४९८ यज्ञायमृजेतउमयंवहिर्हिस्तविमहः गुणिहोत्रायप्र
विम्नाहितायावथाशिरदत्पा ४९९ गुरुपायानमग्निहोत्रेदीवीनहूतलोलनी होमाग्निस्तमहास्मालोमहाप
वीयाग्निवर्ग्रवत् ५०० होमयूमस्तनिगातोहोमभस्मनवैष्टुते उपस्पर्शास्त्वाचमनंपादसेकोनसेवनं ५०१
स्नासनंध्यानयोगाममेनःयवज्ञमवृत्तिम हृताप्ययनर्हिःपादस्पाद्रुतांनलिकग्रलिः ५०२ पादेनमुवेनिःक्रोता
विपुषोव्रतविरदवःसाकल्पवचनपारायणेकलेविपिक्रमा ५०३ मूलेन्दुःषस्यस्पाह्वाहतीर्थकायंकतिष्ठा
पोः पिव्रतर्नृतत्वनुखानईवततवहःलीमोव ५०४ वलिंततव्रतमभूपंवतमसापुननमिस्वपि देवभूयादिकंतदृदपा

दे·वं·२
२१
33

पाकरणं श्रुतेः ५७ संस्कारपूर्वं ग्रहणं स्यात्स्वाध्यायः पुनर्नवः श्रायवंलतपवासः स्कंबेसामपनादिके ५८ या
यमस्त्वासनयानेनियमः पुण्यकं व्रतं चरित्रं वरितं नाशो वाप्रियश्च व्रतोऽश्रपि ५९ पूतनशीलं च समध्वेनोधस्मिन्नथः
पमर्षणं समासनपादग्रहणाभिवादनोपसंग्रहः ५८ उपवीतं यज्ञसूत्रं प्रोद्धृते दक्षिणे करे प्राचीनावीतमन्य
स्मिन्निवीतं कण्ठलम्बितं ५९ प्राचेतसस्तु वाल्मीकिर्वल्मीकः कुशिनो कविः मैत्रावरुणी वाल्मीके कोवेरव्यासः
स्तु माठरः ५१० द्वैपायनः पाराशर्यः कानीनो बादरायणः व्यासोऽम्बा सत्यवतीवा कृष्णो गन्धकालिका ५११ यो
जनगन्धा दाशेयी योजनगन्धासुतः नामदरस्तु रामस्यादुर्भार्गवो रेणुकासुतः ५१२ नारदस्तु देवब्रह्मापिशुन
कलिकारकः वसिष्ठोऽरुन्धतीजानिरक्षमालापतिस्तथा त्रिशङ्कुयाजो गाधेयो विश्वामित्रश्च कौशिकः कुशारणि
स्तु दुर्वासाः सनातनस्तु गौतमः ५१४ याज्ञवल्क्ये ब्रह्मवाजियोगेशो योगाग्रय पाणिनौ शालातुरियदाक्षेयो गोनर्दीये
पतञ्जलिः ५१५ कात्यायनो वररुचिर्मेधाजित्पुनर्वसुः श्रयव्याडिर्विन्ध्यवासी नन्दिनीतनयश्च सः ५१६ स्फोटायनः
स्तु कक्षीवान्मल्लकाश्यके शुभः वात्स्यायने मल्लनागः कौटल्यश्चाणक्यात्मजः ५१७ द्रामिलः पक्षिलः स्वामी विष्णुगु
प्तोऽङ्गुलश्च सः तमसमेऽवकीर्णीस्याद्धानसमस्कारवर्जितः ५१८ सिद्धिदान्तः कृतककर्माब्रह्मबन्धुर्हितोऽरुयमः तष्ठा
त्रिर्वीरहानास्तिमात्रजीवोद्विजब्रुवः ५१९ धर्मध्वजीलिङ्गवृत्तिर्वैदहीनोऽनिराकृतिः सार्धीशाभो जनार्धि ।

योग्रादिवदतिस्वकं ५२० गव्हिष्ठयोनलोदेवनैवृपवलिभोजनः श्रजपञ्चमदध्येनाश्वालेवरागोशमसावक ःप३१
शम्नाभोवःकाएस्थेशगृहद्वालरकीलकः मलोदेदिशूजायामस्वादौ॰यमलिमुवः ५२२ पंचपत्रपरिग्र
क्षेतिलिषिहेकरुचिःरवरः मभ्रमयाम्निवदेमकौः लमलिवक्रमैणालौ ५२३ श्रश्वदिनाभितिमजौवीरोस्ना॰नन्न॰
दोतिषः श्रुतिप्रियेचक्वनापाक्षापरोवीरोपनीविकः ५२४ वीववितावकोनकृत्यनेषशाङ्गममादितैः स्वाङ्गरवा
दोषिवाःसांख्यस्तुकापिलः वैशेषिकःस्यादौलूक्यावार्हस्पत्यस्तनास्तिकः ५२५ वावांकोनैनाकापतिकश्चैतेषडपि
तार्किकाः नयमृतविषयावानारायोवाद्धसंभवः ५२६ श्वार्थाभस्मिस्त्रशोषेस्यादुदरध्याउकन्नाविषः वानिस्वेपा
श्रुपालंवकर्षानावेतिह्नलयः ५२७ श्रानोवानोवनवार्नातीविकाहृतिवेवनलेश्चोधानकाणारानकणाशापर्वेशि
ले ५२८ मनतद्धयमननेक्षपिर्भनेमदाविने यपाविनमाद्दहनेसेवाख्नुनिषवीविका ५२९ ममानतनमवानि॰
मवाणिमावाणिनोवाणिक क्रयविक्रयिकमणानीवाणीकनैगमाः ५३१ वैदेहसार्थवाहश्चकाधिकः क्र
यिकःक्रयी क्रयेदनविक्रेतालमूलेवमार्थविक्रयाः ५३२ मूलद्रव्यपरिपणोनीवीलाभोपिकंफलं परिदानवि॰
निमयोनैमेयःपरिवृत्तेने ५३३ वनिदाः पणावस्त्रौवमेयोविमेयाऽपिच तितेषाधानिधीमासेमतिधनमरथ्याणाम ५ २५
कृतवानाउकेकृयक्रमनलक्रषायान यानितम्यतविकेयपरापममावनपुनः ५३५ समपहारमममाकविन॰

दैवेः
२५

34

लैमाविपणाविक्रयी गांधिकोगंधसेह्वयं मसह्ना नेकारिकाभवेत ५३८ यथोत्तरंदशगुणंभवेदेकादयासतः शतंसह
स्रमयुतलक्षप्रयुतकोटयः ५३९ प्रर्बुदमब्जंखर्वंनिखर्वंमहाम्बुजं शङ्कुर्वार्धिस्त्वंत्यंमध्यंपराद्धंचेतिनामतः ५३८
ग्रसंख्येद्वीपवार्ध्यादि द्विगुणं लाभ्यायस्तमनकं सांयात्रिकः पोतवणिग्यानपात्रं वहित्रकं ५३९ बोहित्थंवहनंपोतः
पोतवाहोनियामकः निर्यामः कर्णधारस्तु नाविकोऽथ नौस्तरिः ५४० नौकातरिस्तरणी च द्रोणी काष्ठाम्बुवा
हिनी नौकादण्डः क्षेपणी स्यात् [illegible] ५४१ पोतान्तरालवराटकास्याकोठमञ्जी नौयानः अश्विनः
काष्ठकुद्दालः सेकपात्रं तु सेचनं ५४२ केनिपातः कोटिपात्रमरित्रं [illegible] ः कोलेभेलततराण्डमुत्तानप
एपमानवः ५४३ कृषिसाधनपरिमाणकर्म [illegible] कुसीदकः वार्द्धुषिकः कुसीदायि प्रयोगार्थी द्विनीवने ५४४ द्वि
द्विः कलान्तरं वृद्धिः लाभः पर्युदस्तं पाचाञ्चयाचितकं परिवृत्तमापमित्यकं ५४५ प्रथमगोधारकः स्याद्गुणमर्थान्त
रायकः प्रतिभूर्लग्नकः साक्षी स्थाप्यपद्मानिक्षेपकः ५४६ तत्तार्थे योऽनवेमानं तुलापैकुडवादिभिः पाथ्यंदतमारि
भिस्तत्र स्यात्कुम्बायवमाषकः ५४७ तेन योग्रशाकर्षाःस्युः पलं कर्षचतुष्टयं विमक्षको पोहेना लेङ्कतिविततमत
मते ५४८ तत्रापलशतंततासातिंशाभारपाचितः शाकटः पाकटीनष्टशाताटमेलटयाचितः ५४९ चतुर्भिः।
कुडवैः प्रस्थः प्रस्थैः स्यादाढकः चतुर्भिराढकैर्द्रोणः खारिषोडशभिस्मृतेः ५५० चतुर्विंशाणकुलालाः ५

२५

लोदागस्यतुवत्सरः नस्मरस्यतुगव्यंतंकोशागौद्वैतुगोकुलं ५५१ गव्यागास्तुनगास्तूनीवतुष्कोपायुयोतनं
पाशुपाल्यंत्रीवत्तूनिगोमातगोमीगावीश्वरे ५५२ गोपालोगोधुगाभीरगोपगोसंख्यवल्लवाः गोविन्दोऽधि
कृतोगोषुगावालस्तुगोमिकः ५५३ कुटुम्बीकर्षकःक्षेत्रीहलीकृषिककार्षिकौ कृषीवलःपिनिमान
हलिःसीरस्तुलाङ्गलं ५५४ गोदारणंचहलमीषासीतेनदाखवहुली निरीषंकुटकंफालःकृषकःकुशिकंफ
ले ५५५ हाङ्गलविशेनन्तछेदंवेदमतंसमीकृतौ गोदारणंतुकुद्दालःखनित्रंत्ववदारणं ५५६ प्रतोदस्तुप्र
वयणंप्राजनंतोत्रंतोदनं योत्रंयोक्त्रमावन्धःकोटिशोलोष्टभेदनः ५५७ मेथिर्मेथिःखलेवालीखलेगोव
ग्यदारुपचन शूद्राश्चान्त्यवर्णोवृषलःपद्मःपद्मोनजन्मनः ५५८ मेनमूर्द्धाभिषिक्तापारशवश्चान्त्यमूर्द्धाभिषिक्तानय
क्षत्रियायांद्विजान्मूर्द्धाभिषिक्तोविट्स्त्रियांपुनः ५५९ अम्बष्ठःशूद्रपारशवनिषादौशूद्रयोषिति तत्रक्ष
त्रियाद्वैश्यायामग्रस्तुशूद्रायांक्षत्रियात्स्त्रियां ५६० वैश्यात्तुकरणःशूद्र्यांब्राह्मण्यांवाविशःस्त्रियां क्षत्रियायांपुनःक्ष
त्राद्ब्राह्मण्यांस्त्रियां ५६१ वैश्यात्तुमागधःक्षत्र्यांवैदेहकोद्विजस्त्रियां सूतस्तुक्षत्रियाज्जातःक्षत्रियादेश्या
तद्विदः ५६२ माहिष्योऽर्यानताम्बष्ठात्करण्यांरथकारकः कारुस्तुकारीशिल्पीनिःशिल्पीश्रेणिस्तुसजातिभिः ५६३
शिल्पंकलाभिज्ञानंवमालाकारस्तुमालिकः पुष्पलावीपुष्पलावीपुष्पाजीवमवचायिनि ५६४ कलापः

दैव॰ ३५ 35

लक्ष्मणाविवीशौण्डिकोमण्डहारकः वारिवासः पानवणिक्ध्वजो ध्वज्यासुतीवलः ५९५ मंडमदिराम
दिरापरिस्रुताकादंबरीस्वादुरसाहलिप्रिया ५९६ शुण्डाहालाहारहूरंप्रसन्नावारुणीसुरा माध्वीकम
दनादेवसृष्टाकापिशमभिजा ५९७ मध्वासवेमाधवकोमैरेयंशीधुरासवः जगलोमेदकोमद्यपङ्कःकि
ण्वंनग्नहूः ५९८ नग्नहूर्मद्यबीजंचमद्यसन्धानमासुतिः आसवोभिषवोमद्यमण्डःकारोत्तमौसमौ ५९ ८
गलदर्कःस्तवकःकल्पान्सरकश्चानुतर्षणं शुण्डापानंमदस्थानंमधुवारामधुक्रमाः ५०० सपीतिःसहपा
नंस्यादापानंपानगोष्ठिका उपदंशस्त्ववदंशश्चक्षणंमद्यपाशनं ५०१ नाडिन्धमस्वर्णकारःकलादो
मुष्टिकस्तमः तैजसावर्तनीमूषाभस्त्राचर्मप्रसेविका ५०२ आस्फोटनीवेधनिकाशाणस्तुनिकषःकषः
संदंशःस्यात्कंकमुखोभ्रमःकुन्दंचपत्रकं ५०३ वैकटिकोमणिकारःशौल्विकस्ताम्रकुट्टकः शाखिक :
स्यात्काम्बविकस्तन्तुवायस्तन्तुवायःसौचिकः ५०४ कृपाणीकर्तरीकल्पन्यपिस्याद्वीतसेवनी सूची
सूत्रंपिप्पलिकंतर्कुःकर्त्तनसाधने ५०५ पिञ्जनंविहननंतूलस्फोटनकार्मुकं सेवनंसीवनंस्यूतिःस्त
सौस्यूतप्रसेवकौ ५०६ तन्त्रवायःकुविन्दःस्यात्सरस्सूत्रवेष्टनं वाणिर्व्यूतिर्वानदण्डोविमास्तुवाणितन्त्रवः ५०७ ३५
तितौजकस्तुरजकःपादुकाकृच्चर्मकृत उपानत्पादुकापादूपन्नद्धापादरक्षिका ५०८ प्राणाहितानाम्

पदीनावावद्धानुपदं हिया नदीवृद्धीवर्ध्रमादाराचर्मप्रभेदिका ५७९ कुलालस्यात्कुंभकारो दाम्भसंब-
कनीवकः शालाजीवश्चारस्यार्ताधुनामकोऽसिधावकः ५८० धूसरश्चाकिकस्तैलीस्यात्तिलपाकवैलो।
मसौ वयकृतस्यापनिस्त्वष्टाकाष्ठनक्षतवर्द्धकी ५८१ ग्रामाधीनोग्रामततः कौटतक्षोऽनधीनकः क्षुतभि
न्नहण्णीवासीक्रकचं करपत्रकं ५८२ सङ्कुवेधश्चकाष्ठकाष्ठनिलिपत्वस्थाने कृशारन्नोकृततभेदी टङ्कः पाषा
णदारकः ५८३ व्योकारः कर्म्मारो लोहकारः कूटत्वेयायनः व्रश्चनः पत्रपरशुरीषीकातनलिके षिका ५८४
नवकारः कौटविकः कन्दोलदलिकेसमे रङ्काजीवश्चित्रलिकिकचित्रवकूचाशलालिका ५८५ कुलिकाविश्रमाले
ख्यपलगारास्तलेप्यकृत् पुंखलेप्यादिकर्म्मस्यानापितस्थापिलःहरी ५८६ लरमर्द्दीरिवाकीर्त्तिमृद्गु।
कौनावसाश्चापि मार्गेनभक्ष्यकर्त्तवपनंपरिवापनं ५८७ सौरंनापर्धानेषपापादेवाजीववल्लदेवलः माहि।
क्रिकोमोरतिकोवीणावादस्तवैणिकः ५८८ वेणुधस्थ्याजीवो मापातपामवरी ५८९ इन्द्रजालमकुह
कंजालंकुसृतिविस्मापि कौनकलंनकुन्तवंकौनकंचकृतहल ५९० बपासकव पानीवालच्यकोसटागुरु
मः मापर्द्धिरंगयाखेलो मगव्याबाढलेश्रपि ५९१ नालिकस्थवागुरिकोवागुरामृगजालिका शुवेवबाट
कोरतः शुलसंतनीवधीश्रुणाः ५९२ धीबेरदासकैवर्त्तौबडिशामत्स्यवेधनं आनायस्तमत्स्यजालंकुवेणीमत्स्यव-

हे॰च
३८
36

न्धनी ५९३ जीवान्तकः शाकुनिको द्वौ वैतंसिकसौनिकौ मांसिकः कौटिकश्चाथ मृगायुर्लुब्धकः स्याद्वधस्पधन् ५९४ ५
स्यादन्यो मेपकवेगावीनेसोश्वगपातिणाम पाशस्तु बन्धनग्रन्थिरवपातावटौ समौ ५९५ उन्माथः कूटयन्त्रं
स्याद्विवर्णास्तु पृथग्जनः इतरः प्राकृतो नीचः पामरो वर्वरस्समः ५९६ चाण्डालान्तावसायिमेदाश्वपचबु
क्कसा निषादः प्लवमातङ्गदिवाकीर्तिजनंगमाः ५९७ पुलिन्दा नाहला निष्ट्याः शबरा वरुटा भटाः मालाभि
ल्लाः किराताश्च सर्वेऽपि म्लेच्छजातयः ५९८ इत्याचार्यहेमचन्द्रविरचितायामभिधानचिन्तामणौ नाममा
लायां मर्त्यकाण्डस्तृतीयः ॥३॥

भूर्भूमिः पृथिवी पृथ्वी वसुधोर्वी वसुंधरा धात्री धरित्री धरणी विश्वा विश्वंभरा धरा १ क्षितिः क्षोणी क्षमाऽ
नन्ता ज्या कुर्वसुमती मही गौर्गोत्रा भूतधात्री क्ष्मा गन्धमाताऽचलाऽवनिः २ सर्वंसहा रत्नगर्भा जगती मेदिनी र
सा काश्यपी पर्वताधारा स्थिरेला रत्नवीजसूः ३ विपुला सागराद्याश्च नेमीमेखलाम्बराः द्यावापृथिव्यौ त
द्यावाभूमी द्यावाक्षमे अपि ४ दिवस्पृथिव्यौ रोदस्यौ रोदसी रोदसी च ते उर्वरा सर्वसस्याभूरिरिणं शून्यमूषरं ५
स्थलं स्थली मरुर्धन्वा क्षेत्रयमहंतैविलंहल्मनिका साताराशोमृत्सामृत्स्नाच सा शुभा ६ क्षारो लवणमाखोनि
स्यात्सामुद्रलवणादियन नद्दतौ वशिरंसैन्धवं तु नदीभव ७ माणिमन्थं शीतशिवं रौमकन्तु रुमाभवं व॰ ३८

सर्वकं च सर्वकं न स्याद्विड् पाकेन कृत्रिमे ८ सौवर्चलेऽक्षं रुचकं दुर्गन्धं शूलनाशनं कृष्णे तत्र तिलकं पवस्ता(?)
यवाग्रजः ९ यवक्षारः पाक्यश्च पाचनकस्तु टङ्कणो मालतीतीरसंभवो लोहश्लेषणो रसशोधनः १० समाः स्युः स्व
र्जिकाक्षारकापोतसुखवर्च्चिकाः स्वर्जिस्तु स्वर्जिका सूक्ष्मा योगवाही सुवर्चिका ११ भरतास्त्वैरावतानि विदेहा
श्च कुरून्विना कर्मभूम्यः स्युः शेषाणि फलभूमयः १२ वर्षं वर्षधराद्यङ्क विषयस्तूपवर्तनं देशो जनप
दो नीवृद्राष्ट्रं निर्गश्च मण्डलं १३ आर्यावर्त्तो जन्मभूमिर्जिनचक्र्यर्द्धचक्रिणां पुण्यभूराचारवेदी मध्यं विन्ध्यहि
मागयोः १४ गङ्गायमुनयोर्मध्यमन्तर्वेदिः समस्थली ब्रह्मावर्त्तः सरस्वत्या दृषद्वत्याश्च मध्यतः १५ ब्रह्मवेदि
कुरुक्षेत्रं पञ्चरामह्रदान्तरं धर्मक्षेत्रं कुरुक्षेत्रं द्वादशयोजनावधि १६ हिमवद्विन्ध्ययोर्मध्यं यत्प्राग्विनशनादपि
प्रत्यगेव प्रयागाच्च मध्यदेशः स मध्यमः १७ देशः प्राग्दक्षिणः प्राच्यो नदीं यावच्छरावतीं पश्चिमोत्तरस्तूदीच्यः प्र
त्यन्तो म्लेच्छमण्डलं १८ पाण्डूदक्कृष्णमृत्ता भूमिः पाण्डुदक्कृष्णमृत्तिके नाड्यम्भोनिर्झरैर्जाता(?) वृष्ट्यम्बुमालवकच्छलतादि
मः १९ कुमुद्वान्कुमुदावासे वेतस्वान्बहुवेतसः नड्प्रायो नड्वान्नडकीयो नड्वलश्च नड्वसः २० शाद्वलः
शादहरिते देशो नद्यम्बुजीवनः स्यान्नदीमातृको देवमातृको वृष्टिजीवनः २१ प्राग्ज्योतिषाः कामरूपा मा
लवाः स्युरवन्तयः त्रैपुरास्तु गहला(?) स्युर्विदर्भास्तु विदर्भयोस्ते २२ वङ्गास्तु हरिकेलीयाः अङ्गाश्चम्पोपलक्षिताः शा

हे.म
१०
37

तालकास्तु कुलीयामवबलदपोरकाः २३ नालन्यगाद्विगर्गीसप्तलाप्यिकास्तालीनिकाभिधा कायमीरास्तुमा
पुमतुः मायस्त्वतानास्तु विकर्णिकाः २४ वाहीकाष्टक्कनामानो वाह्लीका वह्लिकाह्वयाः तुरुष्कास्तु शाखयस्युः
कारूषास्तु बृहद्गृहाः २५ लम्पाकास्तु मुरण्डाः स्युः सौवीरास्तु कुमालकाः प्रत्यग्रथास्त्वहिच्छत्राः कीकटा मागध
आह्वयाः २६ उग्राः केरलपर्यायाः कुन्तलास्तूपहालकाः ग्रामस्तु वसथः संविसतिपर्श्वपल्लःपसाः २७ पटकस्तु
तस्यैमावाघायस्तु पत्तेः वपिः प्रत्नोवसान्तं सीमा च मर्यादापि च सीमनि २८ ग्रामसीमा तूपशल्यं सान्तं ग्रामान्तरा
टवी पर्यन्तभूः परिसरस्स्यात्कर्मान्तस्तु कर्मभूः २९ गोस्थानं गोष्ठमेतत्तु गौष्ठीनं भूतपूर्वकं तदाशितं गवीनं
मानासौ वापग्राधिताः पुरा ३० तेवन्तवघः केदाराः सेतोपल्यालिसम्वराः तेवतघाकस्पशाके शाकटं शाकिनं ३१
वैदेयं शालेयं षष्टिकं कौद्रवीणं मौद्गीने व्रीहेयशालेयंते चैमात्यं यवादाबाधीन मत्तोः ३२ अंगांभंगानमौनं
नमप्यय यंयक्कावन तिल्यं तैलीनं मापीनं माप्यभङ्गादि समभवे ३३ सीरयहल्यं विहल्यं त्रिसीमं त्रिगुणा
कृतं तृतीयाकृतं द्विहल्यापवं शम्बाकृतं स्वतन्त ३४ वीजाकृतं समं सकष्टे रोगिका उञ्छिकादयः।
मृद्भोण्डकवापात्रे खलधान्यं पुनः खलं ३५ ब्रूसेलीरोऽभ्य जलासितस्तु पुंसी पांसुरेणुकाः लोष्टेलोष्टुदेलिके
दूर्वैलोकः कृषितृषवेतः ३६ वप्रीकूटं वासनरोनाकुः शालफाशिरसमः नवभीकः पवीरं हलः पत्रभुद्रम्भरत ३७

१०

निवेशनमधिष्ठानं स्थानीयं निगमोऽपि च शाखापुरं तूपपुरं खेटः पुरार्द्धविस्तरः ३८ स्कन्धावारो राजधानी
कोट्टदुर्गे पुनः समे गधापृगेधरानेष्ठः कान्यकुब्जं महोदयं ३९ कन्याकुब्जं गाधिपुरं कौशं कुशस्थलं च तत्
काशी वाराणसी वाराणसी शिवपुरी च सा ४० साकेतं कोशलायोध्या विदेहा मिथिला समे त्रिपुरी चेदिन-
गरी कौशाम्बी वत्सपत्तनं ४१ उज्जयिनी स्याद्विशालावन्ती पुष्पकरण्डिनी पाटलिपुत्रं कुसुमपुरं चम्पा तु मा-
लिनी ४२ लोमपादकर्णयोः पूर्देवीकोट्टमुमावनं कोटिवर्षं बाणपुरं स्याच्छोणितपुरं च तत् ४३ मथुरा तु
मधूपघ्नं मधुरा च गजाह्वये स्याद्धास्तिनपुरं हास्तिनी हास्तिनापुरं ४४ तामलिप्तं दामलिप्तं तामलिप्ती त-
मालिनी स्तम्बपूर्विष्णुगृहं स्याद्विदर्भा तु कुण्डिनं ४५ द्वारावती द्वारिका स्यान्निषधा तु नलस्य पूः प्रा-
कारो वरणः शालं वप्रोऽस्य पीठभूः ४६ प्राकाराग्रे कपिशीर्षमट्टोऽट्टालकाः समाः पूर्द्वारं गोपुरं
रथ्या प्रतोली विशिखास्ताः समाः ४७ परिकूटं हस्तिनखो नगरद्वारकूटके मुखं निःसरणो वाटः प्राचीनावे-
ष्टको वृतिः ४८ पदवी एकपदी पद्या पद्धतिर्वर्त्म वर्त्तनी अयनं सरणिर्मार्गोऽध्वा पन्था निगमः सृतिः ४९
सत्पथस्त्वतितः पन्था अपन्थास्त्वपथं समे व्यध्वो दुरध्वः कदध्वा विपथः कापथस्समः ५० प्रान्तरं दूरशून्योऽध्वा
कान्तारो वर्त्म दुर्गमं सुरंगा तु सन्धिला स्याद्गूढमार्गो भुवोऽन्तरे ५१ चतुष्पथे तु संस्थानं चतुष्कं त्रिपथे त्रिकं

हे॰च
२८
३४

द्विपथं तच्चाकपथो गन्धायध्वसंसंकुले ५१ घण्टापथः संसरणं श्रीपथो राजवर्त्म च उपनिष्क्रमणं तोप
निष्क्रमणं ग्रामोपनिष्करं महापथः ५३ विपणिस्त्ववीथिमार्गः स्थानं च परमासनं शृङ्घाटिमार्गश्रृ
ङ्गाटं चतुर्मार्गमार्गं चत्वरं ५४ ग्रामसीमनकाधीरः स्यान्मितिपेनाडुनं गृहे गर्भभूर्वास्तुगेहस्य गृहं वेश्मनिकेतनं ५५
मन्दिरं सदनं सद्म निकाय्यो भुवनं कुटः आलयो निलयः शाला सभा स्थविमितं कुलं ५६ पित्र्यमावसथं स्थानं प·
स्त्यं संस्त्यायप्रश्रयः ओको निवासश्चावासो वसतिः पारणालयः ५७ धामागारं निशान्तं च कुट्टिमं च समं बहुः
मः चतुःशालं संजवनं सौधं तत्स्यमन्दिरं ५८ उपकारिकोपकार्यान्निहद्वारं प्रवेशनं प्रासादो देवभूपानां
हर्म्यं तु धनिनां गृहे ५९ मठावसथ्यावसथाः स्याच्छात्रशतिवेशानि पर्णशालोटजो ब्रह्मविहारो जिनसद्मनि·
६० गर्भागारं वरवरको वासौकः शयनास्पदं भाण्डागारं तु कोशः स्याद्भग्नशाला शिरोगृहं ६१ कुप्यशाला तु सन्धा
नीकाय्यमानं तुरङ्गौकः सौहर्षोपनागृहविभिर्दशाग्रावृशाः ग्रामपतिर्गृहं तत ६२ आयवेलोशालि गृहमास्थानमम्बरं
मिन्दके तैलिसालायन्तगृहमरिष्टं सूतिकागृहे ६३ सूदशाला रसवती पाकस्थानं महानसं हस्तिशाला
तु चतुःस्वानि शालानान्तु मन्दुरा ६४ समालिनी तु गोशाला चित्रशालानुमालिनी कुम्भशाला पाकपुटी तन्तुशाला
तु गोर्तिका ६५ नापितशाला खपनी शिल्पा स्वरकुटी च सा ओवेशनं शिल्पिशाला सत्रशाला प्रतिश्रयः ६६

आश्रमस्तु मुनिस्थानमुपयमनिकाश्रयः प्रपा पानीयशाला स्याद्गञ्जा तु मदिरागृहं ८ पक्कणः शबरालया
मोषाघस्त्वभीषुपट्टिका पण्यशाला निषद्या स्याद्धट्टो विपणिरापणः ९ वेश्याश्रयः पुरं वेशो मण्डपः
स्तु जनाश्रयः कुड्यं भित्तिस्तदेडूकमन्तर्निहितकीकसं १० वेदी वितर्दिरजिरं प्राङ्गणं चत्वराङ्गणे वलजे
प्रतिहारो द्वा द्वेः स्यात्परिघोऽर्गला ११ साल्वाङ्कशीलिकाहविः कुञ्चिकाताल कुञ्चिका साध्यरागुद्धः धा
मोद्धारवत्नुन्नतालके १२ असौ कूटदनपत्रमल्लालापि मलिनालपिनिर्यूहश्चोरो हटात्तलं गोस्यादद्दरं पुनः १३
कपाटोऽररिः कवाटः पक्षद्वारं तु पक्षकः प्रच्छन्नमन्तर्द्वारं स्याद्बहिर्द्वारं तु तोरणं १४ तोरणार्थेन मङ्गलसं
मवन्दनमालिकामंभादेस्यादधोदारुसोपानालाम्नेऽरुं खदारकाणि १५ सोपानमारोहणं वलभी छादनं वक्रदारुकाणि
स्याद्वारुवग्रहणी देहल्यमतोऽङ्गणमत्र भुवः १५ पर्याणाः दुपर्णालिन्दौ वहिर्द्वारप्रकोष्ठके कपोतपालीविट
ङ्कः पटलीछदिषी समे १६ नीव्रं वलीके तन्मानः स्यात्कोणस्तु मङ्कुकः वलभी छदिराधारो नागदन्तास्तु नागदन्तका
मत्तालम्बोपाश्रयः स्यात्तु ग्रीवा मत्तवारणे वातायनो गवाक्षस्तु जालकं स्याज्जालकोऽम्बकः १८ कुसूलोऽस्त्रि
स्तु कोष्ठागारिः कोटिः पाल्यं स्यात्यपि आसेहणात्र सोपानं निःश्रेणिस्त्वधिरोहिणी १९ स्थाणाः स्तम्भः शाल
भञ्जी पाञ्चालिका चपुत्रिका काष्ठादिघटिता लेप्यमयी तु नलिकारिका २० नेपाथ्यं तिरस्करिणी विकिन्ना।

१३

हैव०४
३९
39

ग्राछवेरमतो सम्मार्जनीबहुकरीवर्द्धनीत्वमत्तृत्वमहूनी सङ्कू·रावकौतेलाब्रह्रखल्वमलखलम

प्रस्फोटनञ्जपवनमचयानलकरणं कटःकलिंगामृतो·पोग्रंकरोलकःपिटं ८३ चालनीतितउःस

पिप्रस्फोटनमथालिका तृणशून्यमक महानसस्यादपिश्रयणी वसा ८४ स्थालखोपिटंकुम्भकः

कुंभीघटःपुनःकुटःकुम्भःकरीरश्चकलशःकलसोपिच ८५ हस्तमकृत्तरावकटीपात्रीपात्रोऽथहसंति

का भाजनःसर्वीसमवीघरजीवपिष्टपाकभृत ८६ कलिंदेविवजाकायसानईदोनदहलकः वर्द्धमा

नपालसालःकर्करीकर्करालःसमः ८७ नालिकेरसंकरंकमलसोकरहकार्पशे मणिकांलिञ्जरेगर्गरीका

लसोतमस्थिनी ८८ वेशवस्तुवनकोमेथामसानोमस्यरारःकःमम्पतवो·म्तिष्ककंभोसंमीरःकुरोपिव

शालाजिनोवर्द्धमानःशरावःकौशिकापुनः मल्लिकाचषकःकंसःपारीस्यात्पानभाजनं ९० कुतूस्थमस्नेह

पात्रंकुतपलवनदसकं शीतनवलंममसीपात्रालःकरकःपात्रिका ९१ सर्वमावपनंभांडंपात्रामत्रेतभा

जनं नरिस्तालेपुनःस्यान्नस्थालिपानमसृत्वते ९२ शैलो·द्रिःशिवरीशिलोवयागिरीगोत्राचलाःसानुमा

न्ग्रावापर्वतमभृत्भूधरापृथ्वीनगोपयोरयः क्ष्माभृद्धिख्यरमाहियलश्रृंगाटिनहिरालोपनकायोलोशा

हिमवान्हिमालयोहिमप्रस्थोभवानीगुरुः ९३ हिरण्यनाभोमैनाकःसुनाभश्चन्द्रात्मजः रत्नताहिस

८२

८७

९१

कैलासो ऽष्टापदः स्फटिकाचलः ॥ .. क्रौञ्चः क्रुञ्चो ऽथ मलयश्चापाण्डोरदिर्माल्यवानः स्याम्मालवाद्यवा ।
णो विंध्यस्तु नलवालकः ॥ .. शत्रुञ्जयो विमलाद्रिरिन्द्रकीलस्तु मन्दरः सुवेलस्तु त्रिकूटः सिंहलाचलः ।
कङ्कुद्वसः ॥ .. उज्जयन्तो रैवतकः स्यादर्बुदः पारियात्रिकः लोकालोकस्तु चक्रवालो ऽथ मनः कालिका चले ॥ ..
रत्नसानुः सुमेरुः स्यात्स्वर्णगिरिः काञ्चनो ऽपि गिरिः शृङ्गः शिखरं कूटं प्रपातस्तु तटो भृगुः ॥ .. मेखला मध्यभा
गो ऽद्रेर्नितम्बः कटकश्च सः स्नुः प्रस्थः कटको ऽप्यन्तो वितलं तु गह्वरे गुहा ॥ .. दरी शिलोच्चये शैलेयो ऽश्मा द्विः पादः
पर्यन्तपर्वताः ऽभ्यन्तरवहिः स्थितेः कन्दरे शार्ङ्गिका गिरेः ॥ .. अधित्यकोर्ध्वभूमिः स्यादुपत्यका ऽद्रिकूप
त्यका स्फः श्वभ्रं स्यात्तु समानः पाषाणः श्मनरो दृषत् ॥ .. ग्रावा शिलोपलो गण्डशैलाः स्थूलोपलाः स्मृताः
स्यादाकरः स्यात्खनिर्माद्भूतिधातवो गैरिकं ॥ .. शुक्लधातौ पाकशुक्ला कठिनी खटिनी खटी लोहं कालायसं ।
शस्त्रं पिण्डं पारशवं घनं ॥ .. गिरिसारं शिलासारं तीक्ष्णं स्याद्वतु धातुयुक् सिंहानं सूर्वमुहरसवर्णाद्यम
किट्टके ॥ .. सर्वतैजसं लोहं विकारस्त्वयसः कुशी ताम्रं लोहमयं शुल्वं रक्तं यष्टमयं द्वयष्टं ॥ .. म्लेच्छा
वरभेदास्यम र्केन्दु ताम्रकनीयसं ग्राम वर्णं त्वरेयसी संत्वसी सप्तचक्रं ॥ .. नागं राहु पदम्भं वरं सिन्दूरकार
ण वङ्गं स्वर्णतारस्रिग्धापघनं सुवर्णकं ॥ .. वेङ्गश्व ऽः स्वर्णान्मनागञ्जकमीरमालीनकं सिंहलं त्रपि

हे॰ वे
व
ष॰
५०

स्फाटकं कलधौतं नाम रजतं नन श्वेतानि द्रुविंत्याकं लतं वं च हिमांशु हंसकुमुदाभिंद्यैमवर्णोज्वः स्यांहे।
महिरण्य हाटकं च स्वर्णष्टापदं काञ्चनं कल्याणं कनकं महारजतं नैगाङ्गं पक्कर्बुरापि ॥४॥ कलधौ
तलोहोत्तमवह्निबीजानामापि गाङ्गेय चिकजातरूपं तपनीयं चामीकरं च दत्रभर्माणि नतिष्ठ कार्तस्वरका
र्तस्वराणि ॥५॥ जाम्बूनदं शातकुम्भं रजतं नेभीभूतं मे हिरण्यं कोशा कुप्यानि हेमरूप्ये कृताकृते ॥६॥ कु
प्यं तद्द्वयादन्यत् स्यात्तद्द्वयमाहतं चलहारमवर्णो मूषाकनकमाषुं ॥७॥ रजतं तम्रवर्णाम्बुसंस्लिष्ट
यवगोलकः पित्तलारे स्यात्कृतः श्रीपितलोहसवर्णाकं ॥८॥ रीतिरीतिः कीटीनिषपीतलोहं स्यालोहकं च्या।
ह्लीनर्याणीकपिलाब्रह्मरीतिर्महेश्वरी ॥९॥ कांस्येविभुस्त्रिघं पञ्चकांशांवरगशुल्वं पाण्यशाहुमस्वा॰
ह्रवत्रंमालोहनेमले ॥१०॥ सीसाष्टकेयवनेष्टे लोहवर्षनलोहमुवर्नकं पारदंपारतासनेलोहबीजेरनमलः ॥११॥
सुभ्रकं सद्यकंशं भिमेयाश्वर्गिरिनाममेव स्रोतोनमञ्जुकापोतं सौवीरं हस्यात्मजं ॥१२॥ श्रयंतत्थ्यशिखि
ग्रीवंतत्स्याञ्जनमयूरकं मूषानस्यकंस्पीलेहमन्ताशवितनकं स्यातंकर्षिकालस्यमसत्तासङ्कमन
ने रसगर्भंतार्क्ष्यशैलेतत्स्यारसवीरसोऽञ्जने ॥१३॥ पुष्पाञ्जनंरीतिपुष्पंपौष्पकं कुसुमेनच मृत्तिकनुकरव
स्त्यावेकनामानंनामके ॥१४॥ नागोननीरजः कामारिमानापीविटमाक्षिकः सौराष्ट्रीपार्वतीकासीकालि

४॰

कापर्दरीसमी १२१ ग्राच्छकील्ववरीकं सोऽद्रवाकालीमरदाह्यया कांसीसम्थानकासीसं खेचरंधातुशे

खरं १२२ द्वितीयं पुष्पकासीसं कंसमकं नयनौषधं गंधाश्मा म्बुल्वपामाकुष्ठारिगंधिकाग्निकौ १२३ सौ

गंधिकश्च शुकपुच्छो हरितालं तु पिंजरं विडालकं विस्रगंधिः खर्परं वंशपत्रकं १२४ आलपीतं तु तालानि

गोदंतेतरप्यातने वक्षारिर्नैमसवाप्यमनोगुप्तामनः शिला १२५ करवीरा नागमाता रोगिनी रसनेत्रिका

नैपाली कुनटी गोला मनोह्वा नागजिह्विका १२६ सिंदूरं नागजं नागरक्तं शृंगारभूषणं चीनपिष्टं हंसपादं

कुरुविंदं तु हिंगुलः १२७ शिलाजतु त्वद्रिजं गिरिजमश्मजं तैयमश्मजे तारः काचः कुलालीनस्पात्वत्सष्याकुः

लम्बिका १२८ बोलो गंधरसः प्राणः पिंडो गोपरसः समः रत्नं वसु मणिस्तत्र वैडूर्यं बालवायजं १२९ मरक

तं त्वश्मगर्भं गारुत्मतं तु हरिन्मणिः पद्मरागो लोहितकलक्ष्मीपुष्पारुणोपलाः १३० नीलमणिस्त्विंद्र

नीलः सौरी मणिस्तु हीरकः वराटकरत्नमत्वेवसुपर्यायनामव १३१ विराटजो राजपट्टो राजावर्तो

ऽथ विद्रुमः रक्ताङ्गो रक्तकन्दश्च प्रवालं हेमकन्दलः १३२ सूर्यकान्तः सूर्यमणिः सूर्याश्मा दहनोपमः

वह्निकान्तश्च स्मरमणिः चान्द्रश्चेन्द्रोपलस्तथा १३३ क्षीरतैलं स्फटिकाख्यामन्यो तु स्फटिकाविमौ शुक्तिजे

मौक्तिकं मुक्ता मुक्ताफलं रसोद्भवं १३४ नीरं वारि तु तेरलं कमुदकं पानीयमंभः कुशं तोय जीवनं जीवनी·

२

देव.० ५१ ५।

यशालिलार्णांस्यमंबुवाःशंवरं दीरंपुष्करमेघपुष्पकमलान्यापःपयःपाथसीकीलालंभुवनंवनंघनरसो
यादेनिवासोःमृतं ९५ कुलीनंसंकनंधंवस्याणंदंसर्वतोमुखं आपयाप्यास्यारामस्नापमगावानलस्ट
शि ९६ शिंभ्रुंमीरगाम्भीरमुमनंततहिलत्तं अंभसनेप्रकस्पादात्रिनेकनषंवनत ९७ ग्रवस्पायु
स्तनदिनेमलेयंसिरिकाहिने यामीहारस्वधारमहिमावीतमहादिमं ९८ पारावारस्सागरोःग्रयपारो
कुपारोदध्यर्णवावीचिमाली यादस्रोतोवांनेरीषाःस्वरस्वालिन्धूरत्नमौमितरङःसमुद्रः ९९ ग्राकरोम
करात्मानलानिधिपयराशयाः द्वीपायतयसंस्यालसमैवलिनलोकिकाः १०० लवणोदरस्पज्यस्वेरत्त
घाउवारयः नवेऊ्भमरूवीरसंकलिकामदनिलिद १०१ लहरीलोलकल्लोलाग्रावर्तःपयसांभ्रमः ता
लरोवोलकमासौवेलास्पाम्बुविंभ्रमः १०२ डिंडिरोःधिकाः फेनोबुद्बुदस्यामकौ समौ मर्यादाय कूलंभूः
कूलंप्रपातःकलवरोदधा १०३ नदेतीरंप्रतीरंवपुलिनंतज्जलोज्झितं मैकतंचामरीयलीपमंतनीलनट १७४
नदरंप्यारमवारंनवीठमावंनदमं नदीाह्रिस्याप्वर्णोस्यादापोवकावरंसिमा १०५ सिधुःसैवलिनी
वहावहाहिनीस्रोतस्वितीतिनिम्नगास्रोतोतालिकतिष्ठीसरित्नदिनीकूलंकषावाहिनी कासंदीपवती
समुद्रदयिताधुन्योस्रवन्तीसरस्वत्योपवंतमापगाजलधिगाजस्याचनस्वालिनी १०६ ॥: ५८

गंगा त्रिपथगा भागीरथी त्रिदशदीर्घिका विष्णुपादी जाह्नवी मन्दाकिनी भीष्मकुमारसूः ।४७ सरिद्वराविष्णुपदीसिद्धस्वःसरिदापगा ऋषिकुल्या हैमवती सर्वापीहरशेखरा ।४८ यमुना यमभगिनी कालिन्दी सूर्यतनया यमी रेवेन्द्रजा पूर्वगंगा नर्मदा मेकलाद्रिजा ।४९ गोदा गोदावरी तापी तपनी तपनात्मजा शुतुद्रि स्तु शतद्रुः स्यात् कावेरी चार्द्धगाङ्गी ।५० करतोया सदानीरा चन्द्रभागा चन्द्रिका वासिष्ठी गोमती तत्स्यात् पुरी सरस्वती ।५१ विपाट् विपाशा ज्येनी तु बाहुदा सैतवाहिनी वैतरणी नरकस्था स्त्रोतोम्भःसरणं स्वतः ।५२
प्रवाहः पुनरोघस्स्याद् वेणी धारा रयस्तु सः घट्टस्तीर्थावतारे स्यात् तुष्टेरौदभरः स्तवस्ततः ।५३ पुटभेदास्तु वक्रा
स्त्रिभ्रमास्तु जलनिर्गमाः परीवाहा जलोच्छ्वासाः कूपकास्तु विदारकाः ।५४ प्रणाली तु समा मार्गः स्यात् पानेकृ
त्या च सारणिः सिकता वालुका विन्दो पृषत विप्रुषः ।५५ जम्बाले च विकिलो पङ्कः कर्दमस्य निषद्वरः
शादो हिरण्यपवाङ्कस्तु शोणितो नदो पुनर्वहः ।५६ भिन्नयम सरस्स्यार्थ दीर्घिकागा धवलोदरः कूपस्स्यादुदपानो
न्धः प्रहिर्नेमीनवत्रिका ।५७ नान्ता महाखाना नारी पयेरवीनाहोमवटेवयेन्ने शालवस्ता निपाने स्यादुपकूपे
घटीपिका ।५८ वापी स्यादुपकूपतरूघटीवापीत वद्दूतनिकः उद्घाटकं घटीयन्त्र पादावर्त्तः खयब्रकः ।५९ प्रवा
नेतस्वभावात् पुष्कारिण्यां खातकं पद्माकरस्तडागस्स्यात् कासारः सरसी सरः ।६० वेशान्तः पल्वलोऽल्पोत

है·च
४२
62

न्यधिरित्यो विषमातके सारालवालमावालमावापस्स्थानकं च सः १९१ आधारस्त्वम्भसां बन्धो निर्झरस्तु
झरः सरिः उत्सः स्रवः प्रस्रवणान्नलाधारा नाम्भायाः १९२ वह्निर्बृहद्भानुहिरण्यरेतसौ धनंजयो हव्यवह·
विर्हुताशनः कृपीटयोनिर्दहनो विरोचनाशुशुक्षणिश्छागरथज्वलनस्तनूनपात् १९३ कृशानुर्वैश्वानरवीतिहो·
त्रबर्हिषाकपिः पावकचित्रभानू आश्रयाशधूमध्वजकृष्णवर्त्माः शिखिख्वलमीगर्भतमोघ्नशुक्राः १९४ शोचिष्केशाः
शुचिरूनवेद्यर्बुधाः सप्तमन्त्रज्वालाजिह्वाज्वलनाधिपाविनो नाशनविर्जीतवेदाः बर्हिःशुष्मानिलसखव·
र्त्मारोहिताश्वाश्रयाशो बर्हिर्मोनिरिन्धनपद्मतो हव्यवाहोऽनलोऽग्निः १९५ विभावसुस्सप्ततोऽदर्चिः स्वाश्रयी·
पिपासुस्त और्वः संवर्तको बाडवाग्निर्वाडवो वडवामुखः १९६ दवो दावो वनवह्निर्मयवह्निर्मयवह्निरिरमः
क्षागारास्त्वकदीधितिः ऊष्मा कूलस्त्वनष्टानलः १९७ समायः समवो बाष्पकस्मा जिह्वाः सुर्विषः हेतिः कीला
शिखाज्वालार्चिर्मस्तकामहन्नपि १९८ स्फुलिङ्गोऽग्निकणोऽलातं नाम्नोल्कानालमूलमकं धूमस्स्यादाश्रवाहः
शिखाहोदहनकेतने १९९ अम्भसः करमातरुस्मृतीजीमूतवाहोऽपि नीरदैरावतीविद्युच्चलाश·
मा चिरप्रभा २०० आकालिकाक्षणिकाह्रादिनी वज्रलाचपलाशनिः सौदामिनी तडित्का चञ्चला हितो नल
वालिका २०१ वायुः समीरमरुन्मौ पवनाशुगौ नभःश्वासो नभस्वत्कन्तस्वसनास्समीरणाः ॥

४१

वार्नो हिक्कानयवमानमरुत्पकम्पनाः कंप्याकनित्यगतिगयवदृप्रमञ्जनः ॥७२॥ मानरिश्वानगमा-
गाः स्पर्शनो महानलः मातलः सर्पशनो देवदेवो भिन्नालम्बाविष्कु ॥७३॥ प्राणोनामाद्युत्तमाभिर्यादाकु-
षाणोपानवरः प्राणानयवनोमत्पाद्दस्पृष्टानपालिंगः ॥७४॥ समानः संधिग्रंथमाभिन्नदशनोत्पाद्धिरोक्वे स-
वेव स्वविकोव्यानः स्मतः पेचवायवः ॥७५॥ अरण्यमटवी संज्ञे वा स्यं वगहनं कृषः कान्तारं विपिने कक्तः
स्यात्क्षेत्रं कानने वनं ॥७६॥ नेहृषः कान्तारं विपिनं कचः स्यात्क्षेत्रं काननं वनं ॥७७॥ देवो दावः प्रमादा-
त्तत्कुपणाटव्यो अक्षोभाः पिव प्रोपापाश्यां वनेवेन मारामाः कृत्रिमेवने ॥७८॥ निकुञ्ज कन्दराहारामो वाप्युपवनम-
स्तयोरकः प्राक्रीडः पुनरुत्पाने राज्ञां नलपुरोचिते ॥७९॥ नरेव प्रमदवनमभात्यादेरतु निष्कुटे वा-
टी पुष्पावसाचामोहद्वारामः प्रसेदिका ॥८०॥ वृक्षोगः शिखवीव शाखि विपालदावद्विद्विदोरुजे इमागोली-
इ विरुधी कुटः तिनिरुहः कारस्करो विष्टरः नेपाचनीकवालि कोनस्व सपर्णी पुलाकं वृक्षयः साला-
नोकुटरगावपादयनगानगानोगुत्मरः ॥८१॥ कुञ्जनिकुञ्जकरग्रकासप्यानेश्रद्ध हतैलुनामेव पुष्पेतुफलः
वाक्लो वानस्पत्यो विनातैः ॥८२॥ फलवानन स्याति स्पुनफलावन्ध्यः फलेग्रहिः फलवन्ध्यं लवकेशी
फलवानफलिनः फली ॥८३॥ ग्रैष्मोयसिस्याद्दोषिः फलपाकावसानिका स्पोहस्वशिफाशावेञ्-

हे.व.
५२

ननिर्बद्धनातिलेना ।८२ वल्लिस्यात्प्रतानिन्यांगुल्मिन्युपलवीरुधः स्यादारोहोनगाद्युरोरोहस्स्यसत्वपर्वणाः
सम्प्रत्यितनस्याद्भूलिंलशिखाशाखाविनताःसमाः शाखाशालास्कन्धशाखाशाखाःस्कन्धःप्रकाण्डमस्त्रिकं ।८५
मूलाच्छाखावधिशाखाःप्रकाण्डेऽस्यशाखाशिफाः प्रकाण्डवहितेषमूलाविटपोगुल्मश्चापि ।८६ शिरोनामा
ग्रेशिखरंमूलंतुबुध्नोऽघ्रिनामकः सारोमज्जाविह्वलीचाचवल्कलं ।८७ स्यात्कीनातुध्रुवकःशंकुःकाष्ठंदलि
कदारूणि निष्कुहःकोटरोमंजरीमंजरिर्वल्लरिस्तथा ।८८ पत्रंपलाशंछदनंवर्हपर्णंकदंदलं नवेनांकित
किसलयंकिसलंपल्लवोऽस्त्रि ।८९ नवेप्रवालोऽप्यकोशीप्रगाथाफ्रिदेलनत्सा विस्तारविटपोन्नतस्तोम
सनेकुसुमंसुमं ।९० पुष्पंसुमनसमनःप्रसवस्यप्रसूतिवकं नालंकत्तारकोतंमुकुलिकापाप्रकोरकः ।
कुड्मलेमुकुलगुच्छेगुच्छस्तवकगुल्मकाः गुच्छोस्थरनःपौष्पपरागोऽस्यरसोमधुः ।९२ मकरन्दोमरन्दस्य
सुमप्रसवबन्धनं प्रबुद्धोन्मेषफुल्लानिव्याकोशंविकचंस्मितं ।९३ उन्मिषितंविकसितंदलितंस्फुटितंस्प
दितंस्फुटंप्रफुल्लोत्फुल्लसंफुल्लोच्छ्वसिताानिविजृम्भितं ।९४ मेरंचितनिद्रमुनिद्रविमुद्रहासितानिच संकु
चितंनिद्राणमीलितंमुद्रितंवद्ध ।९५ फलंतसस्यंतक्षेत्रंवानमामषाल्लादच शस्यैःपर्वपरुवीजकोशीशि
वाशमीशमिः ।९६ शीघ्रविप्रपिप्पलोऽश्वत्थःश्रीवत्सःकुञ्जराशनःकुशलावासावोधितरुःमहावृक्षपर्वकोनेरी

९४

५१

७२

न्यग्रोधस्तु बहुपात्स्याद्वटो वैश्रवणालयः उदुम्बरो जन्तुफलो यज्ञाङ्गो हेमदुग्धकः १९८ काकोदुम्बरी
काफल्गुर्मलयूर्जघनेफला अश्मन्तकस्त्वकावः सप्तपर्णस्य कुच्छदः १९९ शिग्रुः शोभाञ्जनो तीक्ष्ण
गन्धकमोचकाः श्वेतः श्वेतमरिचः शुभाशामरवर्णिकाः २०० बकुलः केसरोऽशोकः कङ्केलिः कङ्के
लो ऽनेनः मालूरः श्रीफलो बिल्वः किङ्किरातः कुरण्टकः २०१ त्रिपत्रकः पलाशः स्यात्किंशुको ब्रह्मपादपः।
शाल्मली जम्बलः स्याल्लोध्रः शाबरो गालवोऽपि २०२ करवीरो हयमारः कुटजो गिरिमल्लिका विदुलो वेतसः शीत
वानीरो वञ्जुलो रथः २०३ कर्कन्धूः बदरी कोलिः खदिरो दन्तधावनः हलिप्रियः नीपः कदम्बः शालस्तु सर्जोऽरिष्टः फे
निलः २०४ निम्बोऽरिष्टः पिचुमन्दः समौ पिचुलझाबुकौ कर्पासस्तु बादरः स्यादिन्दवालकोपिचुः २०५
आरग्वधः कृतमाले ह्येषो वा आरग्वधः सुवर्णको करञ्जस्तु नक्तमालस्यच्चिरबिल्वो महातिक्तः २०६ महाकालस्तु
किम्पाके मन्दारः पारिभद्रके मधूकस्तु मधुष्ठीलो गुडपुष्पो मधुद्रुमः २०७ पीलुः स्रंसी गुडफलो गुग्गुलु
स्तु पलङ्कषः राजादनः प्रियालः स्यात्सिलिशाखस्तथुद्रुमः २०८ नागरङ्गस्तु नारङ्गः इङ्गुदी तापसद्रुमः काश्म
री भद्रपर्णी श्रीपर्णी पर्णिका तिन्तिडी २०९ शेलुः श्लेष्मातकः पीतसालस्तु प्रियकोऽसनः पाटलाभङ्गो
वनवक्त्राम्बुरुच्छदः २१० रोमालः कर्णिकारो निबुलो हिज्जलो जलो पारिशीवा वामलकी कलिरतो

हेमं
४४
५५

विभीतकः २११ हरीतक्यभया पथ्या त्रिफला तु फलत्रयं नागकेसरस्तु चाम्पेयो हेमपुष्पकः २१२
निर्गुण्डी सिन्धुवारेन्दुसुरसः समापवीलता वासन्ती चोड्रपुष्पं च जपा जातिस्तु मालती २१३ मल्लिका स्या-
द्विचकिलः सप्तला नवमालिका मागधी यूथिका मालपीता स्याद्धेमयूथिका २१४ प्रियङ्गुः फलिनी श्या-
मावन्यूषीवकः करुणो मल्लिकापुष्पो नमीरो भञ्जे भलौ २१५ मातुलुङ्गो वीजपूरः करीरक्रकचैषमो पे
चाङ्गलमम्लाढ्या दरे पाटला पाटलपुष्पिका २१६ कर्णिकारस्तु परिव्याधः कनकाह्वयः कपित्थस्तु दधि-
फलो नालिकेलस्तु लाङ्गली २१७ आम्रातको वर्षपाकी केतकः क्रमुकः केविरो पूगपत्रः पालकी
तगना प्रिया २१८ वंशो वेणुः पर्वफलस्त्वविसाररत्नगर्भः मस्करः शतपर्वा च स्तम्भेवान्स्तनको चकः २१९
नकाः तालिव्वमतीत्रकतीरो वंशरोचना इङ्गुदस्तु करवाको नसी हंगुप्रतः फले २२० नेवूलवल्ली
नोत्कुली नागपर्ण्यो यवतलापि ने वलाह्न कुसलातगुन्ता झातालगोस्तनी २२१ मृद्वीका हारहूरा च ।
गोत्रलत्रिकण्टकः स्वस्थाश्यतस्तृ गिरिकर्णिपराजिता २२२ माचीनिदिग्धिका कारेकारि-
का स्यात् इक्षास्वता वमाटवो गुडूचीच विशालाविन्द्रवारुणी २२३ उशीरं वीरणीमूले ह्रीवेरं बालकं न तेश-
पुष्पाउत्तलगोदतु सस्यकमर्दकः २२४ तच्छयामहासनङ्कुसंभकमलेनानरं लोभेन्तगालवारोध। ४४

त्रिस्वशाखरमार्जना: २२५ मृणालिनीपुटकिनीनलिनीपंकजिन्यपिकमलंनलिनंपद्मम
रविन्दंकुशेशयं २२६ पंकेरुहशतपत्राम्भोजराजीवपुष्करे बिसप्रसूनंनालीकंतामरसंमहो
त्पले २२७ तेजलात्ताम्रसः पङ्काम्बुरुहह्मन्मजाः पुण्डरीकेसिताम्भोजंनमध्यरक्तसरोरु
हे २२८ रक्तोत्पलंकोकनदंकैरविणीकुमुद्वती उत्पलंस्यात्कुवलयंकुवेलंकुवलकं २२९
श्वेतेतत्रकुमुदंकैरवंगर्दभाह्वयं नीलेस्यादिन्दीवरंहल्लकंरक्तसंध्यके २३० सौगंधिकंतु
कह्लारंवानकोशोवराटकः कर्णिकापद्मनालंतुमृणालंचमृणालंबिसं २३१ किंजल्कंकेसरंकेस
रिकात्स्यात्तंवदलं करहाटः शिफाद्यस्यात्कन्देसलिलमन्मनी २३२ उत्पलानांतुशालूकंनीलंस्या
च्छैवालशैवले शेवालंशैवलंशेपालंजलनीलिकानीलिके २३३ धान्यंतुसस्यंस्तम्बकरिश्चव्रीहिस्तं
म्बकरिस्तत्र आशुःस्यात्पाटलोव्रीहिर्गर्भपाकीतुषष्टिकः २३४ शालयःकलमाद्याश्च
कलमस्तुकलामकः लोहितोरक्तशालिस्स्यान्महाशालिःसुगन्धिकः २३५ यवो

हे. व.
५५
45

हयप्रियस्तीक्ष्णशूकस्तोक्मस्तु हरित यव मङ्गल्यको मसूरः स्यात्कलायस्तु सतीनकः २३६
हरेणुः खण्डिकश्चाथ चणको हरिमन्थकः माषस्तु मदनो नन्दी वृष्यो बीजवरो बली २३७
मुद्गस्तु प्रथनो लोभ्यो वलाटो हरितो हरिः तीलः स्निग्धफलस्त्वथ रथवेल्लयशमासराः २३८
क्रमेशवरवासनहरिमन्थाजशिंविकाः वनमुद्गे मकुष्ठकनिगुष्ठककुलीनकाः २३९
स्वाल्लिवराजमुद्गे तु मकुष्ठकमयुष्टको गोधूमः सुमनो वहेलो निष्पावः शितशिम्बिकः
२४० कुलत्थस्तु कालवृन्तः स्यात्खल्वूनाकुलत्थिका आढकी तुवरी वा स्यात्कलमाषस्तु षा
वकः २४१ नीवारस्तु वनव्रीहिः श्यामाकः श्यामकः समौ कङ्गुस्तु कङ्गुनी कङ्गुः प्रियङ्गुः
पीततण्डुला २४२ साकृष्टामधुकारव्यापोषिकामशाटीमिता पीतामाषवयोस्त
लः कोद्रवः कोरदूषकः २४३ चीनकस्तु काककङ्गुर्यवनालो यवानलः जूर्णा-
ह्वयो देवधान्यं जोन्नालाबी ॥

५५

नशुण्ठिका २४४ शाणं भङ्गा मातुलानी स्यादुमा तु क्षुमाऽतसी गवेधुका यावेधु स्यात् त्रिलोचन्दप्रालिनः स

घाण्टितिले तिलपिञ्जस्तिलपेजोऽथ सर्षपः कदम्बकस्तन्तुभोऽथ सिद्धार्थः श्वेतसर्षपः २४९ माषादयः शमीधा

न्यं शूकधान्यं यवादयः स्यात्सस्यशूकं किंशारुः कणिशं सस्यशीर्षकं २५० स्तम्बस्तु गुच्छो धान्यादेर्नालं काण्डोऽप

लालमः पलः पलालोऽथ धान्यमक्तुषो बुसं कडङ्गरः २४८ धान्यमावसितं रिद्धं नस्मूनं तितुसो हते मूलपत्रकरी

राग्रफलकाण्डाधिरूढकाः त्वक्पुष्पं कवकं शाकं दशधा शिग्रकं चनम् नमण्डुलीयस्तण्डुलेरो मेघनादोऽल्पमारिषः २५०

विम्बी रक्तफला पीलुर्गोस्ता तुण्डिकेरिका जीवन्ती जीवनी जीवा जीवनीया मधुस्रवा २५१ वास्तुकं तत्रायपत्रं पालङ्की

मधुहरनी स्सानाल्मवाऽरिष्टोपत्तकन्दमहौषधं महाकन्दं सोनामाचमन्त्रतारोयपत्रकः मकुरराजोऽथ

भृङ्गराजो मार्कवः केशरञ्जनः २५३ काकमाची वायसी स्यात्कारवेल्लः कठिल्लकः कूष्माण्डकस्तु कर्कारुः को

शातकी पटोलिका चिर्भटी कर्कटी वालकोर्वारुस्तुम्बी च घा अर्शोघ्नः सूरणः कन्दो मूर्द्धवेदकमार्द्रकं २५

कर्कोटकः किलासघ्नस्तिक्तपत्रः सुगन्धकः मूलकं तु हरिपर्णं सेकिमं हस्तिदन्तकं २५६ रामठं चादिमीवारा

दिवशाल्मन्ततन्तवे सौगन्धिके स्याद्वजगन्धमारंकल्हारा रोहिषो दर्भः कुशः कुथो बर्हिः पवित्रमथ तेजनः गुन्द्रोम

नः शरो दूर्वा शतपर्विका २५८ हरिताली कल्हाघाटगलस्यपन्तोतऽः कुलविन्दमेघनामामस्ताय

५

२५०

५

हैमं
५८

व्यालेमोत्तमा २८९ तल्वजातु लपोथेत्तः स्याद्रासालोऽक्षिपत्रकः भेदाः कालादयंद्रुश्राणास्तस्य मूलेनमोऽवटं २९० कामा

द्विषीकोऽथामूलाघवसंत्टाममर्त्ते विषंक्ष्वेडो रसस्तीक्ष्णं गरलोऽथ हलाहलः २९१ वत्सनाभः कालकूटो ब्रह्म

पुत्रः प्रदीपनः सौराष्ट्रिकः शौल्किकेयः काकोलो दारदोऽपि च २९२ अहिच्छत्रो मेषशृङ्गः कुष्ठवालुकनन्दनाः कैरा

टको हैमवतो मर्कटः करवीरकः २९३ सर्षपो मूलको गौराद्रकः सक्तुकर्दमौ अंकोल्लसारः कालिङ्गः शृङ्गिको म

धुसिक्थकः २९४ इन्द्रो लाङ्गलिको विस्फुलिङ्गः पिङ्गलगौतमौ मुस्तकोदालवश्चेति स्थावरा विषजातयः २९५ कुंवसा

पास्त्रवीजा मूलजा स्कन्दफलादयः पर्वबोनयःइक्षाद्याः स्कन्दजाः सल्लकीमुखाः २९६ शाल्यादयो बीजरुहाः संमू

र्छजास्तृणादयः स्याद्वनस्पतिकायस्य षडेते मूलजातयः २९७ नीलङ्गुः कृमिरन्तर्जः स्तवः कीटा वदिर्भवः घुलकासृभ

योपिस्युः कीकसाः कृमियोनयः २९८ काष्ठकीटो घुणो गण्डूपदः किञ्चुलकः समौ भूलता गण्डूपदी स्यात्शिल्पश्चपाज

लौकसः २९९ जलाली कास्जलूका वेजलौकाक्तसर्पिणी मुक्तास्फोटाथ्यिमग्दुकी शुक्तिः कम्बुस्तुवारिजः ३०० द्विरा

त्वः क्षोऽरभावर्तः शंखोऽथ क्षुद्रशङ्खकः शंखनकाः स्वल्पकाक्षुद्राशम्बूकाजलशुक्तयः ३०१ कपर्दस्तु हिरणः स्याता

लाक्षिकवराटकौ दुर्नामादीर्घकोशिका पिपीलकः पिपीलकः ३०२ पिपीलिकाः तदीनाङ्गा खण्डा स्थूलशीर्षिका

भूतेलीपिङ्गाक पिपासाख्यापजिह्मापदेहिका वंशदुक्कालिकतानवितासूकाथ षट्पदी गोपालिकामहाभीरुर्योगम ॥

डिण्ट्यान्तगर्द्दभी मत्कुणास्तुकोलाकुणाउद्देशाः किटिभोत्कुणौ इन्द्रगोपस्त्वग्निरजो वैराटोलितिभोत्रिकः २७५ उ
र्णनाभतन्तुवायोजालिकोजालकारकः कृमिर्मर्कटकोलूतालालास्त्रावोष्टपात्समः कर्णजलौकाशतकर्णकी
टाशतपदीसमा वृश्चिकोद्रुणआलालिरलेतसश्चकंटकः २७७ भ्रमरोमधुकृद्भृङ्गः चंचरीकः शिलीमुखः
द्विरेफोलीरोलम्बोद्विरेफः षट्पदभ्रमरः २७८ भासन्तपुष्पमधुलीखद्योतोज्योतिरिङ्गणः पतङ्गः शलभः वट्टा
सरघामधुमक्षिका २७९ माक्षिकादिमधुलोऽर्हमधुच्छिष्टन्तुसिक्थकं वर्वणामक्षिकानीलापुत्रिकातपतङ्गिका २८
वनमक्षिकातद्देशोऽदंशीनस्त्वातिरक्षिका तैलाटीवरटाभ्रमोलीस्याज्झीरीतवर्वीरिका २८१ झिल्लीकाझिल्लिकाच
चकरीभृङ्गरिकाचसा पक्षुलिर्योऽड्डिपिर्हिस्त्रेः स्त्रिनव्यालाः श्वापदाअपिच हस्तीमतङ्गजगजनागद्विपकर्णनेकपा
मातङ्गवारणमहामृगसामयोनयः स्तम्बेरमद्विरददन्तिसिन्धुरनागदन्तिनोदन्तावलः करटिकुंजरकुंभिपीलव :२८२
इभः करेणुर्गजस्त्रीधेनुकावशापिच भद्रोमन्द्रोमृगोमिश्रश्चातस्त्रोगजजातयः कलेप्यनामदन्तमस्त
लाङ्गलः पीडमत्कुणाः पंचवर्षोगजोबालः स्यात्पोतोदशवर्षकः २८५ विक्कोविंशतिवर्षः स्यात्कलभस्त्रिंशदब्दक :
यूथनाथो यूथपतिर्मत्तः प्रभिन्नोगर्जितो २८६ मदोत्कटोमदकलः समावुद्वान्तनिर्मदौ सज्जितः कल्पिताध्य
याली परिणतोद्यानः २८७ व्यालोदुष्टगजो गम्भीरवेधयवमत्ताङ्कुशः राजवाह्यः स्यादुपवाह्यः सन्नाहः समरोचितः २८८

इत्यग्रदन्ती षादन्तो वेहन्ननाषटनाघटा । मदो दानं प्रवृत्तिश्च वमथुः करशीकरः २८४ हस्तिनासा करः शुण्डा हस्

तोस्याग्रं तत्पुष्करं च अंगुलिः कर्णिका दन्तौ विषाणौ कल्पश्चासनं २८५ कर्णमूलं तु चूलिका स्यादीषिका त्वक्षिकूटके

अपांगदेशो निर्याणं गंडस्तु करटः कटः २८६ अवग्रहो ललाटं स्यादावत्तः कुम्भयोरधः कुम्भौ तच्छिरसः पिण्डौ शि

कुम्भयोरन्तरं विदुः २८७ वातकुम्भस्तु तस्याधो वाहित्थं तु ततोऽप्यधः वाहित्थाधः प्रतिमानं पुच्छमूलं तु पेचकः दन्ता

भागः पुरोभागः पश्चाद्भागस्तु पार्श्वतः पूर्वं तु जंघादिदेशो गात्रं स्यात्पश्चिमोवरं २८८ विन्दुजालं तु नः पद्मं खलो।

निगडोऽन्दुकः हिंजीरश्च पादपाशो वारिस्तु गजबन्धभूः २८९ त्रिपदी गात्रयोर्बन्धः पद्मकक्ष्या वरत्रापि च तोत्रं वेणुक

मालानं बन्धस्तम्भोऽङ्कुशः सृणिः २९० अपसंगं तु कुथास्यां शयातमंकुशाववारणं निषादिनां पादकर्म यतं वीतं तु

तद्वयं २९१ कलाहृष्यावचयोश्यां कणठवेषः कलापकः ग्रोठकस्तु वगस्याग्रं स्यात्तवगंस्तु वक्त्रमः २९२ गन्धर्वो

वाजसप्तीतीवाहोवाजीहयोहरिः वारवाश्वागमह्व्वो मीकिषीरोऽल्पवपाहयः २९३ जवाधिकस्तु जवनो रथ्यो

वोढा रथस्य यः आजानेयः कुलीनः स्यान्नन्देशास्तु सैन्धवाः ३० वनायुजाः पारसीकाः काम्बोजा वाह्लिकादयः वि

नीतस्तु साधुवाही स्याद्विनीतस्तु शूकलः ३१ कश्यः कशार्हो हृदये त्वावर्त्ते श्रीवत्सकी हयः पंचभद्रस्तु ह्रत्पृष्ठमुखा

पार्श्वेषु पुष्पितः ३०२ पुच्छोरःखुरकेशा स्यैः सितस्स्यादष्टमंगलः सितेतु कर्ककाकाहो खिंगाहः श्वेतपिंगले ३०२

पीयूषवर्णस्तु सेराहः पीतेतु।

न्नरुणेयोहये हलस्ववर्णोखोङ्गाहः कियाहो लोहितो हयः २१४ आनीलस्तु नीलकोऽथ त्रियूहः कपिलो हयः वो
ल्लाहस्तु पाण्डुकेसरवालधिः २१५ कुलाहस्तु मनाक्पाण्डुः कृष्णजंघो भवेद्यदि सुरूहको गर्दभाभो वोरुह
खानस्तु पाटलः २१६ कुलाहस्तु मनाक्पीतः कृष्णस्स्यात्परितोऽनुति उकनाहः पीतरक्तच्छायः सपदकृष्णकुवित् २१
हंमरक्तच्छविः प्रोक्तः शोणः कोकनदच्छविः हरितः पीतहरितच्छायः सपदहालकः पङ्गुलः सितकाचाभो
हलाहश्चित्रितो हयः पञ्चभद्रस्त्वाश्वमेधीयः श्यामकर्णस्य नालिका २१९ मल्लिकाक्षः पङ्गुलनिगालस्तु गलोद्देशः खुराः शफा
ग्रयः पुच्छं वालहस्तो लाङ्गलेलोमवालधिः २२० अपाहृतनपदाहृतलालाटहातिलवेल्लिते पारित्येवलितं स्तुतमे
लितानेवितानिव २२१ गतयः पञ्चधाराख्यास्तुरगाणां क्रमादिमाः तत्राधोरितकं कण्ठकोपारणे परिजनवनल् २२
वप्लुतं कथितं क्रीडा गतिर्वल्गितमुन्नतः अग्रकायसमुल्लासात् कुञ्चितास्यनवत्रिकं २२३ सततं नलेपवनं पतिस्सुरा
गतमन्दहारकं उत्तेजितं रेचितं स्यात्तत्पथ्यवेगेन यायातितः २२४ उत्तेजितं तत्पकं रमालक्कितं कतिगपि उल्लुतो
ल्लुतमम नेकोपाद्विवाविलेश्वरेः २२५ आश्वीनोध्वासयः स्यान्दवेनकेनगम्यते कबीतरवलीनं कविकाकविः
यंम्लवयंत्रणं २२६ पेंडानीवन्नुवसनं नलिकानलसारके शमोथवनं पादपाशः प्रस्तस्थोहयोसमो २२७ वर्मंद
डेकशारशेमोवला वेतयत्तीकशा पर्याणं तपलयनं वीतं फलाहवयाहितं २२८ वेसरोश्वतरोवेगसरस्तुगध्रूमे

हे॰च
५८
18

लकः कुलनाथा कुग्मानाम षाल्लोमोः लिर्मकप्रियः ३१८ मघोमहाङ्कोवासेद्दिकज्जदुर्गलेपनः भूतघ्न उष्ट्रोदासोरोव
वणाः कंटकाशनः दीर्घग्रीवः केलिकीर्णः करभस्तुनिहायणाः मत्तः स्वलवोदाकमये स्यात्पादवत्यनेः ३१९ गई
भस्तुचिरमेहीवालेयोरासभः खरः वक्रोवानसंकाकर्णः शूकरष वोमहष वोमहषः ३२० वाइवेयसौरभेयोभट्टाश्च
क्रवर्षाकरो उक्षानडाइनकज्जमालगौर्वलीवर्द्दश्चपाकवः ३२१ उक्षातजातोजातोक्षः कपिकस्तुकल्यवाहकः मा
होक्षस्याइलतरोहहोकस्तजरङ्गवः षाइनोविनयमार्षभ्यः कूटाभग्नविषाणकः रुद्दोगोपतिः षंडोहषोमदक
टोद्दलः ३२२ वत्सः शाकृत्करिस्तर्णो दम्यवत्सतरौसमा नस्योतोनस्तितः षष्ठवाट्त्वस्याद्युगपार्श्वगः युगादी
नानवोकावोष्ठगपार्श्वमस्याकटः स्कन्धसर्वधुरीणास्तुसर्वधुर्वहतिधुरं ३२३ एकधुरीणैकधुरावेकमावो
कधुरावहे धुरीणाधुर्यधौरेयधौरेयकधुरंधराः ३२४ पुर्वहः शुगाद्यंड सहवःस्याकोऽथभूर्वहः स्यादि हषो
ष्टषवाहीद्दित्वषोउनद्विषहुदा ३२५ वहस्कन्धोसकृटंतककुदंनैचिकीपरः विषाणंकृणिकाशृंगसास्नालाव
गलकम्बुलः गौर्माहेयीसौरभेयीमहागीमहासवभिवर्जनी अर्जुन्याघ्न्यारोहिणीशृंगिणीप्रतनाहानतबहुसूषा ३२६ तेपा
निलिंपिकानेवासान्तवर्णारनेकथा प्रष्टौहीगर्भिणीनवधातवषाटेहत्तघापगा अवतोकास्त्ववन्तुभीहषाकांतानव्रसा
पिनी प्रोक्तवत्सावष्कयिणीत्रियनुभलनवसूतिका ३२७ पवेष्टवंक्रमन्तिमणाकृष्टिग्न्हकसम्हचिका प्रचनेकालोपसर्याम

दुः खरे रासभ करटा बहुदुग्धा तु वेम्भला द्रोणदुग्धा द्रोणदुघा पीनोध्नी पीवरस्तनी २२५ पीनदुग्धा तु धेनुष्या सं-
धिनी तु गवयवत्पोकेः नैचिकी तूत्तमा गोषु पलिक्नी बालगर्भिणी २२६ समांसमीना तु समया प्रतिवर्षं प्रजायते स्यात्
वेहत्तु मकरा वत्सकामा तु वत्सला २२७ वत्सैकहायनी द्विकहायन्येकादिवर्षिका आपीनमूधो गोविट् तु गो-
मयं भूमिलेपनं २२८ तत्तु शुष्के तु गोशकृत् करीषं छगणो ग्रापि गवां सर्वं गव्यं व्रजे गोकुलं गोधने यने २२९ शु
तत्र शुष्के तु गोशकृत् करीषं छगणोऽपि गवां सर्वं गव्यं व्रजे गोकुले गोधने पुनः २ गन्धमालादुपसरः कोलः पुच्छ
लकः पिबुः वत्सनैरान मन्दाने पशुरञ्जु लरामनी २४० अजे स्याच्छगलच्छागच्छागवस्तः स्तभः पशुः अजा तु
छागिका मजा सवेभत्ता गलस्तनी २४१ पुंवत्या वर्कुरो धानमेषाः मेष्टरोरणाः उरभ्रो मेढ्रको हुडिरेड-
को रोमशोऽन्तः २४२ संफलः शृङ्गिणो मेण्डो मेषी तु कुररी हना जालकिन्या विलाडम शृङ्गवाहकः २४२
हृष्टशृङ्गो वनाजः स्याद् द्विशुभो तु वेः परे स्याच्छद्रूसंमरी से वक्कुको वक्कबालपिः २४४ अस्थिस्नभ षणः मार
मेयः कौलेयकः श्वा तु शुनिः स्याच्छारमेयः कुकुरो ... रसना लिड्नपरः कोलश्चापि ... का :
शालाहृकोहकः देशः स्यात् ... सरोगिणः २४६ विषकट्ठसक शाला ... सरमा शुनी विड्वराहः शूकरोया-
... पमवाहनः स्तब्धलो वाहरि घृष्टिः ... पीवरस्कन्धः क्रमस्थ ... शामी रुक्कः २ २४८

रुक्षारः कामगोऽर्हसः कालीननपलालिकौ श्वापदेऽथ मृगबलः सिंहः कंठीरवो हरिः १४९ हर्यक्षः केसरी-
भारिः पंचास्यो नखायुधः महानादः पंचशिखः पारीन्द्रः पशुराण्मृगात् १५० श्वेतपिङ्गोऽथ व्याघ्रो द्वीपी शार्दूलचि-
त्रकौ चित्रकायः पुण्डरीकस्तरक्षुस्तु मृगादनः १५१ शरभः उत्क्रान्तानिरुत्पादकोऽष्टपादपि गवयः स्याद्गवयो गो-
सदृक्षोऽस्त्ववारणः १५२ खड्गी वाधीणसः खड्गोगंडकोऽथ किरः किटिः भूदारः सूकरः कोलो वराहः क्रोडपोत्रि-
णौ १५३ घोणी दंष्ट्री स्तब्धरोमा दंष्ट्रिकिरिमास्यलाङ्गूलो ग्रामस्थितिकः विरोमरोमा स्थूलनासो वक्रपञ्जः १५४ भल्लूकभा-
लूकर्क्षाच्छभल्लभल्लाकमल्लकाः शृगालो जम्बुकः फेरुः फेरण्डः फेरवः शिवा १५५ गोमायुर्भूरिमायो गोमा-
युर्मृगधूर्तकः हूरवो भरुजः क्रोष्टा शिवाभेदे लपके किखिः बभ्रुस्त्वेव लोपाको कोकस्त्वीहामृगो वृकः श्वावा-
श्वामर्कटः प्लवकः कपिः कीशः प्लवंगमः १५६ प्लवंगः प्लवगः शाखामृगो हरिर्वलीमुखः वनौका वानरोऽथ स्याद्गोला-
लाङ्गूलोऽसिताननः मृगः कुरंगः सारङ्गो वातायुर्हरिणावपि मृगभेदा रुरुन्यङ्कु रङ्कु गोकर्णशम्बराः १५७ चमूरु-
रुचीनचमराः समूरैणप्रषतौ हरिणाः कदलीकन्दलीकृष्णसाराः पृषतरोहितौ १५८ दक्षिणांमांसमृगो वाप्ये
योऽदक्षिणस्तनः वातप्रमीर्वातमृगः शशस्तु मृदुलोमकः १५९ शूलिको लोमकर्णोऽथ शल्ये शल्लशा-
ल्यकौ श्वाविच्छ्वल्लकाः याशाल्लशाल्लभिन्यपि १६० गोधा निहाको गौधेयो गोधारोऽप्यनन्तते गो-

पयोःमञुमलीभोगालिकागोलिकास्वहाव माणीक्याभिनिकावल्लीकुञ्जनस्तोगरोलिका सातंजनाभिका
हालिमञ्जनिकाहलाहलः २२४ स्थूलाञ्जनाभिकायानञ्जवालगोरजपुच्छिका हूकलासस्तुसरटः श्वित्रिह
पः श्रायानकः मूषिकोमूषकोवचरशानःशवमकौंडुरौ उंदुरूहूमश्चातुशसस्त्याशोत्वपलोचवः छुच्छुन
रीमेपमूषिगिरिकावालमूषिका विशालश्रोत्रमोनीशोहीवृषदहपदंशाकः २२५ माहकोगात्रसंकोचीमउ
लोनकुलःभ्रनः पिङ्गलःसर्पहाबभ्रुः सर्पोहिःपवनाशनः भोगीभुजंगभुजगाउरगोद्विजिह्वव्यालोभ
जेमसरीसृपरीर्घजिह्वाः काकोदरोविषधरःफणाभृत्स्यात्कुंडलीकुंडलिबिलेशयदंदशूकाः २२६ दर्वीक
रःकंचुकिचक्रिगूढपात्पवनाशनिलगलेलिहानौ कुम्भीनसाशीविषदीर्घपृष्ठाःस्याद्राजसर्पस्तुभुजंगभोजी २०
वक्रमेऽजगरःपारीन्द्रोवाहसःशयुः अलगर्दोजलव्यालासमौराजिलडुण्डुभौ वेल्लितेमागेनमोद्यतासा
डपिव कुक्कुराहिःकुकुरामोवर्णोनहरोनव नागाःपुनःकाद्रवेयापातालेभोगावतीपुरी शेषोनागाधिपोः
नन्तोहिमरचनागमालकः २२७ सहस्रास्योऽथवासुकिःसितपंकजलाञ्छनः वासुकिःसर्पराजः श्वेतोनीलः
सतेजनाव नतकसलाह्विवाङ्कसालिकोकितमलकः महापद्मस्वस्तिशङ्कोदशाविन्दुकमलकः २२८ शं
खस्तुपेतोविधानोरुखामित्रुसितेनागाले कुलिकोहेवन्द्रमौलिर्नीलाभसमप्रभः २२९ अथकंबलाश्व

है·च
५·
५०

त्वक्खररक्षनवाष्टबलाह्रकाः श्वेताद्याऽस्येनागाअलक्तुलमखडूवाः १७७ निर्मुक्तोमुक्तनिर्मोकः सविषानिर्विषा
प्यते नागास्तर्हैकविषालूनविषास्तुहुण्डिकादयः १७८ माञ्चाद्यालोमविलानखविषास्तनादयः लालाविषास्तु
लूतायाः कालान्तरविषाःपुनः मूषिकाद्याद्रष्टीविषस्तौवीर्यमाख्यादिभिः कृत्रिमंतुविषंचाथंगरश्चोपविषंचतत्तु १८
भोगोहिकायोदंष्ट्राशीर्दर्वीभोगाःपटस्फुटः फणोहिकोषोतुनिल्वयनीनिर्मोककंचुकाः १८० विहगोविहंगमख
गोपतगोविहंगःशकुनिःशकुन्तशकुनोविवपतपाज्जलाः नभसंगमोविकिरिपत्ररथौविहायोद्विजपत्त्रिवि
ष्किरपतत्रिपतत्पतंगाः १८२ वित्त्वग्रीवाण्डजोगौकाः शकुन्तस्फाटिका त्रोटिश्चपत्रंपतत्रंपिच्छंवाजस्तनूरुहं १८३
पत्रोगरूच्छदश्चापिपत्रमूलंतुपक्षतिः प्रडीनोड्डीनसंडीनडयनानिनभोगतौ १८४ पेशीकोषोऽण्डकुलायो
नीडकेकीतुसर्पभुक मयूरबर्हिणोनीलकंठोमेघसुहृच्छिखी १८५ शुक्लापांगोऽस्यवाक्केका पिच्छंबर्हंशि
खण्डकः प्रचलाकःकलापश्चमेचकश्चन्द्रकःसमौ वनप्रियःपरभृतःकलाशातःकोकिलःपिकः कलकण्ठःका
कपुष्टःकाकोविशुःसकृत्प्रजः १८६ आत्मघोषश्चिरंजीविधूकारिःकरटोद्विकः एकदृग्बलिभुग्यातोमौकुलिर्वायसोव
रजृ द्रोणःकाकपक्षःपर्वतेमद्गुसमौपरः वनाश्रयश्चकाकोलःमज्जलवायसः घूकेनिशाटःकाकारिःकौशिकोलो
कपोतकः दिवान्धोऽपिनिशावेरीकुटुम्बरगुपाः १८९· हककवाकलागरुडोविहानाहःपिर्वदिकः हंसाश्चक्राङ्गवक्राङ्गमा
नसौकाःसितच्छदाः १९१

ग्रामहंसानलसीवेतुवरोरत्निलोहितैः मल्लिकाक्षास्तु धवलितैर्धार्त्तराष्ट्राः सितेतरैः ४९२ कादम्बास्तु कलहंसाः प

क्षैस्स्युरतिधूसरैः वार्त्तला बतला रंभी वारटा वरटा वसा ४९३ राजीवाधारः शतपत्रः खञ्जरीटस्तु खञ्जनः सारसस्तु

लक्ष्मणः सारसङ्कारावः कुरंकरः ४९४ सारसी लक्ष्मणाथ कुरङ्क्रौञ्चे वकौ षविकीर्दिविः वानकलोककावर्णिकः सा

ङ्कानभोम्बुपः चक्रवाको रथाङ्गाह्वः कोकाहट्ठवोऽपि च टिट्टिभस्तु कटुक्काण उत्पादशयनश्च सः ४९८ वटका

मरुवलिपुक्कलविंकः कुलिङ्गकः वसायोषित्तु चटका स्यान्नेवटकाननयोः ४९९ पुमपुंसि वाटकैरादात्यू

हः कालकण्ठकः जलरङ्कोजलरङ्गो बकेकहोवकोटवत् बलाहकस्याद्दलाकोवलाका विशाकण्टिका स्थरू

कोलिङ्गोक्षमारः कङ्कस्तु कमनच्छदः लोहपृष्ठो दीर्घपादः कर्कटश्चेयमल्लुकः विष्णुः शकुनिरागतापोशपनः प

त्रीश्वशाशनः ५०० दावाघाटहूरदाग्रस्यापोः कोशामन्यनाशनः क्रूरारः कोरवश्रुको वकयारः पलादनः ५०१

ग्राविकानघोनयात्रामेशारीगोकिराटिका साभ्रमीवटकायोनजन्तकालिनपविका वलालिकागृबविश्वा

पेरालीनेलाशायिका कङ्केरुङ्कोरुङ्कस्यान्कोऽरुः कङ्कुराडकः ५०२ ग्राम्निराटिः शाशारिस्स्तु ककणाञ्चे रामसमो

भासेशकुन्तः कोयष्टिः शिरवस्तिनलक्कुक्कुभः सारावनः कलरवः कपोतोऽथ कलोचनः मोनानावेषबलवेतुव

कोरविवस्वकाः मीवेजीवजकास्तुलालावि वरतीनरस्वकः वायमाटस्तु भरद्वाजः लावकस्तु गात्रसंप्लवाः ५०

हे·च·
५१
51

तन्निवित्तावुरकोग्रोद्धारी मल्लमद्दङ्कुरः काण्डवल्लमल्लममदद्दंष्ट्रश्चुमुलिकः ४०७ कुम्भकारः कुक्कुटस्तु कुक्कुभ
उपकस्वनः पत्तिग्राणयेनमद्दल्लेपत्तिलोगाः स्वप्रदीपकः ४०८ छोकाम्द्दल्यामते गोद्दाससल्लायेम्दगपतिलाः मत्स्यो मी
नः पृथुरोमा झषो वैसारिणोऽण्डजः ४०९ संवचारी स्थिरजिह्वः आत्माशी स्वकुलक्षयः विसारः शकली शल्की शम्ब
रोऽनिमिषस्तिमिः ४१० सहस्रदंष्ट्रो वोदालः पाठीने चित्रवल्लिकः शकुले स्यात्कलकोऽथ गडकः शकुलार्भकः ४११
उल्लूपी शिशुके प्रोष्ठी शफरः श्वेतकोलके नलमीनश्चिलिचिमो मत्स्यराजस्तु रोहितः ४१२ मद्गुरस्तु राजशृङ्गः शृङ्गीन
मद्गुरप्रिया सहशल्कमत्स्यजातेनेयोत्तायानं जलाङ्कः ४१३ महामत्स्यास्तु वीरतिमितिमिङ्गिलगिलादयः ग्राहाया
दोऽसिन्दाया हिंसका जलजन्तवः नक्रः कुम्भीरस्तालास्यः कुम्भी महामुखोऽपिच तालजिह्वः शङ्खमुखो गोमुखो वाज
लहृकः ४१४ शिशुमारस्तलामक्रूर्मक्रमवी योमहावसः इदस्तु जलमार्ज्जारः पानीयनकुलो वसी ग्राहेन लस्तन्त
नागोऽवहारो नागतन्तुग्रो ग्राहोऽपि यादो भेदास्तु वेदवोमकरादयः ४१५ कुलीरः कर्क्कटः पिङ्गचक्षुः पार्श्व
सौदरप्रियः द्विधागतिः षोडशांघ्रिः कर्क्कटः वचिखोवहिस्वरः ४१६ कच्छपः कमठः कूर्म्मः क्रोडपादश्चतुर्गति
पंचाङ्गगुप्तो दोलेयो जीवथः कच्छपी डली ४१७ मंडूके हरिशालूरप्लवभेकप्लवंगमाः वर्षाभूः प्लवगः शालूर
जिह्वव्यागदर्दुरः ४१८ स्थले नवादयो येन तेन जले जलपूर्वकाः ग्रंडजाः पत्तिसर्पाद्याः पोतजाः कुंजरादयः ४२१

रसजा मद्यकीटाद्याः पोतजा वाघानयाण्डजाः । यूकाद्याः स्वेदजा मत्स्यादयः संमूर्छजा इवाः ४२२ उद्भिदः खञ्जनाद्यौ-
पपादुका देवनारकाः । इत्यथो यत्र भव्युद्विद्विन्द्रियादिः ४२३ ॥ इत्याचार्यहेमचन्द्रविरचितायामभिधान-
चिन्तामणौ नाममालायां तिर्यक्काण्डश्चतुर्थः ॥ स्युर्नारकास्तु पतेप्रेतयाम्यास्तिवाह्लिकाः । श्वानर्विधिर्जोत
नावकाराणादीक्षवेदना १ नरकस्तु नारकः स्यात्त्रियां दुर्गतिर्निरयः । घनोदधिघनवाततनुवातनभःस्थिताः
रत्नशर्करावालुकापङ्कधूमतमस्तमप्रभाः । महातमप्रभाश्चेमधोधोनरकभूमयः २ क्रमात्प्रस्तरास्तासु त्रयो-
त्रिंशन्नवविंशतिः पञ्चपञ्चदशाग्रीणि लक्षाणि दशलक्षपञ्चभिः ४ लक्षपञ्चकवत्सरकावासाः सीमन्तकादयः ५
नारकस्तु क्रमात्पातालं वडवामुखं ५ बलिवेश्माधोभुवनं नागलोको रसातलं । रन्ध्रं बिलं निर्व्यथ-
नं कुहरं श्वभ्रं शुषिः छिद्रं रोपं विवरं वपान्तं रोकं वपानं ६ गर्तः श्वभ्रावटावाटोपरस्त्वविवरे श्वभ्रवः ७ ॥
इत्याचार्यहेमचन्द्रविरचितायामभिधानचिन्तामणौ नाममालायां नारककाण्डः पञ्चमः ॥
स्याल्लोको विष्टपं विश्वं भुवनं जगती जगत् जीवाजीवाधारः क्षेत्रं लोकालोकस्ततोऽन्यथा १ हेतुरस्याप्मा
स्वरूपकोऽनन्ताः सगुनस्वभावी जीवः स्यात्सरसमात्मवेदेहभृत्सत्त्वजन्तवः २ असुमान्चेतनप्राणी जननमप्लिह
द्रवः जीवः सजीवी विनप्राणो जीवात्मजीवनौषधं ३ पद्मावस्था स्थितिर्वेमानमेनोरुपश्लेषस्त्वाहरः प्राणो

२

दे॰ व
५२
52

वह्निर्मंत्रस्त्वस्मात्रिधामः प्राणपवनः ४ आयुर्भूतिर्विनकालोनंतः क्षणोंमानहेमनः स्वत्वेनोद्रपंविनंसोनेस
छपयोवले ५ मनसः कर्मसंकल्पस्मरणोपायानिर्हृतिः सानंतोमोक्षसमर्द्रुःखेनस्मात्वेवरनायपथा ६ यो
गवायार्त्रिणोलेहकृष्णकर्त्तसूतिजे आमनस्संप्रगाढस्वारायिस्वात्मानमोयया ७ सपद्या ह्मोतिविपत्राहृतो
नमस्तुपोस्ते स्वप्नाटराग्निमापिशाब्यापार्थेशेभिविनंते ८ इपस्थाहानमायेसाधवोमंत्रात्मविचारता वासनाभा
वनाभेस्कारोऽनुस्मृतायाविस्मृतिः ९ लिंगितोनिमयोतमस्थधारणामसमर्थने अविपात्मसमस्थानेभ्यानिमिर्ष्मा
मतिभ्रमः १० मनोहृदयापरोकाविरिंचिस्मानुसंधायः परमाभोगणाकर्पोरोषणारोनवाग्नुवो ११ स्वादु
पंचलत्संभावसाश्चाम प्रकृतिरीनयः महतोसूपतत्त्वस्थपमोमर्गोनिमप्तोवत् १२ शीलसनत्वेसोमिहिर
वध्यानद्रसात्स्थितिः स्नेहः प्रीतिः प्रेमहार्दराविलापंचवनकूलता १३ विघ्नित्याशोऽनुशयः पश्चात्तापोऽनुता
पश्च श्रवधानसमाधानप्रत्यापानातिनसमायोस्तुः १४ धर्मः पुण्यश्रवःश्रेयः सुकृतेनिपतोविधिः दैवंभागधेयंभा
गधेयंदिष्टंवाप्यसततश्शुभे १५ अलक्ष्मीर्निर्ऋतिः कालकर्णीकासारण्याशुभे दुष्कृतेदुरितेपापमेनः पाप्मावपातकं १६
किल्बिषंकल्मषंकिलोकल्मषंजिनेनमः श्रेष्ठस्कल्कमघंपंकःपापिर्धर्मीविनते १७ त्रिवर्गोधर्मकामार्थाश्चतुर्वर्ग
वेगिः समोक्षकाः बलत्वयोम्प्रभर्त्समाहोऽनयपानता १८ छन्दोऽभिप्रायआशयोमतभावाशयाभिप्रायो ॥

हृषीकमक्षं करणं स्रोतः खं विषयीन्द्रियं ९ बुद्धीन्द्रियं स्पर्शनादि पाण्यादि तु क्रियेन्द्रियं स्पर्शाद्यास्त्विन्द्रिया
र्था विषया गोचराश्च ते शीते तुषारः शिशिरः सुषीमः शीतलो जडः हिमोऽथोष्मो निदाघस्तिग्मस्तीक्ष्णस्तीव्रः ख
रः पटुः कोष्णः कवोष्णः कदुष्णो मन्दोष्ण ईषदुष्णवत् निष्ठुरः कक्खटः क्रूरः परुषः कर्कशः खरः दृढः कठोरः
कठिनो जरठः कोमलः पुनः मृदुलो मृदुः सोमालः सुकुमारश्च कर्कशः मधुरस्तु रसज्येष्ठो गुरुः स्वादुरथाम्लके :
श्राम्लस्तु पाचनो दन्तशठोऽथ लवणः सरः २५ सर्वरसोऽथ कटुस्तूषणो रोषणस्तापनः वक्त्रभेदी तु तिक्तो
ऽथ कषायस्तु वैरसः गन्धो घ्राणवहो घ्राणतर्पणः समाकर्षी तु निर्हारी समाकर्षी(?) विहृतः २६
विमर्दोत्थः परिमलोऽथामोदो मुखवासनः दुर्गन्धस्तु पूतिगन्धिः सुगन्धः सुरभिगन्धिकः आमगन्धि तु विस्नं स्या
द्वर्णाः श्वेतादिवाचकाः श्वेतः श्येतः सितः शुक्लो हरिणो विशदः शुचिः अवदातो गौरः शुभ्रो बलक्षो धवलार्जुनाः
पाण्डुरः पाण्डरः पाण्डुर्धूसरोऽल्पपाण्डुधूसरः कापोतस्तु कपोताभः पीतस्तु सितरञ्जनः हारिद्रः पीतलो गौरः पीते
नीलः पुनर्हरित् रः पालाशो हरितो नीलः कालाभो रक्तस्तु रोहितः माञ्जिष्ठो लोहितः शोणः श्वेतरक्तस्तु पाटलः २
अरुणो बालसन्ध्याभः पीतरक्तस्तु पिञ्जरः कपिलः पिङ्गलः श्यावः पिशङ्गः कपिशो हरिः बभ्रुः कद्रुः कडारश्च पि
ङ्गः कृष्णस्तु मेचकः श्यामः श्यामलः श्यामः कालो नीलोऽसितः शितिः २२ कृष्णनामसु पुनर्धूम्रधूमलावपि कद्रुः :

द्वे॰व॰
५२
53

किर्मीरवत्नः शबलश्चित्रकल्माषचित्रलाः २४ शब्दो निनादो निर्घोषः स्वानो ध्वानः स्वरो ध्वनिः निह्रादो निनदो ह्रादो
निस्वानो निस्वनः स्वनः २५ रवो नादः स्वनिर्घोषः संरावारावविरावयः क्वणनं निक्वणः क्वाणो निक्वाणः स्वक्वणो रणः
षड्जर्षभगान्धारा मध्यमः पंचमस्तथा धैवतो निषधस्सप्त तन्त्रीकण्ठोद्भवाः स्वराः २७ नेमन्द्रं मधुरं तारास्फुट
दः काकली शिरोद्भवाः रुदितं क्रन्दितं क्रुष्टं तद्वद्द्वेहेवगाह्वरम् २८ शब्दो गुणानुरागोत्थः प्राणादः सीत्कृतं न्दितं पर्दं
नेगुदजे शब्दे कर्दनं कृतिसम्भवे २९ क्ष्वेडा तु सिंहनादो स्यात्क्रन्दनं स्यादधध्वनिः कोलाहलः कलकलस्तुमुलो
व्याकुलो रवः ४० मर्मरो वस्त्रपर्णादेर्भूषणानां तु शिञ्जितं हेषा ह्रेषा तु वाजिनां गजानां गर्जबृंहिते ४१ विस्फारो
धनुषा द्वेष्मा बम्भे गोजे दलस्य च स्तनितं गर्जितं गर्जिः स्वनितं रसितं दिव ४२ कूजितं स्याद्विहंगानां निरक्षा हूतवा
श्विते ह्वकयरेषां रेषा बुक्कनं मघणां स्त्वनः ४३ पीडितानां तु कणितं मणितं रतकूजितं शङ्काणः शङ्काणस्तन्त्री
मर्दलस्य तु गुंदलः ४४ तीजतं तु कोचकानां भेर्यां नादस्तु टङ्कृतः नारोऽस्तु स्वैर्धतिर्मन्दो गाम्भीरो मधुरः क
लः ४५ काकली तु कलः सूक्ष्मपकता लोलयानुगः ककर्धे निविकारस्यात्प्रतिश्रुत्प्रतिध्वनिः
४६ संचातेप्रकरोचवारनिकरव्यूहाः समूहश्चयः सन्दोहः समुदायपिण्डनिवहव्राताः कलापोत्करः कूटं मण्डलच
क्रवालपटलस्तोमागणाः पेटकं संदेचक्रकदम्बके समुदयपुञ्जोत्करौ संहतिः ४७ समवायो निकुरम्बं जालं निवहसंचये

३०

५८

कुलनेषो सनानीनोग्निकायत्त तथार्यमणो वर्गस्त्र महसंभकेपोनरकृष्णरवाजिनो ४९ ग्रामो विषयराष्ट्रास्त्रसने
द्विपगुणाष्टने समनस्तपश्वंनासा समानलनयेदहिनो ५० सुकारीनेत्राणोपोकमाषुरलेन्द्रिगारयः भित्तारे
भैतसाहस्त्रगाभिणयोवनारयः ५१ गोत्रापि प्रसपाल्लानोसरीपणविकारयः उल्लादेरोदत्तकमानयकेवा
हैकमैषष्टकं साद्रागपञ्चकेराजकन्यकंराजमानकं वानकोरथकेकावविकेकवविनामपि ५२ हास्तिक
नहस्तिनोसारश्पिकायवेनसा पेनूनापेनकेपेनंवनानागोपेनकादयः ५४ केदारकेदूरारकेदृराप्य
मपिनह्नणो ब्रालणादेब्रालणमाणवारयमित्यपि ५५ गणिकाणांगणिकाकेशानांकेशकेशिका
ग्रथानामाघमघीयेपश्नेतापार्थमपाथ वानलवामेवाना नागमागोत्रपुनगवा पाशपाःस्वल्वादिपाशा
देःखलादेःखलिनीविभाः गवनावेपनायासमताजमतासहायता जनादीनोरथालोतनुसाहस्रपार्थकरम्या ५८
दानिलेखानतनोविषीमालात्मावलिपैक्तयः पारतोशत्रुभीतहोपुगलहितपेहय श्रुगोहेतपमहेहयुगमं
पमलयामले पशुभ्योगोयुगंयुगममपरषद्धनेनपड्गवं ६० पारशानायास्तयेषापरामेरव्याशनादिकात् श्रा
नेपभनेमचुरंवह्नलेवद्दपुक्कले ६१ मपिंबपुहृदहमयोभंपेरसेपुहमकेरं लोकंतरलनच्छमसंरश्राणु
नालिनानिव ६२ तनस्तदंककशोहलंश्चनःस्त्रंगवपेलवं नुहोमात्रालवोलेपःकणोहसंपुनलेषु ६३

देव. ५४

घृतलेपडलिप्तसमलेपावर्तःकरोणोपोशोणायइत्मीप रीखोपवेलसमेनंगमृद्घमृत्ननमस्रूवं ९६ ग्रांस्च्छिनेनमृदंग्रेव
मक्षेवंहस्वमथ्ये रवैकंकेवंलामनंचविशालेततविशेकट ९५ इष्मूरूटगुवंसृंढविकटविपुलहहत् स्मा
रंवरिंहेविमलोंतिलेवङ्मवहूरूः ९९ देप्ष्मायामसानालसुरोरहममलसमृद्ध्यः उसोपडदपेक्षायोपरि
गाहिविमलता ९७ मृपचाभोगाभितारव्यामृतःशखेमृविलरः ममामनसममाहाः मेवधःमगृहोःपिव ९ ८
मविंसमलममंनेममयसकलंमंम विद्याशेभाषागड्कतलसताणिानविलाविले ९९ वेिसइटशक
लेर्मिंनतेमपालकादलानिव श्रेषाभमान्नवटस्यामात्लसतेगयकः मलिनेकद्युरलानंकममनेषमलेीमत पा
विवेपाववेनष्टनंशुपाप्षेपमयोन्नल १० विमंनविशटवींधूमवहातममनाविले विश्वेदसुविधोतलेंततिःशोष्वम
नवस्फरं ११ विर्गिंकशोपितमरृष्टपोतलातिनमिमापि ममवाोनमभिमलेपाधीनेपपरासुंव १२
मलेपशकूदपमृतंमपवहंवर्षंवेशाणपृवंगुशोगं मृत्ननंमागस्वेवकंपपानमयेमसगुमनमाघ १४ ग्रा
मणपगणपशिममामामाग्यानुममामनवरांसुवे शरपरक्षंपगातिश्रयमितुश्रूटपनेमगुरूनवन् सुमकवापदेस्याग्र
गुणवर्षमक्तुनराः सिहशाहेननापापालनलनषमतह्निका मवविकापकोउपामशम्पर्थप्रकाशकाः गुणेपतमे
नेपाग्रापप्रपानेरपमशुवः निकृष्टमामाकेगपमेमवयकाराकुनिमेन प्रपक्रंशविक्रशपाण्येफोडवमशुवे १६

लेरंगपापमयगारेकुरुष्यंवेलमवेव नरासेवनकेणमारंधीनाहयुग्ररपाति ७९ व्यहरुहारितविरंमनोहरंवल्ला
कान्तमभिरामबभ्रुरे वामरुचमसुवमाणिशोभनेमन्त्रमन्त्रलमनोरमाणिव ८० माधुरमममनोज्ञानिपिशाले
लयमन्दरे काम्यकम्रकमनीयमेयमवमधुरंशिये शुचिः फलममसारन्नफलाभूमन्तविरूकवे शुभन्तद्धे
वलिकेववितविरंनतिरन्तरं तितिवीसेयनमोडूतीसंघ्रेवहलेलहुट गाढमविरलवाणाविरलेनननपेलवे ८३
नवंगीनेसमालेसुप्रतग्रेमसत्ननतने नवंबालिनवेनौलेसुप्रातनेवविजने ८४ शुभातोषनतेशुचेनेजनस्मने नं
मूर्तिमत उच्चावचेनैकाभेरमतितिरश्चापिवेसमे ८५ पार्श्वेसमीपममीपाधाममंसन्नवेशानिकसन्निकर्षः
सेरेणामथाग्रमनोहरमभिधानान्तपान्तेनिकटेपकेटे सविक्रूमसमर्पारातायाणीन्यामसत्रसन्निधौ उपव्य
वहितेऽनन्तरंसमक्रमपरान्तरं नोरक्षमतिकवमेविमक्रमपरेशनः ह्रोऽनिरूरेवविधरंवोपाःशमनतने ८८
प्राग्वनानमवेतिमेधवंसायसनिसरि स्यान्नस्यंधनन्तुटसंकालरूपकरूपतः स्थावरंतजंगमान्यम्न्ना
मेनश्रमेवरं वरावरंनगारिमवविलमयापवेवले ९० नरलकम्पनेकम्बपरिलवववलावले वहुलेचपललो
लेवलपारिसवाम्थिरे ९१ रुनावविजिमग्रगुणावववाग्रः वननानने कुविनननमाविहकुटिलेवक्रवेलिने ९२
हेजितेमेगरंमग्रमवालेजिनमत्रिमत ग्रनमेःनपरानवतान्वेषकाकोकपककः ९३ पकान्नाना

हैव·
५५
55

पसगिग्रागोपिकाग्रंचतद्धनं श्रमवहरौकायनगलेबाधायसारिम्नं ५६ पौरवंल्पसशयांसद्वैमासिग्रसथा
निमं नयग्रसखेवरसमग्रायापाम्रास्पयाश्लमे ६५ सथ्यामेसमायमंसथ्यमोयंमाथ्यंदिनेवनन. ग्रम्पत्र·
रसन्नरमनवालेविवातेसथ्यमानृवे ६८ नमःसमामःसद्दलःसद्रूपःसदशः समः सापाराणमपर्म्मातेम
वतिसनिभः सदृक् ६७ सरूनरपदेसखाःप्रकारपतिमोनिभः भनत्प्योपमाःकाशः सन्निभप्रतिनःपरः
श्रोपमसनुकाशेऽनुहारःसामनूलोपमा कलोपमानमर्वातसंलिमायाननानिभिः ६९ कयाक्रैटःकयाक्र·
पंविभ्रमानकनोसुपि समीस्पृणायःप्रतिमाहरिणीस्पाद्विरामयी ७० प्रतिकूलंतविनोमसपसव्यम·
पहूवे वामसमसव्यप्रतापप्रातिलोममपसव्यं च ७१ वामंशरीरेसव्यसमपसव्यंदक्षिणे ग्रवाग्योकहन्नोरा
मानियमितमनर्गल ७२ तिरहूरोस्फटेसंवृप्रकाशप्रकाटालगा वाकंवनंलद्दसेनिसलपरिमवल
वेपुरंतुत्रतानवतेसपुटंविप्रमोनत श्रमसमनरद्दिमेवमेकामिनवच्चनत ७४ कृत्स्नःकृवरो
मिश्रःसंकृत्तःखचितः समा। विपिपलवद्भविधोनानारूपःपृथग्विधः ७५ नरितेमवरनगे
पीडितेप्रवंनलव्ध चपलाविलासिनेवकाम्यासमानपाटवे ७६ ग्रनारतेनविरतेसंसत्तसततानिशं ति
मानवरतामसामसकाधाराानिसनत ७७ सापारणसमामासंस्थसंपितमस्तं कालिंलगाहनेसंकीर्णमसंकु

समाकुले

कोंपि माकोतें व मतें माथिन छ्वत्व शथिने भविनेबिविनेयामे श्रमाख्यविनेयाहुने ११९ श्रमारिवे शतितिमम
पविहीन रस्त्व वत पारितिमे वलयितेनिहनेपरिवहिते ११ पारिह्ननेपथीनेवस्मे तू स्महमछ्हिते ध्रुना
होनेविपूने ववित्वे विमेविवारिने १११ श्रवकोनीनेवुथ्वमेलेमवीनेकटमाहरे मेवूनेपिहितेनछवेस्मो
नेवापवारिने ११२ श्रेनहितेतितेपानेदमीनेनप्रकाशिने शाविश्रूनेप्रकाटेनमे स्वउवविलम्बिते ११३
श्रनाहनमवुताते मातिनेयथिनेमने रोछवमाःवहेलाम्पस्नेणवाथनारे शवयानतिरायानुमत
हिलवपवारणे छवलथवपानहोयिपानस्वणनातिव ११४ उस्मलितमावहिनेस्माङमाटेनमहनपे
रवोतिननवलिनेमेलवनभूव वोलनकोपिनेभूनेवेल्लिनारोलिनेःपिव रोलापेलोललनेमेरवाफाटेह्नु
नमपत्वनः ११७ श्रथःतिमेमोविनेस्माडुभेतिममरेविने वत्ववनत्तिछनान्यविहेतिममोरिने ११८
समेरिणलिमेहतणभुयेहतखिनगुलिहने गहछगमेववखिन्हुषिनेगणिनाहने सावित्रिणानमेघानेशाने
तिपिननेनितेत्वने हमेत्वछनयाहमोहेपनहोणोवलखिते मेमछस्ममेनवलेनेमेयोजिनेउपाहिने
पकेपरितमेनपाकेतोणमहतिबाश्ने तिघाकेकरियते लुहपुहरपेखिनास्ममाः ननह्नुमेनहत
होविहविहिनेवापिनो पिहितिहेवतिघवोविलीतेविडुमडुतो उनेवोनस्मनरतमनेवतेनमनने १२२

हे॰ब॰
५६
56

यास्तिंनेराशिंनेभिमेवेविदः स्मृतंनेभिरा प्रद्दोक्तंनेप्रतिज्ञातनमप्रोक्तंनेकृते ।१४ संप्त्तनमभ्युपगातनमुरो
क्तनमाश्रुते संगीर्णंप्रतिश्रुतंनवांछितेनलनेवांछितेदितं ।१५ छेदितेलीढेनेष्टकांकाक्तंनेयातंनत्रभाविते ल
ब्धमासदितेनभूतंपतितेगलितंनच्युतं ।१६ सस्ंश्रुहेस्कनवेनेसशितनमनिश्चिते म्रगितेमार्गितानाविष्टावे
पितानिताविवृते ।१७ लिमितेलिपिमलक्तिनमादीदांकासमभूनवल प्रस्थापितप्रतिपिहेम्रतिहननेप्रषिते
प्रपि ।१८ त्यालेप्रतीप्रज्ञातविलप्रथितेविश्रुतः नमेसंज्ञापितोहनेधूपायितम्प्रधूपितः ।१९ गीतेनत्वं
नमुपनतन्नलपसमनउपास्थितः विर्दोनलगातेवानेनिर्वृतःयावकाहिंग ।२० सदूदूसपितप्रोंछंविस्मितो
तगंनेसमे उद्वाममंझेगमनेहननेमोंछतमूषिते ।२१ विदितंगुपितंबुद्धेत्रातंसिवगतेप्रवान मनितेमति
वनेवस्मृनेवेशांमातंश्रुते ।२२ गुमगोपायितमवालाविनत्राणानिरचिते कर्मक्रियाविधाहतेषूत्याबासा।
विलतत्रां ।२३ कार्मण्यंमूलकर्मायसंबननवशाक्रिया प्रविवन्धेप्रतिप्रमाः स्यादास्थावासनास्थितिः ।२४
वरावरेस्यास्त्याममितेरेनयमितापि प्रावेशनोयोसंरंभेनिवेशारवताधितो ।२५ निवध्योऽशिनिवेशः
स्यात्यवेशामविंगाढ्नं गतैमोक्षाविहारेर्यापरिसर्प्यपरिक्रमाः ।२६ वृस्रादादानपर्यंटनवपर्याप्त्यापपर्यास्ति
निः यनमसल्वविपर्यासोवैपरीत्यंविपर्ययः ।२७ यमनपोऽध्यस्फनिर्हेहाप्रीणानेऽवननतर्पणं पर्याप्त

श्रणाने: श्रपिधानोऽस्त्वनये: परायणेऽक्रमात् विशायेऽपशायश्चपर्य्यायोऽवक्रमः क्रमे ११४ परिपा

टानुपूर्व्यानुवृत्तिपातस्त्वतिक्रमः उपालम्भः पर्य्ययश्चसमौ संवापसंकरौ ११५ कामप्रकामपर्याम

निकामेष्टयथेप्सिते अमर्षे शाठ्यसंग्राह्येऽवाढमत्यन्तसंस्पृष्टे प्रतिमाज्ञातिमर्यादविमानोत्क

र्षो निर्भरः भैरवा नाभिवेलातिशयात्मनात्वमन्तं आलिङ्गनपरिष्वङ्गः संश्लेषउपगूहने

अङ्कपालीपरीरम्भः क्रोडीकृतिरथोत्सवे महः क्षणोद्धवोद्धर्षा मेलके संगसंगमौ अत्यग्रहोऽभ्युपपत्ति

समौ निरोधनिग्रहौ विघ्नस्त्वन्तरायप्रत्यूहव्यवायाः समयेत्ययाः वेलावारावसरः प्रस्तावः प्रक्रमान्तरे

अभ्यादानमुपोद्घात आरम्भः प्रोपतः क्रमः प्रसूतिमः प्रयागसम्पाराः अतिक्रमः अत्ययोऽपक्रम

क्रान्तो व्युत्क्रमस्तूत्क्रमोऽक्रमो विप्रलम्भो विप्रयोगो वियोगो विरहः समौ आभाराङ्गाविभूषा श्रीरभिख्या

कान्तिविभ्रमाः लक्ष्मीच्छाया च शोभायां सुषमा सातिशायिनी संकल्पस्मातविषयः प्राकार्यमिङ्गितं

निमित्तकारणे हेतुर्बीजं योनिर्निबन्धने ११७ निदानं मध्यकार्य्ये स्यात् ... प्रयोजने निष्ठानिर्वह

णो वैश्रवाहो गमने वहिः ११८ जातिः सामान्यं व्यक्तिस्तु विशेषः पृथगात्मिका नित्यत्वाविः संरम्भे

लास्य हो हो हस्तताक्रिया ११९ वृथेनीयाफलसमुपाश्रनागडुनिरर्थके संस्थाने सन्निवेशः स्यात्पर्यायाण

१५५

है.च.
५१

मेध्या यः संपूर्णेनेनाभिख्याभिर्मेघो भूरो ययोविनात् प्रभावेनाशे संक्राम संक्रमो दुर्गसंचरे १५७ नीवाक
स्तुप्रयामस्स्यादेवतान्यग्निजागरः समेमो विश्रम्भविश्वासौ परिणाम स्वविक्रिया वक्रावर्त्तो भ्रमो भ्रान्तिर्भ्रमिर्घूर्णि।
र्गोलस्रत्वगोल विप्रलम्भो विसंवादो रिरवेमस्तलितमनेनं उपलेमकलनुभवः प्रतिलंभकलंभं नियोगो विधिसंप्रैषौ।
विनियोगोर्प्पणं फले १५८ लवाः भित्ता बालवंननिष्णावाः पवनं पवः निष्ठेवष्ठीवनष्ठ्यूतष्ठेवनानि निरष्ठकते १५८
निर्लातिस्त्यादुपरमो व्यपायाः ऽध्यपः परासतिः विष्वमंनेविष्वतेनी रिवेणामकलनेनसमे १५९ रत्नाम्राणां तेष्ठेस्याहै
घयो वेपते घवित्या स्फुरणास्फूर्त्तावाविनीनावपवरोहुतो १६० समनुच्चयसमाहारो रत्यतहार पच योसमौ
प्रत्याहार उपादानं वृद्धिपाक्तिस्त्वतिक्रमः १६१ इत्यादयः क्रियाशब्दास्तया पालनुलताणि अथान्यगानिव।
त्यैसत्वः स्वगोभूरमानते १६२ भवोऽविसहायस्या वौश्रियावाभुमेध्या स्वरोद्यो उपसिहारुपर्यासपरयका
स्योपवाक १६३ वनेवेंनतेगामैहिकत्यामहमथ्यतिना साकं सयासमं साद्धे समा समदह्मांतवले १६४ मवना
स्ववाकिमस्यापि प्रभामप्रभवानरे तूलीततलीकेनापं च प्रीमेनेतिरित्यानुसमाहे १६५ परितःसर्वतो विध
कलसमसाद्यमनंततः पुरः पुरस्तादग्रतोऽयतस्रायत्त्वमति १६६ सामस्तसपुवेरानेसमामेननमंयानसमा द्या
कस्मात्रभुविमाशुमेरवडायवसततं मरासनानिंपाशापदूयायभीक्ष्णंपुनः पुनः प्रसक्षवज्ञस्यायेनतहिनाते

मद्ध्ये कपदे स्वयो ऽकस्मात्सपदि नत्ततो विषमविररात्राय चिरस्य च चिरात्चिरं ६९ चिरेण दीर्घकालार्थे
करा विन्नातकहिंचित् ईशानक्रमशस्तोरायोगे साकल्ये हे मंवे ७० नियोगार्थे तिरः सा दितिष्ठले नत्वृष्णी
सुप्ता सहसा मिथ्याऽनृते ऽत्यतिप्रमय्यतिकयाहितक ७१ नो नहि विवलवत्सुष्ठु किमुतातीव निर्भरे
प्राक्सुराप्रथमे नवहूंदयस्मरे मिथः ७२ उवाति निशाल्पे ऽल्पे किंचित् नाना पृथक् किमु तत्र अहो उता
हो किमुत नावितर्के किं किमुत च ७३ इति हस्ताममस्तराय हेतो यत्र यतन्तः सविपते नमः पादृष्णा
हं हे हे हो ऽथो विव ७४ श्रौषट् वौषट् वषट् स्वाहा स्वधा देवहविर्दाने रहस्युपांशु मध्ये नतांतरांतरा
नरेन्तरा ७५ प्रादुराविः प्रकाशे स्यादभावे नञ् न नो नहि हठे प्रसह्य सामि स्यादर्धे जुगुप्से ऽलमत्यर्थे ७६
ग्रकामानुगतौ कामं स्वीरे मापस्मि मने कच्चिदिष्टपरिप्रश्ने ऽवश्यं नूनं च निश्चये ७७ बहिर्बहि
र्भवे ततः सारतीते ऽह्निम्पपत्याति नीचैरल्पे महत्युच्चैः सत्ते ऽलिहष्टुतिरस्ने ७८ ननु च स्याद्वि
रोधोक्तौ पानेनेव यदि शनैर्मन्दे ऽवरेरवकोकरोषो कावन्नमोनमः ७९ ॥ इत्याचार्यहे
मचन्द्रविरचितायामभिधानचिन्तामणौ नाममालायां सामान्यकाण्डः षष्ठः ॥

58